

BUTA

BAKI SEMINARI - 2010
THE BAKU WORKSHOP - 2010

Müasir Azərbaycan, Türkiyə və Amerika qadın yazıçılarının
nəsr və poeziya nümunələri toplusu

*

Contemporary Fiction and Poetry by Azerbaijani Women
with additional works by American and Turkish co-participants

Kitab Açıq Cəmiyyət İnstitutu – Yardım Fondunun
maliyyə dəstəyi ilə nəşr olunmuşdur

BAKI - 2010

Toplu “Sönməz Məşəl” Mədəni Əlaqələr İctimai Birliyinin Açıq Cəmiyyət İnstitutu – Yardım Fondunun maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirdiyi “Qadınlar, Ədəbiyyat, Cəmiyyət” layihəsi çərçivəsində nəşr olunmuşdur.

Redaktorlar:
Şəhla Nağıyeva
və
Əlison Məndəvil

Tərcüməçilər:
Leyla Alverdiyeva, Rasim Bağirov,
Şəhla Nağıyeva

Tərcümənin redaktoru:
Əlison Məndəvil

Seminarın təşkilatçıları:
Şəhla Nağıyeva, Əlison Məndəvil

Seminarın rəhbərləri:
Əlison Məndəvil, Melida Tüzünoğlu

Üz qabığının tərtibatçısı:
Gunay Həsənova,
*Azərbaycan Rəssamlıq Akademiyası nəzdində
Rəssamlıq Kollecinin ikinci kurs tələbəsi*

Layihənin təşkilatçıları
Açıq Cəmiyyət İnstitutu – Yardım Fonduna,
ABŞ-ın Fulbrayt proqramına,
Azərbaycan Dillər Universitetinə,
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinə,
“Alatoran” jurnalının kollektivinə,
ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinə
və seminarın işinin təşkilində əməyi olan
ayrı-ayrı insanlara
təşəkkür edirlər.

The anthology has been published by Sonmaz Mashal Cultural Relations Public Union within the framework of “Women, Literature, Society” project sponsored by Open Society Institute – Assistance Foundation.

Edited by
Shahla Naghyieva
and
Alison Mandaville

Preliminary Translations:
Leyla Alverdiyeva, Rasim Bagirov,
Shahla Naghyieva

Translation Editing:
Alison Mandaville

Workshop Organizers:
Shahla Naghyieva, Alison Mandaville

Workshop Facilitators:
Alison Mandaville, Melida Tuzunoglu

Cover Art:
Gunay Hasanova,
*a second-year student of Art College
within Azerbaijan Art Academy*

Special thanks
to the many organizations, institutions and
individuals who made this project
possible, including:
The Open Society Institute
United States Fulbright Scholars
Azerbaijan University of Languages
Azerbaijan Writer’s Union
Alatoran, a journal of contemporary
Azerbaijani writing
The U.S. Embassy
and all the people who welcomed,
fed, housed, and encouraged the workshop
organizers, facilitators and participants.

Qeyd: Topluya “Sönməz Məşəl” Mədəni Əlaqələr İctimai Birliyinin təşkil etdiyi seminara dəvət olunmuş yazıçıların əsərləri daxil olunub. Bu əsərlərin müəlliflərinin çoxu cavan yazıçılar olsa da, onların hər biri ədəbiyyat aləmində kifayət qədər tanınıb. Onu da vurğulamaq istəyirik ki, topluda əsərlər müəlliflərin nüfuzuna və ya əsərlərin dəyərinə görə deyil, tamam təsadüfi prinsiplə - Amerikalı yazıçı Əlison Məndəvilin redaktə prosesində düzdüyü qayda ilə sıralanıb.

MÜNDƏRİCAT

Table of Contents

Introduction	4
Aysel Novruz	6
Nuranə Nur	14
Ülkər Nəсібbəyli	17
Həyat Şəmi	21
Sima Ənnağı	25
Sevinc Çılğın	29
Günəl Movlud	42
Sevinc Murvətqızı	47
Sahilə İbrahimova	52
Əfsanə Əliyeva	58
Jalə İsmayıl	63
Sara Dəmirli	67
Aysel Kərimli	76
Nəringül Nadir qızı	79
Gunel Eminli	82
Rəbiqə Nazim qızı (Zeynalova)	87
Elnaz Eyvazlı	90
Mehriban Vəzir	94
Nərmin Kamal	116
Sevinc Pərvanə	123
Nihalə	128
Əlison Məndəvil	133
Melida Tüzünoğlu	136
Qrup şəklində yazılmış hekayələr	145
Group Chain Stories	145
<i>Günəl</i>	146
<i>Sara</i>	147
<i>Nuranə</i>	148
<i>Əfsanə</i>	149
<i>Əlison</i>	150
<i>Melida</i>	151
<i>Şəhla</i>	153
<i>Aysel (Nino)</i>	154
<i>Elnaz</i>	155
<i>Ülkər</i>	156
<i>Sima</i>	157
<i>Sevinc</i>	158

INTRODUCTION

Over two weeks in June 2010, nearly two dozen women writers gathered in a meeting room at the American Center in the Azerbaijan University of Languages in Baku. Each day, we spent hours writing, talking, and sharing our ideas. We each connected with writers we had heard of, but never met—few of the Azerbaijani writers had even met one another. Between heavy family obligations and work, it can be a challenge for women to gather for creative pursuits in Azerbaijan. It was a remarkable group—bright, motivated, energized and energizing.

Azerbaijan has a long history of fine literature, in which women writers have played no small part, especially in the past two hundred years. Nevertheless, the economic, political and social problems facing the country since the fall of the Soviet Union have made being a writer, much less a woman writer in a traditional society, very challenging indeed. Women writing in Azerbaijan have often been discouraged, isolated both from each other as well as from international writing culture. Though they carry a deep love of literature, support for ongoing creativity and innovation have been sorely lacking.

Myself, my Azerbaijani colleague Shahla Naghiyeva, and my co-facilitator, Melida Tuzunoglu, a Turkish writer, all hoped to support and encourage these talented women in their efforts to write and publish their work. We wanted to start to develop international connections between women writing in Azerbaijan and women writing elsewhere, to the benefit of all of us. As a creative writing professor in the United States, I also hoped to begin to introduce new strategies for helping these women stretch the boundaries of Azerbaijani writing, so that their work can respond with currency to a diverse and rapidly changing world.

On this last note, we hoped to raise awareness and discussion of the ways in which literature is a part of and so can offer a response to social issues—especially those of gender. Around the world many laws have changed, and continue to change, to support gender equity. But laws are not always enforced. In practice, many gender inequities continue, from the United States

to Azerbaijan. As women writers, I hoped we might begin to approach some of these issues, each from our particular backgrounds and standpoints, and explore the ways in which our writing and art might offer a place to not only reflect the world, but indeed, interact with it, and communicate our ideas about these issues—even if metaphorically.

In her book on women and fiction, *A Room of One's Own*, Virginia Woolf wrote of how when women write, we see whole parts of the world we never see if only men are writing. And indeed, in this volume are poems and stories about shoes, about the dailiness of women's lives, about families, children making messes, the drudgery of work, the smell of a blucher's shop, and, perhaps most remarkably, about friendship between women. Virginia Woolf makes special note of how few times women's relationships with each other are the subject of literature. She points out how, when we see women characters in fiction, at least, they are almost always portrayed in terms of their relationships with men—with their fathers, their lovers, their sons. I emphasize women's friendship because it is a stereotype, in Azerbaijan as well as in the United States, that women are devious with each other, jealous of each other, seeking only to best each other in the competition for men and their attention. Yet as our work together in the workshop demonstrated, women not only can and do work together productively, we like to work with each other. We are generous and kind to each other, appreciative of each other's creative efforts and offer one another endless encouragement to keep it up.

This group of women chose the title "Buta" for this collection. "Buta" is an Azerbaijani national symbol, often known to Westerners as "paisley." Artistically rendered on the cover by young artist Gunay Hasanova, this design, in the tear drop shape of one of the region's most common vegetables, the eggplant, symbolizes woman, in all her fullness—with child, with life, and most of all, with creativity. The Baku workshop was a wonderful experience, offering all of us, in a "room of our own," a chance to explore creativity based in our own lived experiences. It was certainly my privilege to be a part of it and I hope you enjoy the writing by these amazing women as much as I have. And that you look for more if it-coming soon!

Alison Mandaville
Seattle, November 2010

Aysel Novruz

1985-ci ildə doğulub. İxtisasca pianocu olsa da, uşaqlıqdan ədəbiyyata maraq göstərib. İlk məqaləsi 10 yaşı olanda “Günəş” jurnalında dərc olunub. Ədəbi nümunələri müxtəlif mətbuat orqanlarında vaxtaşırı çap olunur. Hazırda Fransada musiqişünaslıq üzrə təhsil alır.

A pianist, Aysel Novruz was born in 1985. Interested in literature from childhood, Aysel published her first article at the age of ten in Gunash (Sunlight) magazine. Her literary works are regularly published in different periodicals. She is currently a second-year student of music in France.

KRUASAN

Tuluz vağzalının bağlanması bir saat qalırdı. «Ibis» otelin qarşından yola açılan qapıları dincəlmək bilmirdi. Külək gur küçə işıqlarının suya düşən kölgəsini də yelləyirdi. Kanalın kənarı boyunca düzölmüş, keçən mashinlara gulumsəyən küçə gözəlçələrinin sırası yavaş-yavaş seyrəlirdi. Soyuq noyabr havasını türk dönərxanalarından gələn kabab qoxusu isidirdi.

Evləndikləri il dəbdə olan dama-dama paltosunun yaxalığını yanaqlarınacan qaldırdı. Sürtünməkdən rəngi getmiş çemodanını yerə qoydu. Kiminsə onu tanıyacağından qorxub ağ şərfini başına örtüdü. Şəhər artıq Milad bəzəyinə qərq olmuşdu. Əlini cibinə saldı - cəmişi beş avro əlli sent...

Gecənin şaxtalı mehi yanağında göz yaşlarını çoxdan qurutmuşdu. Nə edəcəyini götür-qoy etməyə başlamışdı ki, arxadan qoluna toxunan əl onu bərk diksindirdi:

- Gecəniz xeyirli olsun, mademoazel. Əminəm ki, siz də mənim kimi fransız deyilsiniz və bu möhtəşəm gecəni darıxmaqla keçirmək istəmirsiniz, - boz, dəyirmi şlyapalı, solğun göy rəngli gödəkçə geymiş

CROISSANT

An hour still remained before Tuluz train station would be closed. The front doors of the Ibis Hotel opening onto the road had had no rest yet. In the wind blowing over the channel before the hotel, sparkling strings of lights waved along the street. After many smiles at the owners of the cars standing along the channel or passing by, the number of street girls became fewer and fewer. The cold November weather was warmed by the rich smells coming from the Turkish donerkhannas (meat sandwich stands).

Ulviyyə raised the collar of her checked coat to her neck. The coat had been in fashion the year of her marriage. She put down her suitcase, the color faded and worn from long abrasion. Afraid that someone could see and recognize her, she covered her head with a white scarf as she looked out at the city. The buildings and the shops were already festooned with Christmas decorations. She checked her pocket. She had only five Euros and fifty cents.

“Good evening, Mademoiselle. I can see that, like me, you are not

yaşlı kişi Ülviiyəni möhkəm qorx-
utdu.

O qolunu qeyri-iradi bir kobud-
luqla kənara çəkdi və qaşlarını çatdı
:

- Xeyr, səhv edirsiniz! Mən ərimi
gözləyirəm ! O indilərdə gəlməlidir.

Yaşlı əcnəbi israr etmədi. Pa-
pağını çıxarıb nəzakətlə sağollaşdı
və qaranlıqda gözdən itdi.

Ülviiyənin həyəcanı keçmədi
amma. Hər an tanış simayla üzləş-
cəyindən qorxurdu. Ona doğma
olan bu şəhər gecənin qarasına
bürünmüş, birdən-birə yadlaşmışdı.

Hələ bu gün erkəndən həmişə
olduğu kimi o bu küçədən keçib
səhər süfrəsi üçün kruasan almış,
tələsə-tələsə evə dönüb ərinə gözəl
qəhvəaltı hazırlamışdı. Əri kruasan-
ları çox sevirdi, süfrənin kruasansız
olması səhər yeməyinin bütün
nəşəsini alardı onun əlindən.
Ülviiyə bunu bilirdi və bircə dəfə
də ərinin bu nəşədən məhrum ol-
masına razı olmamışdı. Kruasanları
xoşlamasa da bu günəcən süfrə
başında yalnız qoymamışdı ərini.
İçdiyi bir fincan çay, etdiyi
söbətlərin cavabı ərinin ara-sıra
başını astaca yellətməsi olmuşdu.
Sonra dünənki, srağagünkü, daha
srağagünkü və bunlardan da əvvəlki

French. Surely, you don't want to
spend this wonderful evening alone
and bored," said an elderly stranger
wearing a round, grey hat and a
faded blue jacket as he reached for
her arm.

Shocked, Ulviyya roughly with-
drew her arm and frowned, "No,
you are mistaken! I am waiting for
my husband! He is due to come any
time now. "

The elderly stranger did not per-
sist. Doffing his hat to her, he po-
litely bade good-bye and
disappeared into the darkness.

But Ulviyya was still nervous.
Every second she was afraid of see-
ing an acquaintance. Wearing the
darkness of night, this native city
had become strange to her. It had
been just today that she had crossed
that very street and had bought
croissants and, hurrying home, had
prepared a delicious breakfast for
her husband. He loved croissants.
After breakfast, she had left the din-
ing table and walked to the hallway
together with her husband and,
holding his coat and scarf in her
arms while he, at last, put on his
shoes, she had forced herself to
smile and shut the door after him
just as she had done yesterday and
the day before yesterday and all
previous days. And then she had to

günlərdə olduğu kimi masadan əriylə birgə qalxmış, onun arxasınca dəhlizə keçmiş, o ayaqqabısını geyənənəcən palto və şərfini qollarında asılı saxlamış, nəhayət, özünü toplayıb, dodaqlarını azacıq yanlara apararaq ərinə gülümsəmiş, qapını arxasınca örtmüşdü. Sonra, həmişə olduğu kimi, növbə axşam yeməyinə çatmış, onu da gülürüzlə yola vermişdi Ülviyyə...

...Günün sonuncu qatarından boşalan sənişinlər vağzalda bir göz qırpımında izdiham yaratdıqları kimi, tez də dağılışdılar. Başını yaxalığı arasında gizlədən, evini tərk etmiş, gecənin laqeyd kölgəsi altında soyuqdan üşüyən bu qadına məhəl qoymadan küçələrdən silindi hamısı.

Ülviyyə hər başını qaldıranda yalnız gözəlçələri və onların qarşılarında dayanıb, tez də gözdən itən bahalı avtomobilləri görürdü. Onları yola sala-sala baxışları qəfildən bir maşında ilişib qaldı – çox tanış gəldi. Ərinin dostu Rasimin maşınına oxşayırdı. Maşın işıqforun qırımını işığında dayananda suallara yer qalmadı: Rasimin maşınıdır! Qorxunun şiddətindən tir-tir əsməyə başladı, faciə indi başlayırdı. Demək, əri onun evdən getdiyini

get ready for their dinner—and Ulviyyə did it expertly, too.

The passengers getting off the last train of the day crowded the train station for a few minutes and then, shivering with cold in the dark night, they disappeared into the streets, leaving the place empty again. Nobody paid attention to the woman hiding her head in her collar and scarf who had abandoned her house.

Every time Ulviyyə raised her head she saw only prostitutes and the expensive cars that stopped in front of them and then quickly drove off. Watching them come and go, her eye came to rest on a familiar car. The car was much like the one belonging to her husband's friend, Rasim. When the car stopped for the red of the traffic light, Ulviyyə became sure that it was Rasim's car. Increasingly nervous, she began shivering. She felt that, from this point in time, tragedy would begin for her. Indeed, her husband must already be aware that she had abandoned their house. He must have told Rasim and so they had decided to search for her, street by street. Ulviyyə became terrified. She had neither the time, nor the consciousness to think over what she was afraid of. It seemed to her

nəhayət ki bilmiş, Rasimgilə xəbər vermiş və onlar onu küçəbəküçə axtararaq vağzala qədər gəlib çıxmışdılar. Ülviyyə qorxurdu. Nədən qorxduğunu ayırd etməyə nə zamanı, nə halı vardı. Elə bil yataqdan xəlvətcə qalxıb özü getməmişdi evdən, qovmuşdular onu. O, ərindən bərk qorxurdu. Axı heç vaxt sevgi görməmişdisə də, bu zəhmli, qaraqabaq, kobud adam ona həmişə nəzakətlə yanaşmış, evli olduqları üç ildə süfrəsini çörəksiz qoymamışdı. Gecələri darıxmışdısa da, gündüzləri həmişə gəzməkdə, piknikdə keçmişdi Ülviyyənin. Onu evdən uzaqlaşmağa vadar edən biganəliyin içində sürüklədiyi tənhalıq duyğusunun birdən haraya yox olduğunu, indi içində qaynayan geri dönmək ehtiyacının haradan yarandığını anlaya bilmədi. Bir anlıq ərinin ayaklarına düşüb yalvarmaq, bağışlanmasını diləmək keçdi könlündən. Amma nəyə görə uzr istəyəcəyini də anlamırdı Ülviyyə...

...Qırmızı işıq yerini dəyişdi. Rasimin maşını Ülviyyənin qaşısındakı yolda dayandı. İndi maşındakıların üzünü aydın görünürdü. Əri də maşında idi! Amma o heç də hirsli görünmürdü. Ülviyyəyə tərəf

that she had had no choice in leaving, as if from the time she had risen from bed something had been covertly driving her from the house.

She was afraid of her husband. Despite the fact that she had never felt his love towards her, during the three long years that they were married, that loathsome, cheerless boor had always dealt with her politely and put bread on the table. Although the nights had been lonely for Ulviyya, she spent her days going for walks and having picnics. It had, perhaps, been indifference that made her abandon the house; now she did not understand the source of the desire suddenly boiling up from within her to return. For a moment she thought about going back and begging her husband to find it in his heart to forgive her. But she did not know what she would ask him to forgive her for.

The red traffic light had changed to green. Rasim's car crossed the intersection and stopped on the road right in front of Ulviyya. Now she could see the faces of the men in the car more clearly. Her husband was in the car too. But he did not look angry. He did not even look towards Ulviyya.

Rasim got out of the car first. Turning, he crossed the street. He

baxmırdı, kimisə axtaran bir təbir də yoxdu davranışında. Üzündə gərginlik və qayğı hiss olunmurdu.

Maşından əvvəlcə Rasim endi. Burulub yolun o biri tərəfinə keçdi. Gözəlçələrdən birinə yaxınlaşdı, qısa söhbətdən sonra başqa bir qız da onlara qoşuldu. Və hər üçü maşına doğru addımladılar. Onlar maşına çatanda əri də endi, sükan arxasına keçdi. Rasim qızlara arxa qapını açdıqdan sonra qabaqda oturdu və maşın sürətlə uzaqlaşdı...

Bu səhər səma dünənkindən daha aydın, günəş daha səliqəli, saçlarının ucuna qədər daranmış kimi görünürdü. Ülviyyə həmişəki vaxtda oyanmışdı. Əri əlində dəsmal yaş üzünü silə-silə salamlaşanda əmin olmuşdu ki, onun evdən getməsindən xəbəri olmayıb.

Bu səhər Ülviyyənin süfrəsi dünənki, srağagünkü, daha srağagünkü və onlardan da əvvəlki günlərdə olduğu kimi bəzədilmişdi. Süfrədə təkcə kruasan çatışmırdı...

approached one of the waiting beauties, and after a short conversation, they were joined by another girl. The three of them then stepped towards the car. As they reached the vehicle, her husband also got out, and, circling behind the car, climbed into the driver's side seat to take the wheel. After opening the car's doors for the girls and settling them in the back, Rasim slid into the front passenger seat of the car next to Ulviyye's husband. The car sped off.

The sky was clearer than it had been yesterday and the rays of the sun's flying hair appeared more defined. Ulviyya awoke at the usual time. When her husband greeted her, towel in hand, drying his wet face, she was sure that he was not aware that she had abandoned their house last night.

On this morning, Ulviyya's table was set just as she had arranged it for breakfast yesterday, and the day before yesterday, and all the previous mornings of all the previous days. Only the croissants were missing from the arrangement.

Translated by Shahla Naghiyeva

BİR FİNCAN SINDIRMIŞAM

...Bu mətbəxin hər küncündə bir ağrı var...
 Bu oğlanın hər sözündən əsəb yağır,
 qəzəb yağır...
 Masa üstə sındırmalı üç fincan var.
 Üç fincandan ən əzizi mənə baxır.
 Hər bayramda sevən qızın qismətinə ya gül düşür,
 ya bilərzik, ya da öpüş.
 Ötən bayram
 o qəzəbli sevgilimdən fincan aldım.
 Göy rəngdəydi. Göyü sevdim.
 Bəs, üstündə sarı rəngli ləkələri nəydi elə?
 Bu fincanın alnınamı yazılmışdı
 o qəzəbli sevgilimdən
 qopduğum an
 əllərimdə əsib-əsib,
 yerə düşüb
 çatlaq-çatlaq parçalanmaq?
 Gözlərimin içinə baxa-baxa söydülər də,
 döydülər də...
 ağlamadım!
 Təsadüfən yerə düşüb çilik olan
 bayramımda sevincimə şərik olan
 bu fincanın
 sınmasından
 göz yaşlarım gilə-gilə
 axırdılar...
 Bizim evdə hər küncündə ağrı olan bir mətbəx var.
 Bu mətbəxdə tez-tez sınır
 dəniz rəngli, sarı telli fincanlarım...

HAVE BROKEN A CUP

There is an ache in every corner of this kitchen.
Every word from this young man rains irritation,
rains anger.
Three cups sit on the table to be broken;
the dearest of them is looking at me.
Every holiday, the loving girl earns a flower,
a bracelet or a kiss.
Last holiday I got a cup from my furious love.
It was blue, I loved blue.
But what is the meaning of the yellow stains
that spot it?
When I tore myself from my furious love,
was it the fate of this cup,
trembling, trembling in my hands
to fall to the ground,
to crack
and shatter?
Watching my eyes, they
insulted and beat me.
I did not cry.
For the spotted one that fell by chance,
for the companion of my joyous holiday,
at the breaking of this cup,
my eyes filled.
In our house, where every corner aches,
there is a kitchen.
In this kitchen
my sea-colored, yellow speckled cups
often break.

Translated by Shahla Naghiyeva

Nuranə Nur

1980-ci ildə Göyçay şəhərində anadan olub. Uşaq yaşlarından ədəbiyyata, incəsənətə maraq göstərib. Ədəbi nümunələri dövrü mətbuatda müntəzəm çap olunur. 2010-cu ildə “Yanaqda yağış yeri” adlı ilk şeirlər kitabı işıq üzü görüb.

İnternet ünvanı:

<http://nurane.azeriblog.com/>

Nurana Nur was born in 1980 in Goychay. She became interested in literature as a child. Her writing is regularly published in Azerbaijan periodicals. Her first book of poetry, Rain Drop on a Cheek, was published in 2010.

Internet address:

<http://nurane.azeriblog.com/>

NABƏLƏD YOLÇU

Hər gün ürəyimdən keçən
 Bircə dəfə bilmədi ki, hardan keçir.
 Yeyib, bitirib içimi susayıb o,
 Gözlərimin nurun içir.
 Addım səsləridir bu döyüntülər
 Bir yoldu, bir yolçu yola nabələd
 Yəqin ki, yolunu azacaq əlbət.
 Ürəyim onunçün geniş bir ölkə
 Bəs niyə qərarı tutmur bu yerdə
 Başqa ürəklərə tələsir bəlkə?
 Yaman nigaranam, bilmirəm nədən
 Keçirik yenə də səndən xəbərsiz.
 Mən sizin küçədən, sən ürəyimdən.

STRANGE TRAVELER

The one who passes through my heart
 every day
 has never known the ways he passed.
 He has eaten, consumed my insides,
 but still he is thirsty
 and now drinks the light of my eye.
 The sounds of his steps beat
 in my heart,
 a stranger to its roads –
 surely he will lose his way.
 My heart is a wide country for him;
 why doesn't he settle here?
 Perhaps he hurries to other hearts?
 I feel uneasy. I don't know why
 you are unaware as we pass:
 I, through your streets,
 and you, through my heart.

AND

Alıb adını dilimə,
 Çəkib yoxluğunu ciyərlərimə,
 Bağıracam göylərə.
 Buludlar tələşlə deyəcəklər bir-birilərinə.
 Əvvəl əks etdirib səsini aləmə,
 Sonra şəklimi çəkib göndərəcəklər yuxularına.
 Qorxub “fırtınalı mən”dən yalvaracaqsan
 yuxuma
 Etirafın dağ vuracaq dilinə mən adda.
 And içmişəm bu eşqə ki,
 Daha əvvəlki olmaram.
 Nə yuxuda, nə həyatda.

OATH

Calling your name to my tongue,
 breathing your absence into my lungs,
 I will roar at the sky.
 The clouds will gather in trepidation.
 Thunderous voices will resound and flash across the earth,
 snapping my picture, projecting it into
 your dreams.
 In fear of my storms you will beg mercy
 of my dreams.
 Your confession will brand my name
 on your tongue.
 I have sworn by this love
 that I will not be as I was before –
 neither in dream, nor in life.

Translated by Shahla Naghiyeva

Ülkər Nəşibbəyli

1983-cü ildə Yevlax şəhərində anadan olub. 2004-cü ildə Azərbaycan Dillər Universitetinin Tərcümə fakültəsini bitirib. 2005-ci ildən "Xəzər" dünya ədəbiyyatı jurnalında tərcüməçi kimi çalışır. 2009-cu ildə Prezident təqaüdçüsü olub. 2009-cu ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı əsasında Dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin əsərlərinin Azərbaycan dilində nəşr edilməsi işinə cəlb edilib.

Ulkar Nasibbayli was born in 1983 in the city of Yevlax. She is a graduate of the Azerbaijan University of Languages (2004). Since 2005, she has served as a translator for the Baku-based world literature journal Khazar. A member of Azerbaijani Writers Union, she has translated numerous pieces of world literature including the work of Nobel prize winner J.M. Coetzee. In 2009 she received a presidential fellowship for outstanding translations.

AİLƏMƏ...

Evin sonuncu övladıydım.
 Sizi təqdimatsız tanıdığımı
 xatırlayıram.
 Yad olmadan doğmalaşdığımızı
 Sizi hardansa tanıyırdım.
 Bilmiş baxışlarınızdan görürdüm
 Siz də məni tanıyırdınız
 Hətta yoxluğumu da bilirdiniz
 Yoxluğumun faciə olmadığını da
 Kökündən qoparıb dibçəkdə
 gizlədiyim gül,
 Divara gizlicə yazdığım yazı
 Bilmədiyim dərsi müəllimin
 Soruşmadığı gün
 Bunları ki bilmirdiniz.

TO MY FAMILY

I was the youngest child of the
 family.
 I remember knowing you before
 I met you,
 and I remember how we became
 close
 to one another.
 I knew you from somewhere else.
 Your familiar gaze told me that
 you knew me as well.
 You were even aware of what
 I lacked,
 and knew that my insufficiency
 was not a tragedy.
 But you didn't know
 how I tore the flower from
 the pot and hid,
 how I wrote on the walls secretly.
 You didn't know about the day
 when the teacher didn't ask me
 to answer
 the lesson for which I wasn't
 ready.

Translated by Shahla Naghiyeva

İLLÜZİYALAR

- Nə səsdə? Kim var evdə?
- Nə səs?
- Addım səsi.
- Taqqıltı səsidir.
- Külək vıyıldaır. Küləkdi.
- Külək?!
- Meteoroloqlar axşam tərəfi külək söz vermişdilər. Deməli, küləkdi. Daha burda şübhə yeri yoxdu.
- Yaman külək əsir.

- Mağazada soyunma otağından çıxırdım, birdən-birə qarşıma çıxdı. Qorxudan əsim-əsim əssəm də, özümü o yerə qoymayıb sakitcə yanından sivişib qaçdım. Satıcıdan güzgünün yerini soruşdu. Sonra satıcıya burda mənlilik heç nə yoxdur deyib barmağını sora-sora getdi. Mağazadan çıxanda gördüm ki, uşaq paltarları şöbəsinə girib bir uşaq papağını başına pərçimləyir.

- Səkinin kənarı ilə yanaki yeriir, mənə tərəf gəlirdi. Yaxınlaşdı, salamlaşdıq, soruşdum, nə

ILLUSIONS

- What was that noise? Is there anybody at home?
- What noise?
- Footsteps.
- No, it sounded like knocking.
- It is the wind blowing.
- Wind?
- The weather forecast had predicted windy weather tonight. So the wind is blowing. There can be no doubt.
- Correct! The wind is blowing hard.

- I came out of the cloakroom and suddenly saw her right in front of me. I was afraid to meet her, but I was trying to pretend like everything was normal with me. Almost tiptoeing, I slowly sneaked out on her. You should have seen her. What a state she was in! When saleswoman asked of her size, her answer was: "I can't tell you exactly, until I look at a mirror." The saleswoman pointed to the mirror on the wall nearby. After looking at herself in the mirror, she replied to the saleswoman that there was nothing to fit her and walked away, sucking her finger. Later, after I left the store, I saw her in a children's shop trying to jam a baby cap onto her

üçün o cür yeriyrən. Dedi ki, head.
tanınmamaq üçün.

- Bu nədi mənim stolunun üstündə? Sənindi?

- Yox. Yay vaxtı əlcəyi neynirəm?

- Bəs onda kimindi?..

- ...

- O nədi orda qaraltı tərənir?

- Harda? Hə. Gördüm. Qarışqadı.

- Niyə əzdin? Günahdı.

- Əzməsəm, artar.

- She was coming towards me, walking sideways on pavement. As she approached, we greeted each other and I asked her why she is walking in this way. She said, "So as not to be recognized."

- What is that on my table? Are they yours?

- No. Why would I need gloves in summer?

- Then, whose are they?

- What is that black thing trembling over there?

- Where? Yes. I see it now. It was an ant.

- Why did you smash it? It's a sin.

- There would be more of them if I hadn't smashed it.

Translated by Ulkar Nasibbayli

Həyat Şəmi

Həyat Rəhman qızı Şamiyeva Qarabağda doğulub. 1995-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin tarix fakultəsini bitirib. 1995-1998-ci illərdə AMEA-nın Tarix İnstitutunun aspiranturasında oxuyub. Elmi məqalələri Azərbaycan, Gürcüstan və Rusiyanın müxtəlif elmi jurnallarında dərc edilib. İlk şeirini 9 yaşında yazıb. 1999-cu ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür. 2000-ci ildə Prezident təqaüdünə layiq görülüb. Üç şeir və iki tərcümə kitabının müəllifidir. Hazırda Azərbaycan Milli Televiziya və Radio Şurasında baş məsləhətçi vəzifəsində çalışır.

Hayat Rahman Shami was born in Karabagh. After graduating from Baku State University in 1995, she continued her education at the History Institute of Azerbaijan National Academy of Sciences until 1998. Her scholarly articles are regularly published in Azerbaijan, Russia and Georgia. She wrote her first poem at the age of nine and has been a member of the Azerbaijan Writer's Union since 1999. In 2000, she received an Azerbaijan presidential scholarship and in 2005 was nominated for the "Poet and Translator of the New Generation" award. Author of three collections of poetry and translator of two books, she currently serves as head consultant for the Azerbaijan National Television and Radio Council.

MƏN, SƏN, O

Hər şey mənim əlimdə,
dualarım,
ürəyim,
əfv fərmanım,
imzam,
qollarım,
Açın qollarımı!

Hər şey Sənin əlində,
sorğu-sual,
durğu və duyğu işarələri,
son cümlə,
nöqtən.
Ürəyimə ölümcül həmlə...
Son dəfə getmək istəyim,
üzümə bağlı qapıların dəstəyi...
Açın qapıları!

Hər şey O-nun əlində,
qələm,
yazı,
olum və ölüm,
Açın gözlərinizi!

ME, YOU, SHE

Everything is in my hands,
my prayers,
my heart,
my ability to forgive,
my signature,
my arms—
Untie my arms!

Everything is in your hands,
interrogation,
symbols for punctuation and
emotions,
the final sentence,
its period.
A deadly attack to my heart.
I want to go a last time,
before the locked handles of
doors—
Open the doors!

Everything is in Creator's hands
the pen,
writing,
being and death—
Open your eyes!

YAZILMAYAN ŞEİR

Əvvəl
ömrü boyu çəkə bilməyəcəyi
bir rəsmın önündə
quruyub qaldı
saçlarının ucunacan.
Qurutdu onu,
rəssam əlindən süzülən rənglər,
sonra,
narın-narın yağın yağış
islatdı.
Addım-addım uzaqlaşdı
o rəsımdən.

Bu heyrətdən ayılmamış
sevdiyi gənci
heç zaman yerinə olmayacağı
bir qızla gördü,
küçəni keçən zaman.
O cütlər gözdən itənəcən,
o yağış kəsənəcən,
quruyub qaldı yerindəcə.

Keçdi küçədən,
Keçdi yağışdan,
Keçdi sevgidən.

Duymadı bunu
“Torqovı”nın insan əlindən
təngə gəlmiş
o dar küçəsi də.

THE UNWRITTEN POEM

At first
she stood shocked
and still before the artwork—
hair had been stuck to the surface of
the dried paint.
She could not wrap her mind
around it.
Colors that had filtered
through the artist’s hands and dried
now were moistened in the drizzle
of rain.
Slowly, she stepped away from the
painting.

Hardly had she drawn away from
this odd sight,
when she saw her own young love
crossing the street
with a girl she could never take the
place of.
She was rooted in place
until after the couple was lost to her
sight,
until after the rain ceased.

She passed through the street,
She passed through the rain,
She passed through love.

Even Torgovi’s narrow street,
weary of too many people,
could not comprehend.

Heç zaman geyinə bilməyəcəyi
 bir geyim önündə
 ayaq saxlayıb içəri keçdi.
 Ürəksiz maniken qürrələnirdi
 əynindəki geyimin zövqü altında.
 “Too expensive” deyib eşiyə çıxdı.
 Küçələr daşa dönmüşdü,
 Evlər yaş daşa dönmüşdü,
 Ayağının altındakı daş
 daşa dönmüşdü.

Ayaqlarını
 torpağa əmanət vermiş bir qəhrə-
 man,
 duymadı daşların daşa dönməyini...

əl açdı iki ayaqlılara-
 ürəklər daşa dönmüşdü.!!

Bundan sonra
 qaçmaq istədi gördüklərindən ,
 Qaçdı, qaçdı, qaçdı,
 qaçdı o küçədən.
 Elə qaçdı ki,
 heç kölgəsi də çata bilmədi ona.
 Nə qədər qaçsa da,
 nə o rəsm,
 nə o gənc, nə o geyim, nə də o
 əlildən
 uzaqlaşma bilmədi.
 Heç kəsin yaza bilməyəcəyi
 bu şeiri yazdı o gün...

Pausing before a dress she could
 never wear,
 she entered the shop.
 The heartless manikin boasted
 of the elegant dress it wore.
 Saying “Too expensive,” she exited
 the store.
 The streets had turned to stone.
 The houses had turned to wet stone.
 Even the cobbles under her feet
 had hardened.

A veteran who had sacrificed his
 feet for the nation
 could not see how stone had turned
 into stone.
 He opened his hands to the two-
 footed ones,
 but even hearts had turned to stone.

Seeking escape
 from what she had seen
 she ran from that street,
 as if even her shadow could not
 catch her.

But she could not escape
 that painting,
 that young man,
 that dress—
 nor even the cripple.
 No one could have written
 the poem she wrote that day.

Translated by Shahla Naghiyeva

Sima Ənnağı

İndiki Bakı Slavyan Universitetini bitirib. İxtisasca filoloqdur. Hazırda orta məktəbdə müəllim işləyir. Pedaqoji fəaliyyətlə yanaşı bədii yaradıcılıqla və tərcümə ilə məşğuldur.

Ədəbi yazıları 2004-cü ildən çap olunur. "Alatoran" modern ədəbiyyat jurnalının yaradıcı heyətinin üzvüdür. 2008-ci ildə "Oyuncaqların üsyanı" adlı şeirlər kitabı çap olunub.

İnternet ünvanı:

www.simacan.azeri-blog.com

*A philologist by profession, **Sima Annaghi** is a graduate of Baku Slavic University and currently teaches secondary school. A writer and translator, she is a founding board member of Alatoran, an Azerbaijani contemporary literary magazine. She has been publishing her writing since 2004, including a book of poetry *Rebellion of the Toys* (2008). Her blog can be found at:
www.simacan.azeri-blog.com*

AİLƏ FOTOALBOMUNA BAXARKƏN

LOOKING AT THE FAMILY PHOTO ALBUM

I.

Fotoda
Mən
Gülümsəyəm
Ata-anamı görəndə
Düşünürəm ki,
Həyat zərbələrinə
Tab gətirmək üçün
Təbəssüm
Kifayət etmir...

II.

Atanın qucağındakı
Məsum cocuq.
Cocuğun şəkərbura ayaqlarındakı
Ana öpücükleri.
Qorxma, balaca,
Yuxundakı kəpənəklər
Ana sevgisindən müjdə gətirər...

I.

When I see
my smiling parents
in the photo,
I know
that against the coming
force
of life's blows,
the smiles
will not be enough.

II.

In the hands of a father,
an innocent child.
A mother's kisses
on a child's shakərbura* legs.
Sweet little one,
don't be afraid.
May the butterflies in your dreams
bring you tidings of mother's
love...

ANANIN GÜNDƏLIYINDƏN

Öz balaca
darısqal dünyanda
hər səhər
uşaqlara qayğanaq bişirirsən,
onların pal-paltarını yuyub sərirсэн,
burun silirsən,
yan yuyursan,
birini danlayıb
o birisini ovundurursan.
Sonra
divarlarına səs-küy hopmuş
otaqların tozunu alırsan,
uşaqlarla oynayırsan,
onlara
sehrinə inanmaq istədiyin nağıllar
danışırsan.
Uşaqlar
gündəlik qayğılardan yorulub
yataqlara çəkiləndə,
bir xəlvət küncə sıxılıb
doyunca ağlamaq keçər könlündən.
Ağlamırsan.
Uşaqlar oyanar.
Göz yaşların hər gecə
gözlərində donub qalar...

In your little,
narrow world,
you cook omelettes for your chil-
dren.
Every morning
you scrub their laundry,
wipe their noses,
wash away their dirt,
blame the one,
soothe the other one.
Then,
as walls absorb the clamour,
you dust the room,
you play with the children,
and tell them the fairy tales
you want to believe.
When the children go to bed,
tired from their daily routines,
in a stolen moment in the corner
you want to cry from your heart.
You don't cry.
The children may wake.
Every night
the tears freeze in your eyes.

GECƏ ZÜLMÜ

Gecə...

Tənha pəncərə önündə
 Belibükük bir kölgə.
 Tavandakı həyasız lampalar
 İynə şüalarıyla
 Adamın beynini sancır,
 Ayrılığın qara cizgilərini yırtaraq
 Sonu bilinməyən kədəri zo-
 laqlayır...
 Lampaların yuxusuz işığı
 Qaranlıq küçəni oyada bilmir,
 Günün nikbin rəngləri
 Kömür zülmətdə itir.
 Səslər sükutda.
 Sözlər eşidilmir səssiz fırtınalarda.
 Küçə kor yuxuda.
 Adam - dəhşətdə...
 Günəş doğacaqımı...

NIGHT TORTURE

Night—

a hunched shadow
 before the solitary window.
 The brazen ceiling lamps,
 pierce people's brains
 with needlelike rays,
 rending their dark-sketched
 and separate figures,
 slashing at the endless melancholy.
 The dreamless light of the lamps
 cannot waken these dark streets.
 The optimistic colors of the day
 are lost in this pitch-dark.
 Voices are soundless,
 words unheard in these storms of
 quiet.
 The street is in a blind sleep,
 the people in a horror—
 Will the sun rise...

Translated by Shahla Naghiyeva

Sevinc Çılğın

1983-cü ildə Bakıda anadan olub. 2000-2004-cü illərdə Qafqaz Universiteti Filologiya fakültəsi Türk dili və Ədəbiyyatı bölümündən bakalavr, 2004-2006-cı illərdə isə həmin universitetin Elmlər İnstitutu Filologiya türk dili və Ədəbiyyatı Bölümündən magistr məzunu olub. 2007-ci ildə "MƏN © 2006" şeirlər kitabı çıxıb. "Kultaz" ədəbiyyat və mədəniyyət portalının baş redaktorudur.

*Born in Baku in 1983, **Sevinj Chilghin** received her MA in Philology from Gafqaz University in 2006. Editor-in-chief of Kultaz literature and culture portal, she has published a book of poetry MAN© 2006.*

ALDANIŞLAR ŞƏHƏRİ

Saat çoxalıb gün artdıqca biz şəhərdən uzaqlaşırıdıq. Nə yaxşı ki, şəhərdən qaçmaq ağıma gəlmişdi. Bu cırhacırda burda qalmaq, od tutub yanmaq axmaqlıq olardı lap. Amma dünənin təsiri hələ də keçməmişdi. Bir az ürəyim bulanırdı, bir az. O da qorxudan. Uşağa qalmaqdan qorxurdum. Ayrı heç nə narahət etmirdi məni. Ərə gedəndə düzüb-qoşub getmək olardı. Amma onun uşağını saldırmağa gücüm olmazdı. Bir də o uşaq gec-tez doğulmalıdı onsuz da. İndi lazım deyil sadəcə. Ərə gedərəm, uşağı da ər pərdəsi altında böyüdərəm. Hər halda ondan doğulacaq yavrumu xəstəxana stolunda qoyub gələ bilmərəm.

Bu günsə baş götürüb gedirəm buralardan. Aldadıram hamını. Elə bilirlər isti qovur məni. Guya dözüüm yoxdu. 1-2 ay gözləyib sonra qayıdacağam. Uşağa qalmasam, qayıdacağam. Yoxsa...

Dünən anamı aldatdım...ilk dəfə. Dedim şəhərdə gəzirəm. Onun qucağına girməzdən əvvəl də telefonu söndürdüm. Sevdim onu

CITY OF DECEPTION

As the hours went by and the day ran on, we traveled farther from the city. It was a good decision to escape the city. It would have been stupidity to stay there in such hot weather and suffer. But yesterday's feeling still remained. I felt a bit nauseous. Only a bit. I was afraid of being pregnant. Nothing else troubled me. I think it would be easy to solve the problem of my marriage one way or another. But I would never be able to kill this man's child. This child would be born, sooner or later, but not right now. After getting married I could bring up the child as my husband's. But I can't leave his child in the hospital.

Today I am running away from home. I deceived everyone. They think it is the heat that makes me run away. I'll wait one or two months. Then I'll return if I'm not pregnant. Otherwise...

Yesterday I deceived my mum...for the first time. I told her that I was walking in the city. I turned off my phone before falling into his arms. I loved him yesterday. As a man. As a woman. I took off my wedding dress forever for him. Only my feelings are innocent now.

dünən...adam kimi...qadın kimi...
kişi kimi... Gəlinlik paltarımı so-
yundum həmişlik...onunçun...
hisslərim bakirədir indi ancaq.
İtirdim mən də...

İtirmək həmişə incidib adamı.
Heç vaxt itirdiyi bir şey üçün
üzülməyən adama rast gəlməmişəm
də. Amma bu itki elə gözəl
duyğuydu ki. Sarılmışdım ona.
Öpürdü məni... O necə sevimli,
necə əziz...

Dünən də qorxurdum. Düzü, o an
ağlıma hamiləlik gəlmirdi. O anın
qorxusu başqaydı. Nə də olmasa ilk
dəfə idi. Qorxusu olmalıydı. Qızlıq-
dan qadınlığa bir an varmış. Hələ
dünənin dünənindən bu görüşün so-
nunu təsəvvür edirdim. Bilirdim
nəsə olmalıdı. Bilirdim. Hazır da
getmişdim. Gəlin kimi... İllərin həs-
rətini, yangısını büküb bir küncə at-
acağıma qərar vermişdim. Arzu
olunduğumu da bilirdim, sev-
diyindən əminəm. Amma qızlıq və
qadınlıq körpüsünün bu qədər asan,
rahat və bir anlıq olduğunu ağlıma
gətirə bilməzdim. Çünki bu an yal-
nız və yalnız bir dəfə yaşanır. O da
yalnız və yalnız onunla yaşana
bilərdi...

- Xanım qız, burda düşsək, pis

And I lost too.

It always hurts to lose. I have
never seen someone who is not hurt
from losing something. But this loss
was such an exciting feeling! I was
hugging him. He was kissing me.
How lovely and dear he was.

Yesterday I was also frightened,
but I didn't think of pregnancy then.
That moment's fear was of another
kind. Anyway it was the first time.
It should be fearful. There is only a
moment between girlhood and
womanhood. Even beforehand I
had imagined the end of this sexual
encounter. I knew that something
would happen. I knew and went
there ready. As a bride. I decided to
throw away the passion and yearn-
ing of all the years. I knew that I
was desired, and I was sure I was
loved by him. But I couldn't have
imagined that the bridge between
girlhood and womanhood was so
easy and quick to cross. This is a
moment lived only once in a life.
For me, it would be lived only with
him.

"Miss, do you mind getting out of
the car here? It'd be a shame to pass
this place without stopping. Let's
stop a little. Get out of the car to
wash your hands and face." The dri-
ver's ordinary words interrupted my
writing. There was no choice but to
accept his suggestion.

olmaz ki? Heç insafdan deyil bura qədər gəlib əyləmədən keçib gedəsən. Gəl bir hovur saxlayım maşını. Sən də düş əl-üzünü yu.

Şoferin əttəkön və çeynənmiş sözləri məni yazımdan ayıldı. Etiraz etməyin yeri yox idi. Başım la razılaşdığımı bildirib könülsüz maşından endim. Yol kənarında yolçularçun nəzərdə tutulmuş kranlara yaxınlaşib soyuq su ilə əllərimi yudum. Yaş əllərimi qollarıma çəkdim. Ürəyim sərinlədi. Daha üzumdəki narazılıq da itməyə başlamışdı. Tərləməmişdim. Burnuma tər qoxusu dəydi. Dönüb yanımda bizim maşının şoferini gördüm...

...Dünən çox tərləmişdi. Qapını açib hava almasaydı, istidən ürəyi dayanacaqdı. Əvvəlcə çantamdan yaş solfetlər çıxarıb tərini sildik. Sonra bir dəftər də çıxarıb yeləməyə başladım (Qəribədir, o an dəfətinə ona yazılan bir qalaq şeir toplusu olduğu da gözümdən yayınmadı). O sezməyəcək dərəcədə gülümsədim də. Ayaqlarımı qaldırıb pəncə üstə dayanıb qalın, qırmızı dodaqlarından öpdüm. O özü balaca körpə kimidir... Yavaş-yavaş özünə gəlirdi. Amma bu kifayət etmədi.

I nodded and unwillingly got out of the car. I approached the roadside tap, there for passersby, and washed my hands with the cold spring water. Stroking my arms with my wet hands, I felt refreshed. An feeling of satisfaction came over me. Suddenly, though I didn't feel sweaty myself, I smelled a strong body odor. I turned to see the driver of our share-taxi standing next me.

Yesterday, I remembered, he had perspired profusely. If we hadn't opened the door to let in fresh air, I thought his heart would have stopped of the heat. At first I had taken a wet-wipe out of my bag and washed the sweat from his skin. Then I had taken a copybook from my bag and begun to fan him. At that very moment, coincidentally, I noticed it was the copybook of poems I had devoted to him. I had even smiled a bit to myself, in a way that he wouldn't notice, and kissed his red lips. He was like a baby. He had felt a bit better then. But it wasn't enough. He needed to go out and breathe the fresh air. A short time later I was walking along the dark streets of Baku.

"I always stop here. It's difficult to continue on the road if you don't refresh yourself." A fetid odor issued from the driver's mouth.

Tilting my head away, I smiled

Bayıra çıxıb təmiz hava almalıydı. Bir az sonra Bakının qaranlıq küçələrilə yuxarı yola doğru addımlayırdım...

- Həmişə burdan keçəndə burda mütləq dayanıram. Sərinləməsən yola davam etmək çətin məsələdir.

Kişinin ağzı da pis qoxuyurdu. Üzümü yana çevirə-çevirə yenə də başımı yelləyib guya ki, gülümsədim. Bu, gülümsəməkdən daha çox "iyvermiş ağzıvı yumsan, pis olmaz" demək idi.

Maşına yaxınlaşıb getmək istədiyimə işarə etdim. Şofer də, digər yolçular da elə mənim kimi davrandılar. Nəhayət ki, yol boyu da mənasız "siyasi" və "qlobal" "problemlərilə" başımı aparən bu boşboğaz kişi ağzını yumdu. Deyəsən, yorulmuşdu. Ya da mənim ifrit sifətinə bənzər simamdan ehtiyatlanıb daha az danışmalı olduğunu anlamışdı. Amma hər halda sevindirici hal idi. Mən yenə də yazmağa davam edirdim.

Burda məni ilk sevindirən şey gəldiyimdən 6-7 saat sonra rastlaşdığım saat oldu. Əslində otağa yerləşən andan bu saati görmüş, işləmədiyini eşitmiş və hətta təəssüf də etmişdim. Dolablara gətirdiyim

an artificial smile. This smile meant "Wash your malodorous mouth, already."

To indicate I was ready to go, I walked back to the car. The driver and other passengers did the same. At last, a chatterbox, a passenger who had already bored me to death his tedious speech about "political and global problems" fell silent and didn't say another word for the rest of the journey. He seemed to be weary. Or perhaps he had understood from my dissatisfied face that he'd do better not to speak. It was so good to continue on our way in silence. I went on with my writing.

The first thing that made me feel happy here was the clock that I noticed six or seven hours after my arrival. In fact, I had noticed it the moment I entered the room and felt a kind of pity for it because it seemed to be out of order. I unpacked my clothes into a drawer and went out to the yard. Nothing would be better than hot village bread with cheese after a long journey.

I didn't return to my room until evening. I wanted to read a book. I opened "Unfinished Manuscript" by Kamal Abdulla and looked again at clock, forgetting that it had

pal-paltarı boşaldıb həyətə düşdüm. İsti təndir çörəyi və pendirin uzaq yoldan sonra yeri var idi. Əlqaf elədim. Bir də axşama yaxın qalxdım otağıma. Bir az kitab oxumaq istəyirdim. Kamal Abdullanın “Yarımcıq əlyazması”nı götürüb uzandım. Saata baxdım. İşləmədiyini unutmuşdum. Saat işləyirdi. Özü də düz. 6-nın yarısı idi. İhtiyarsız yerimdən durub saata baxdım. Hə, düpbədüz işləyirdi. Güldüm... Həmişə ən çox qorxduğum şey saatımın yatması olmuşdu. Belə vaxtlarda həmişə pis nə isə olurdu. Sevindim. Xarab saat, əslində mənimçün asılmış bu saat işləməyə başlamışdı, özü də qaldığı yerdən yox, əsl işləməli olduğu vaxtdan.

Gecəni rahat yatdım. Ya yol yormuşdu məni, ya da qoyub gəldiklərim. Oyananda yarıaçıq qapımın şəffaf pəncərələrindən gün düşürdü üzümə. Ayıldım. Yuxulu deyildim. Harda olduğumun da fərqi deydim. Deyəsən hamı yatmışdı. Saata baxdım. 7-dən beş dəqiqə keçirdi. Durdum. Otağımın qapılarını açdım. Yel vurdu hər tərəfdən. Elə xoş hava vardı ki. Son vaxtlar kənd həyatına artan marağım yenidən baş

stopped. But I found it running. It even showed the correct time—half past five. Reluctantly, I got up to look more closely at the clock. Yes, it was running. Accurately. A slight smile touched my face. One thing I had always been afraid of was a clock stopping. Every time that my own watch had stopped something bad had happened. I felt happy. The clock hung on the wall for me was running as it should—and not from the time it had stopped. It was now showing the correct time.

I slept a quiet sleep. Whether from the long journey, or from the things I had left behind, I was exhausted. When I awoke the sun was shining through the transparent glass of my half-open door. Everybody seemed to be asleep. I was fully awake now and conscious of where I was. It was five minutes past seven. I got up opened the door of my room. A light breeze smoothed my face. The weather was wonderful. My appreciation for village life would grow more and more, day by day. I thought to myself then how a village is much better than a city.

The walls of my room were decorated with paintings. Above my head hung a painting of “İçəri Şəhər” (Inner City)*. To the left of

qaldırdı. Ürəyimdə “heyif deyil kənd, nə var e şəhərdə” dedim.

Otağımın divarları rəsmlərlə bəzədilmişdi. Başımın üstündə İçəri şəhərin görüntüsü olan şəkil vardı. Sol tərəfimdə dağınıq saçlarını toparlayan yuxulu qadın, sağ tərəfimdə arxasını mənə çevirmiş yataqda uzalı gecə köynəyində başqa bir qadın görünürdü. Sağ divarda iki daha böyük tablo asılmışdı. Biri Bakının, digəri də indi adını çəkmək istəmədiyim, yerləşdiyim şəhərin mərkəzi küçəsinin görüntüsüydü. Sol divardasa iri bədənnüma güzgü vardı. Bütün olaraq məni göstərirdi. Özümə baxdım. Bir az yorğun, bir az da qurtulmuş kimi idim. Azadlığa çıxmışdım elə bil.

Foyeyə çıxdım. Burda da divarlar şəkillərlə süslənmişdi. Hər birinə ayrı-ayrılıqda baxa-baxa yan otaqlardan birinə çatdım. Burda qızlar qalırdı – qohumlarım. Qapı açıq idi. İçəri girdim. Qızlar hələ yatırdılar. Onlara məhəl qoymadan divarlardakı şəkillərə baxmağa başladım. Bu otaqda daha çox tipik və qədimi azərbaycanlı qadınların rəsmləri, ümumiyyətlə, milli kaloritli şəkillər asılmışdı. Otağın

the old city I saw a portrait of a sleepy woman and to the right was another women in a nightgown who lay with her back to me. On the right-hand wall hung two larger paintings. One of them depicted the city of Baku and the other one showed the highway of the village where I was now, the name of which I don't want to mention here. On the left wall there was a large mirror, which reflected me entirely. I looked a bit tired and somewhat relieved. As if I had been somehow liberated.

I walked out of my room into the foyer. The walls there were also decorated with paintings. Walking slowly, observing each of the art works, one by one, I reached another of the rooms. Here lived the younger, unmarried girls – my relatives. The door was open and I entered the chamber. Paying no attention to the sleeping girls, I looked at the paintings hung there. There were many portraits of typical, traditional Azerbaijani women adorned with national colors. I opened the other door of the room, which led to the garden and let the sun come in. I went out onto the balcony. The village looked as if could fit in the palm of my hand. One of the girls woke.

Her eyes squinting from sleep,

bayıra açılan qapısını açdım. Günəşi içəri buraxdım. Balkona çıxdım. Kənd ayağımın altına sərilmişdi. Qızlardan kimsə oyandı. Yuxulu qıyıq gözləriylə “nə tez durmusan, nöş xortdamısan?” dedi. “Yat hələ, durma, elə-belə durmuşam, ayıldım durdum, gedib yatıram indi” – cavab verdim.

Öz otağıma qayıtdım. Yerimə uzandım. Çarpayımın yanındakı kiçik dolabın üstündə gecədən tədarük edib qoyduğum sudan süzüb içdim. Sonra da kitab oxuya-oxuya yuxuya getmişəmmiş. Günortaya yaxın səhər tezdən addımlarımın səsinə oyanan qıyıq gözlü qız həyətdən adımını çəkib oyadırdı məni. Yəqin səhərin “intişamı” idi.

O günü yaxşı yola verdim deyə bilərəm. Günortadan sonra bağa getdik. Bir az əyləndik də. Ürəyim də bulanmadı. Rahat idim. Axşam ona zəng elədim. Xoş rəftar karıma gəldi. Bir az da yaxşı oldum. Gecəni deyəsən qızlarla uzun-uzadı söhbətdən sonra yatmışam.

Artıq beş gündür ki, burdayam. Özümü yaxşı hiss edirəm. Yavaş-yavaş döşlərimin üstündəki, boynumdakı göylər də saralır. Burda soruşan olmadı da. Deyəsən

she asked, “Why did you get up so early?”

“Go back to sleep,” I replied. “Don’t get up. I’ve only just woken. I am going back to sleep now.”

I returned into my room, lay on my bed and drank from the glass of water I had set on the chest of drawers by my bed the night before. Then I fell asleep reading my book. By the noon the sleepy, squint-eyed girl who I had woken so early in the morning with the sound of my footsteps now woke me, calling my name. Perhaps it was revenge.

I must say, I spend daytimes feeling quite well. Afternoons we all go to the garden and enjoy ourselves. I don’t feel sick. I feel relaxed. I phone him in the evenings. The warm welcome of my relatives is helping me. I am feeling much better. Nights I fall asleep talking to the girls.

I have been here five days. I feel well. The love-bruises on my breasts and my neck are fading. No one here has asked me about them. They don’t even seem to notice them. One my main motives for rushing from Baku was this problem, these bruises. I don’t want my mother to suspect.

As time passes my feelings are

heç kəs fikir verməyib. Vaxtı yola verdikcə hisslərim də soyumağa başlayır. Xatirələrim də uzaqlaşmaqdadır. Əslində Bakıdan qaçma səbəblərimdən biri də bu göyərmə məsələsidir. Anam duyuc düşməməlidir. Özümə gəlirəm...

Gecə yatmadan əvvəl hamama girdim. Soyuq duş istəyirdim. Yaxşı təsir elədi. Güzgüyə baxdım hamamda. Elə bil ilk dəfə idi qadın bədəni görürdüm. Və onun bədənini xatırladım. Həyatımda ilk dəfə idi ki, qadın bədəni ilə kişi bədənini qarşılaşdırırdım. Maraqlı idi...onun bədəni...Özümü güzgü önündə qucaqladım. Gözlərimi qapadım. Dodaqlarını hiss edirdim...əllərini...öpüşlərini... Kimsə qapını döydü. “Gec çıxacaysan? Burda sular qəfil kəsilir aaa” – səsə ayıldım elə bil. “Çıxıram indi” – bu da məndən gəldi.

Elə bu dəqiqə zəng eləmişdi. Daha doğrusu, on dəqiqə bundan əvvəl etdiyim zəngə cavab verə bilmədiyindən indi etmişdi zəng. Sevindim... Deyir “neynirsən?”. Deyirəm “Pivə içirəm. Bayaq da çaxır içirdim. “Səninəm”ə də qulaq asdım, yadıma sən düşdün. Həm də səninçün hekayə yazıram”. Deyir

also gradually fading behind me. My memories have moved into the distance. I am coming back to myself.

One night before going to bed I went to the bathroom. I wanted to have a cold shower—it made me feel well. I looked at my body in the mirror. I felt as if I saw a woman’s body for the first time. And then I also remembered his body. For the first time in my life I compared a woman’s body to that of man’s. It was interesting... his body. I hugged myself in front of the mirror and closed my eyes. I could feel his lips, his hands, his kisses...

Somebody knocked at the door. “When are you going to come out. The water may be shut off any time now.” The voice startled me from my fantasy.

“I’m coming now,” I called out.

He has just phoned me. To be more precise, he has returned my call. He hadn’t answered my own call ten minutes before. I was glad to hear his voice.

“What are you doing?” he asked.

“I’m drinking beer. Before I drank wine and listened to Seninem (I’m Yours)**, remembering you. I’m also writing a short story for you,” I answered.

“Yaxşı da... Denən daha mən bu gecə yatmayıceyam ki”. Gülürəm, deyirəm “Yoooooooo, qorxursan ki, səhərə qədər zəng edərəm, mesaj yazaram?”. Gülür, deyir “Hmmm.”. Bu dəfə ucadan gülürəm, hiss edirəm ki, gülüşüm xoşuna gəlir. Dalıyca deyirəm “Darıxırsan mən-imçün?”. Deyir “Bə nə?”. Deyirəm “Çoox?”. Deyir “Hmm”. Deyirəm “Mən də. Özü də lap çox”. “On beş dəqiqəyə ordayam” – zarafat eliyir. “Yalançı!” – cavab verirəm. Axırda da öpür – çoxlu-çoxlu (“Bilirsən nə qədər?...” – “Çoox?” sualına o cavab verir), mən də öpürəm, sonra sağollaşırıq. Sonra da bura köçürürəm danışdıqlarımızı. Bu yerdə də hekayənin bu qismi yazılır.

Qohum qızlardan biri bayaq qonşu qızından danışdı. Bizim həyətdən baxanda hasarın üstündən onların evinin divarına vurulmuş güzgü görünür. Qız deyir ki, bayaq elə təsadüfən o tərəfə baxıbmiş, görübmiş ki, qonşunun azyaşlı qızı güzgünün önündə durub öz-özünə oynayırmış. Dodağına pamada çəkib ora-burasını düzəldirmiş. Bu da burdan uca səsə qızın adını çağırıb. Qız da diksinib özünü itirib. Pərtliyini gizlətmək naminə “Oy-

“Really? I see I won’t be able to sleep tonight.”

“Are you afraid I will call and message you all night long?” I laughed.

“Yeah.”

I laugh louder and can sense that he likes it. Then I ask if he misses me.

He answers, “Of course.”

“A lot?”

“Yeah.”

“Me too. And very, very much.”

“I can be there in fifteen minutes,” he jokes.

“You’re a liar.”

In the end he kisses me. I send him my own kisses and we say goodbye to each other. Then I copy down our conversation. Right here, this part of my story is being written.

A little while ago, one of the girls, my cousin, was talking about a neighbor girl. She said that from our yard, over the fence, you can see the mirror that hangs on the neighbor’s wall. My cousin said that just a little while ago she happened to look over and noticed the little neighbor girl dancing for herself in front of the mirror, putting on lipstick, touching it up here and there. In a loud voice, my cousin had called out her name. Startled,

nayırdım” deyib.

Bunu qohum qız danışanda qaş qaralırdı. Bir də gördük yağış başladı. Yağış nə yağış. Ucundan tutub göyə qalxmalı. Biz də qızlarla bu gün içmək istəyirdik. Süfrə düzəlttik. Şam elədik. Şərab içdik. Hamıdan çox məni tutdu. Axmaq bir gülmək gəldi mənə. Həyətdə çalışan ustanı o ki var dolayıb güldüm. Bir az sonra başgicəllənməm keçdi və mən indi də siqaret istədim. Qalxıb otağımın sol qonşusu qohum oğlanın dolabının üstündəki qutudan bir siqaret götürdüm. Bunu ancaq tualetdə çəkmək olardı. Pillələri tez-tez enib mətbəxdən kibrit də götürüb həyətdə tualetinə yollandım. Heç kəs fərqi nə varmadı. İçəri girər girməz ürəyim bulandı. Başım bu dəfə daha fərqli fırlandı. Gözlərim də qaraldı. Bir neçə an qapının dəstəyindən tutub dayandım. Özümə gəldim. Yox, edə bilmədim. Yadıma qəzetin son nömrəsində siqaretlə bağlı verdiyim material düşdü. Alimlər araşdırmışlar ki, siqaret uşaqların sağlam doğulmasına mane olur. Körpəyə çox ziyandı. Bir sözlə, etmədim.

Başgicəllənməm üç gündür ki

the girl had hid herself. To conceal her embarrassment and shame she had called back, ”I was just dancing.”

As my cousin told this story it was getting dark. In a bit, we realized it had begun to rain. Rain on rain! It was pouring as if the sky itself must break up. Today us girls wanted to drink together. We laid the table. We had supper. We drank wine. And the wine went straight to my head. I began laugh foolishly and made a fun of someone working in the yard. A little later the giddiness passed and I wanted a cigarette. I went upstairs, and from the chest of drawers in the room belonging to one of my boy cousins, I took a cigarette. I could smoke it only in the toilet. I went downstairs, and taking matches from the kitchen, set out on the path to the toilet in the yard. Nobody noticed anything. But as soon as I entered the outhouse, I began to feel nauseous. But this time, my head was spinning differently. Everything darkened before my eyes. Holding tight to the door handle, I hardly managed to stay upright. As I came to myself, I thought, ”I can’t do it.” I remembered the article I had written for the last issue of the newspaper on the topic of cigarettes. Scientists had proved that smoking

var. Ürək bulanmam da həmçinin. Dünən ev sahibəsi bir az narahat da oldu. Yaxşı yeyə bilmirdim. Bu günkü səbəbimsə içki ola bilərdi deyə düşünüb heç nə demədi. Nigaran qalıb həkimə yollaya bilərlər məni. Özü də ən pisi Bakıya – tanış həkimlərdən birinin yanına. Ona görə də, bir az da ehtiyatlı davranmalıyam. İki gün də keçsin bir bəhanə edib mərkəzə gedəcəyəm – aptekə. Test alıb yoxlayaram. Müsbət nəticə göstərsə, təcili Bakıya qayıdıb, təhsil hazırlığına başlamalıyam. Qarnım böyümədən çıxıb getsəm, yaxşı olar. Uşağın atasını da gedəndən sonra xəbərdar edərim. Əsas məsələ anamdır. Onu doqquz ay yola vermək lazımdır. Tez-tez məktub yazaram, zəng edərim. Ara-sıra pul yollaram. Həm işləyərim, həm də mətbəələrdən birində çalışıb bir təhər dolanaram. Qurumun rəhbəri də çox şeyi öz boynuna götürüb. Çətin olmaz.

Yuxarıda yazdıqlarımı gecə yatmadan əvvəl götür-qoy eləmişəm. Demək olar ki, hər variantda addım hazırdı. Qalır ancaq sabah bir bəhanə tapıb evdən çıxmaq.

Qonşu otaqda qalan qohum oğlan özü apardı məni mərkəzə. Xoşbəxt-

did harm to children. For unborn infants, smoking was especially dangerous. In a word, I didn't smoke.

For three days I have felt dizzy. I am also nauseous. Yesterday my hostess was worried about me. I couldn't eat. She thought perhaps I was hung-over, so said nothing. If they continue to be anxious about me today, they may send me to doctor. The worst will be if they send me to Baku, to one of the doctors who knows me. So I must be more careful. In two days I must make some excuse or another to go the center of town, to the pharmacy. I can buy a test and check if I'm pregnant. If the test is positive, I should hurry back to Baku to begin preparations.

It's best if I go before my stomach begins showing. I'll warn the child's father after I leave. The main problem is my mother. I shall have to deceive her for nine months. I'll call and write letters often. Sometimes I'll send her money. I know I can both work and write articles for newspapers and earn my living. The manager of my organization himself has promised to help. It won't be difficult.

I thought over the passage above before I went to sleep tonight. There

likdən aptekə mənimlə girmədi. Yəqin qadınların xüsusi günlərçün tədarükü-zadı kimi başa düşdü. Yaxşı oldu.

İnanılmaz nəticə! Test hamilə deyilsən dedi. Bilmədim sevinim, yoxsa kədərlənim. Hər halda indi arzuolunan son idi. Rahat nəfəs aldım. O gündən bu yana içimdə azca da olsa qınaq vardısa, hamısı yox oldu. Öz-özümə gülümsədim. Bakı üçün burnumun ucu göynəyirdi... Noolsun ki, istidi....?!

Bilmirəm amma bunu hekayə adıyla “Sənə yazmışam” deyib, ona oxutdurum, ya yox...

*8-11 Avqust 2007,
Qəbələ*

is a way out of every situation. All that's left now is to think of an excuse by which I can leave the house tomorrow.

My relative who lives in the room next to mine took me to town himself. Fortunately, he didn't come into the pharmacy with me. That was good.

Unbelievable! The test showed that I was not pregnant. I didn't know whether to feel joy or sorrow. Either way, it was really the best outcome. I can breath easy. Any feeling of regret I had for that day has evaporated. I am smiling to myself. And from the very tip of my nose I ache for Baku—in spite (or because?!) of its heat.

I just don't know whether to read him this story I have titled “I Wrote It For You”—or not.

Translated by Leyla Alverdiyeva

Günel Mövlud

1981-ci ildə Cəbrayıl rayonunun Mehdili kəndində doğulub.

Uşaqlığının dörd ili Rusiyada keçib. 2003-cü ildə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Teatrşünaslıq fakültəsini bitirib. Elə həmin ildən də şeirləri, esseləri, publisistik məqalələri dövrü mətbuatda dərc olunur.

«Qaranlıq və ikimiz» adlı bir kitabı çıxıb. Şeirləri rus, alman, gürcü və Ukrayna dillərinə çevrilib.

*Born in 1981 in the village of Mehdili in the Cabrayil region, **Günel Mövlud** spent four years of her childhood in Russia. Since she graduated from the Azerbaijan State Culture and Art University School of Theatre Studies in 2003, her essays, poems, and articles have been published in various periodicals. She has published a book *The Darkness and Us* and her poetry has been translated into Russian, German, Georgian and Ukrainian.*

BİR GÖZLÜK SEVGİ

Kişi əllərinin
içi isti,
üstü soyuq...
Eybi yox,
al əllərimi ovuclarına,
bir az səndən danışım.
Bir də, bir də...yumma gözlərini!

Mən heç vaxt darıxmadım səndən
ötəri,
heç vaxt!
Amma həmişə elə bildim ki,
Hansı divardasa bir mismar üşüyür
ondan köynəyini asmağın üçün.
Hansı bir məhəllə dükanıdasa
siqaret qutusu darıxır,
onu soyasan deyə.
Hansısa bir eyvan küncünə qon-
muş sərçə
ona çörək ovmağını gözləyir.
Mən – o quşun,
o qutunun,
o mismarın darıxmağını darıxdım
səndən ötəri!
Onların gözləməyini gözlədim...
Özüm heç darıxmadım, heç!
Yumma gözlərini...

Xoşuma gəlir səndən danışmaq,
səninlə bölüşməyə doğmalığ tap-
mayanda

LOVE AT A GLANCE

A man's hands
are hot inside,
cold outside...
it doesn't matter.
Take my hands into yours.
Let me speak of you a little
Never, never close your eyes again.

I never missed you - never.
But I always thought
that some lone nail on the wall
shivered for your shirt,
and that in some corner store
a packet of cigarettes missed
being unwrapped by you,
that a sparrow perched at the corner
of some balcony
waited for you to crumble bread.
I missed this bird's,
this packet's,
this nail's missing of you.
I waited on their waiting.
I myself never missed you, ever.
Do not close your eyes.

I like to speak of you,
and when I don't find kinship to
share with you,
I look for a step-kinship.
Hurt as a lover,
reconciled as a friend.

ögeyliyi bölüşmək səninlə,
sevgili kimi incimək,
dost kimi barışmaq...
Yumma gözlərini.

Yumma, gözlərini açanda,
məni görə bilməyəcəyin qədər
genişdi bu dünya.
Səndən bir an ayrı qala biləcəyim
qədər
uzundu bu ömür.
Göz yumub-açınca
çixıb-getməyi bacaran dostdu
qadın!

Hamısı boşla...
Yumma gözlərini,
gözlərini yumanda
səndən heç nə qalmır...

AYGÜNƏ

Aç telefonu, damarlarım ağrıyır
aç telefonu, göy üzündə
qara buludlar var,
hava soyuq, əynim nazik...
Aç telefonu, həkim qadağa qoyub
«fenozeepam»
aç telefonu,
ildırım təkcə göy üzündə yox,
gözlərimin qabağında çaxır
Aç telefonu, Aygün!
Mən oturduğum yerdə qalırım -

Do not close your eyes.

Do not close them,
though you might overlook me
when your eyes are open—
the world is so wide.
This life is so long,
I can stand
being without you for a moment.
In the blink of an eye,
any woman friend may up and
leave.

Take everything easy—
do not close your eyes.
When you close your eyes
nothing remains of you.

TO AYGUN

Answer my call, my blood-vessels
throb.
Answer my call, dark clouds fill the
sky,
the weather is cold, my clothes are
thin.
Answer my call, the doctor forbade
fenozeepam*.
Answer my call, there is thunder in
the sky,
in my very eyes.

dünya harasa sivişib, gedir...buraxma!

Aygün, aç telefonu.
Mənim belə vaxtlarımı
sonradan rahat təbəssümlə,
xoşbəxt günlərimi gözlərimdə
yaşla
xatırlamaq vərdişim var
aç telefonu, Aygün, səni öz
kədərimlə çox yormaram.
Amma indi yadıma ən mutlu saatlar düşür -
ağlamaq istəyirəm, qoyma!

Qoyma, Aygün,
gəcələr dadsız ay doğur,
səhərlər boyat günəş çıxır,
üzümə ölü gün gəlir,
yanımdan acı bir həyat keçir,
yuxuma nəhəng balıqlar girir,
anamı istəyirəm, ... çağırma!

Əvvəllər kimisə unutmaq
istəyəndə
Əhməd Qayaya qulaq asırdım
saçlarımı kəsdirirdim
on kilo çəki artırırdım
dostlarla görüşürdüm.
Qocalıram bacı, daha kəsilən
saçlar, kürd şairi-filan köməyə
gəlmir.
Dostların ağırılı üzündə

Answer my call, Aygun!
I remain where I sit.
The world runs somewhere - don't
let it.

Answer my call, Aygun.
It's my habit to remember
hard times with calm smile,
happy times with teardrops.
Answer my call, Aygun,
I won't weary you much with my
grief,
but now, remembering the good –
I want to cry. Don't let me.

Don't allow it, Aygun.
Evenings, a bland moon appears.
Mornings, a stale sun rises.
Dead days arrive,
a bitter life passes.
I see huge fish in my dream.
I want my mother, but I don't call
her.

Before when I wanted to forget
someone
I listened to Ahmad Gaya**,
had my hair cut,
put on ten kilos,
hung out with my friends.

I'm getting older, sister.
No hair cut, nor Kurdish poets, nor

nə qədər qocaldığımı görürəm.
Təkcə sənin üzün, Aygün, təkcə
sənin üzün
günəşli yaz günü kimi açıq
süddən kəsilməmiş pişik balası
qədər məmnun
səkkiz il əvvəlki kimi hələ də tər-
təmizdi!
Gəl, qollarımızı açıb, bir-birimizi,
gəl, qollarımızı açıb, gəncliyimizi
qucaqlayaq.
Aç telefonu, Aygün,
sən kimisə unutdurmaqda əvəzin
yoxdu!

any such thing
can help me any more.
In the pained faces of friends,
I see how old I've gotten.
Only your face, Aygun, only your
face
is serene as a sunlit summer day,
as pleased as a nursing kitten,
as clear as eight years ago.
Let us open our arms and hold each
other.
Let open our arms and hold our
youth.
Answer my call, Aygun.
You are unsurpassed, a balm for
forgetting.

Translated by Leyla Alverdiyeva

*Sleeping medication.

** Ahmad Gaya: NEED FOOTNOTE

Sevinc Murvətqızı

1982-ci ildə Rusiyada anadan olub. 2004-cü ildə Gəncə şəhərində ali təhsil alaraq filoloq ixtisasına yiyələnib. 2000-ci ildən şeir və hekayələri dövrü mətbuatda çap olunur. 2009-cu ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür. Şahmar Əkbərzadə adına Beynəlxalq Ədəbiyyat Mükafatı laureatıdır. «Sən sevgidən yuxarısan» kitabının müəlifidir.

2007-ci ildən «525-ci qəzet»də çalışır.

*Sevinj Murvetqızı was born in Russia in 1982 and graduated from the philological faculty in Ganja in 2004. Since 2000, her poems and short stories have been published in various periodicals. A member of Azerbaijan Writer's Union since 2009, she received the Shahmar Ekberzade International Literature Award. She authored the book *Sen Sevgiden Yuxarısan (You Are Above Love)*. Since 2007 she has worked for the newspaper *525-ci qezet (Newspaper 525)*.*

Kaş biləydin ki, gözlərim
 orada batıb-qalmış,
 yosun rəngi almış
 saysız arzularımın yamyaşıl
 bataqlığıdır...
 «Ala -yaşıl gözlərinə vurğunam»
 deyirsən həmişə,
 Amma heç soruşmursan göz
 rəngimin sirrini...

eyes?
 If only you knew
 my eyes are dark green marshes
 in which the drowned remains of
 countless wishes,
 absorb the stain of swamp grass.
 "I love your green eyes," you al-
 ways say,
 but you don't ever ask the secret
 of the color of my eyes.

Translated by Leyla Alverdiyeva

QƏSSABXANA

Ana hər gün eyni yolu keçib
 uşağı bağçaya aparırdı. Və hər gün
 təxminən eyni mənzərə ilə
 qarşılaşırdı. Yolunun üstündə qəssab-
 abxana vardı. Hər səhər üç yaşlı
 oğlunun əlindən tutub bu qəssabx-
 ananın yanından elə sürətlə ötürdü
 ki, uşaq yeriməyə çətdirməyib
 eləcə anasının arxasınca sürünürdü.
 Hər gün də kəsilmiş qoyun, ya da
 mal başı ilə rastlaşırdı. Kəsilmiş
 heyvanın dərisini içəri üzünə çə-
 virib bir kənara qoyurdular. Ətrafa
 kəsif peyin iyi yayılırdı. Yaxınlıqda
 su kranı olsa da, hər gün şırhaşır
 suyu gəlsə də, bu qoxu çəkilmirdi.
 Hər gün iyə yığışan, vızıltıları uza-
 qdan da aydınca eşidilən iri, yaşıl

THE BUTCHER'S SHOP

The mother took her baby to
 kindergarten by the same route
 every day. And every day she faced
 the same scene.

There was a butcher's shop on
 their way.

Every morning, taking her three-
 year-old son by the hand, she
 passed the butcher's with such
 speed that the child could hardly
 keep up and was often just dragged
 after his mother. Every day she
 came across a severed sheep's head
 or a bull's head. The skin of the cut
 animal was turned inside out and
 put to one side. A rank odor perme-
 ated the air. Though there was an

milçəkləri görəndə ana öyüməyini güclə saxlayırdı . Ətrafa təmizlənməmiş içalat, bağırsağ qoxusu yayılırdı və bu qoxu milçəkləri neçə-neçə kilometrədən dartıb bura yığırdı. Allahın ver günü qarnı yarım metr irəli çıxmış kök qəssab kişinin qoyunları, ya da böyük bir dananı necə boğazladığının şahidi olurdu. Kiçik oğlu ilə birgə bu mənəzərin yanından ötəndə baxmağa ürəyi gəlməzdi. Boğazlanıb yerə yığılan heyvanın gözlərindəki lal yalvarışları görürdü. Qəssab isə yaxınlıqdan kimin keçməsinə əhəmiyyət verməyərək par-par parıldayan iti böyük bıçağını bircə dəfə heyvanın boğazına çəkirdi. Bu zaman ana başqa səmtə baxaraq yolu keçirdi...

Oğlu dəcəl uşaq idi. Bağçada sakit olsa da, evə gələndə od-alova dönürdü. Bu gün həmişəkindən də aqressiv idi. İşdən gəldiyindən yorğun olan ananın oğlu ilə oynamağa vaxtı yoxdu. Tək oynayan uşaq ciddi-cəhdlə otaqda nə iləşməşğul idi. Ana onun sakitliyindən şübhələnib işlədiyi mətbəxdən çıxıb otağın qapısından içəri boylandı . Uşaq böyük ayı oyuncağını yerə yığıb əlindəki oyuncaq qılıncı onun boğazına sürtürdü. Qılıncı plastmas-

outdoor tap nearby and the water in this neighborhood ran every day, the smell never washed away. A miasma of unclean guts and bowels drifted everywhere, drawing flies from several kilometers away. Every day, seeing those green flies that gathered to the stench, hearing their buzzing even from a distance, the mother could hardly contain her nausea.

Every single day she witnessed the fat butcher, whose belly stood out a half meter before him, cut off another sheep's or a big calf's head. Passing by this scene with her little child she didn't dare to look at it. She saw the silent entreaty in the eyes of the animal to be killed. Paying no attention to the passers-by, the butcher drew his long, sharp and glittering knife only once against the throat of the animal. At this moment the mother passed, looking in the other direction . . .

Her son was naughty. Though he was calm in the kindergarten class, he became mischievous when he returned home. The exhausted mother had no time to play with her son. On this particular day he was more aggressive than ever. She had returned from work very tired. The child, who often played alone, was deeply absorbed with something in

dan olduğundan heç bir nəticə əldə etməyən uşaq daha da artıq səylə onu ayının boynuna çəkirdi. İşinə o qədər aludə olmuşdu ki, anasının ona baxdığını da hiss eləmədi. Qızarıb- pörtmüş uşaq xeyli əlləşdi, ayının boğazını üzə bilmədi. Onda uşaq qılınıcı yerə qoyub əli ilə ayının boğazını üzməyə çalışdı. Xeyli dartdı, nəhayət ayının başını bədəmindən üzdü. Pörtüb tərləmiş uşaq eynilə yekəqarın qəssab kimi qalib ədayla oyuncağın üzülmüş başını bir tərəfə, bədənini də bir tərəfə qoyub başını qaldıranda qapının ağzına çökmüş, canlıdan daha çox ruha oxşayan anasının buz kimi baxışları ilə qarşılaşdı...

the other room. The mother, suspicious of her son's silence, left the kitchen where she was working and looked in on him.

The child had knocked a big stuffed bear flat and was rubbing at its throat with a toy sword. Not achieving any results with the plastic blade, the child commenced to sawing it back and forth across the throat of the bear even more vigorously. The child was so captivated by his work that he didn't notice his mother watching him. Flushed, he was making a great effort—but he couldn't seem to cut the throat of the bear.

Finally, the child laid the sword on the floor and worked at pulling the bear's head off with his bare hands. He pulled forcefully and determinedly, and, at last, succeeded in separating the bear's head from its body. When the reddened and sweaty child triumphantly put the detached head of the toy off to one side and its body to the other, exactly as the butcher did, and raised his own head, he met the icy look of his mother who sank down against the doorway and appeared more dead than alive.

Translated by Leyla Alverdiyeva

Sahilə İbrahimova

1985-ci ildə Sumqayıtda anadan olub. 2008-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin Tarix fakültəsini bitirib, hazırda Bakı Dövlət Universitetində "Etnologiya" ixtisası üzrə Magistratura təhsili alır. "Şirlə Sahilin nağlı" adlı ilk hekayəsi 8 yaşında çap olunub. "Varlı kişinin portmanatı" adlı kitabın müəllifidir.

Sahile Ibrahimova was born in 1985 in the city of Sumgayit. She graduated from the Baku State University School of History in 2008. Sahile studies in the Master's program of the Baku State University Ethnology Faculty. Her first short-story "The Story of the Lion and the Shore" was published when she was 8 years old. She is the author of the book entitled The Purse of A Rich Man.

“ƏN UZAQ GƏLƏCƏK” PARÇA

Onun ağzı açıq qalmışdı. Mən ölümün Saşanın açıq qalmış ağzından çıxıb güclü qolları ilə mənim boğazımdan yapışacağından qorxdum, dəhşətlə onun ağzını qapadım. Sonra bayaq çırdığım ağ bayrağın nisbətən böyük parçası ilə Saşanın ağarmış sifətini örtüdüm. Nə vaxtsa əzbərlədiyim və pozuq ərəb ləhcəsi ilə deməyi bacardığım Kəlmeyi Şəhadəti dedim. Mən dindar adam deyiləm. Axirət dünyasına da inanmıram. Bunu Saşa üçün deyirdim. Bu onun Kəlmeyi Şəhadəti idi.

Bu arada bəlkə də çöldə ilk bahar küləyi əsir, dağ çiçəkləri külək nəvazişindən xoşallanır, ağacların altda qalmış yarpaqları onları bu nəvazişdən kənar qoymuş ağaca lənət oxuyur, əlacsız-əlacsız köks ötürürdülər.

Oyananda soyuqdan titrəyirdim. Neçə saat yatdığımı deyə bilmərəm. Amma yəqin ki, çox yata bilməmişdim. Mən adətən üşüyəndə yuxumu qarışdırıram. Balaca vaxtımdan belə olub. Gecənin bir yarısı olsa da, atamın yolunu gözləyən anam tez-tez üstümü örtürdü. Məşhur yazıçının

EXCERPT FROM “THE FARTHEST FUTURE”

His mouth was open. Afraid Death would emerge from his open mouth and take me by the throat with its strong arms, I fearfully closed his mouth. Then I covered Sasha's pale face with a somewhat bigger piece of the white banner I tore not long ago. I said Kalmeyi Shehadet (a prayer Muslims say when they are dying) that I had once learned and could only repeat with a terrible Arabic accent. I'm not religious. I don't believe in life after death either. I was saying it for Sasha. It was his Kalmeyi Shehadet.

At the same time a spring wind was possibly blowing outside, the mountain flowers were enjoying caresses of the wind, and the leaves lying under the trees cursed sighed desperately for being excluded from this caress.

I shivered with cold when I awoke. I can't say how many hours I had slept. But perhaps I didn't sleep much. Usually I sleep badly when I am cold. It was often so in my childhood. Late at night my

dediyi kimi dünyada bir atanın övladına verəcəyi ən böyük şey onun anasını sevməsidir. Mənim atam anamı heç vaxt sevmədi. Anam atamın mənə verəcəyi ən böyük hədiyyəni gözləyə-gözləyə dünyadan köçdü. O zamandan mən daha çox üşüməyə başladım.

Başımı ehməlcə tərptədim. Saşa sakit-sakit uzanmışdı. Onun üzündə məmnunluq ifadəsi vardı. Mən ondan qorxmağa başladım. Sanki bir az əvvəl ölümə əlbəyaxa olmuş Saşa onunla dostlaşmış, ölüm onun qansız cismində pusquda durmuş, məni boğmaq üçün oyanmağımı gözləyirdi. Qan iyi qaranlıq və soyuq tankı daha da vahiməli edirdi. Mən fiziki yorğunluğunu çıxarmış bədənimə tərptəmədən vəziyyətimi, niyə o bədhəybət Səlim və Aqşinlə düşmən kəşfiyyatına çıxdığım halda bir ölü ilə bumbuz tankın içində tirtab uzandığımı araşdırmağa çalışdım. Xatırladım ki, Səlim və Aqşin ən çoxu iki-üç saata yaralı Saşanı və ona keşikçi duran məni əlavə qüvvə ilə səhvən daxil olduğumuz düşmən mühasirəsindən qurtarmağa gələcəklər. İxtisasca həkim olduğumdan gicgahdan axan venoz qanın bir saata axıb qurtardığımı bil-

mother, who would be waiting up for my father, would often cover me with another blanket. As a famous writer once said, "The best thing that a father may give to his child is to love his or her mother." My father never loved my mother. My mother passed away waiting for the best present that my father could give me. After her death I began to feel much colder.

I moved my head carefully. Sasha was lying silently. He had an expression of satisfaction on his face. I began to be afraid of him. Sasha seemed to be making friends with the very death with whom he had been fighting just a little time ago. In this body that had lost all its blood, Death seemed to lie in wait, standing by for me to awake in order to throttle me. The smell of blood made the interior of the dark and cold military tank more fearful. I tried to remember why I was lying so physically exhausted, stretched out and still, in icily cold tank with a corpse when I was supposed to be reconnoitering with that ugly Salim and Aqshin. Then I remembered—Salim and Aqshin will return in two or three hours with additional forces to save the wounded Sasha and me,

səm də, Saşanın cılız bədənində qırmızı sel axınının Ginnesin rekordlar kitabına düşəcək dərəcədə çox vaxta-iki saata axıb qurtardığını hesabladım. Yarım saat da yatmışdımsa, demək artıq iki saat yarım keçmişdi.

Ağlamaqdan özümü güclə saxlayırdım. Başımı tank koğuşundan çıxarıb bir dəqiqə belə düşmənlə əhatələnmiş vətənimə baxa bilmədiyim üçün özümə qəzəblənir, üzündə amiranə ölümün şəkli çəkilmiş Saşadan utanır, haqqında ağızdolusu danışdığım Vətən, Xalq, Millət üçün birdəfəlik ölə bilmədiyim üçün Saşanın asan ölümünə həsəd aparırdım.

Artıq bir müddət idi ki, Saşanın qürurlu nəşinə, onun bədəninə boyaboy uzanmış ölümə, qaranlıq və soyuq tanka, Vətən və Namus kəlmələri haqqında ümumiyyətlə düşünməməyə başlamışdım. Kəşfiyyat üçün götürdüyümüz azuqələrdən yeyir, mənasız və gülməli şeylər haqqında düşünərək saqqız çeynəyirdim. Əvvəlcə düşündüm ki, Saşanın birinci, yoxsa ikinci arvadı onunla axırətdə bir yerdə qalma ixtiyarı alacaq. Saşanın birinci arvadı birinci uşağını dünyaya gətirəndə dünyasını dəy-

his guard from the enemy encirclement we stumbled into by mistake. As I was a doctor by profession, I knew that blood that flows from the forehead can last for an hour, and yet, by my calculations, that red torrent streaming from Sasha's feeble body had lasted nearly two hours, so long that it could be included in Guinness's Book of World Records. If I slept for half an hour, suddenly two and a half hours had passed.

I could hardly keep myself from crying. I was angry with myself, for I couldn't seem to raise my head out of the tank, even for a moment, to look at my motherland that was encircled by enemies. And I was ashamed of Sasha, on whose face was painted the picture of imperious death. I envied Sasha's easy death because I couldn't die for the Motherland, the People, and the Nation of which I spoke much.

It was some time before I was able to stop thinking about Sasha's corpse, the death that was spread over his body, the dark and cold tank, the words Motherland and Honor. I was eating provisions we had carried for the reconnaissance, chewing gum and thinking of

işmişdi. O yazıq qız o biri dünyada Saşanın yolunu səbirsizliklə gözlədiyi halda, Saşa bu biri dünyada ölmüş arvadının qəhrinə dözməyib ikincisini almışdı. Sonra düşündüm ki, görəsən onun ölümü haqqında ailəsinə xəbər verib, səlahiyyətli nümayəndə kimi qəbri üstündə ləpəbiğ komandir nə deyəcək. “Namuslu vətən övladı şərəfli ölmə təşəbbüsü gəldi”. Birdən-birə ona yazığım gəldi, gözümlə həqiqətən namuslu və şərəfli göründü. Onun oğurladığı kağızlar mənə komandirin yekə qarnı və çopur sifətinin yanında bütün dünyada olan qarışıq rənglərdən daha aydın və ağappaq göründü. Mən ağ vərəqlərdə Saşanın totuq qızının cırıq məktəb paltarının yamağını, özünün oğrun-oğrun dünyada qalmış son oksigen kimi acgözlüklə ciyərlərinə çəkdiyi “Marlboro” tüstüsünün əksini gördüm və rahatlandım. Mənə elə gəldi ki, dünya elə o balaca qızın cırıq paltarının yamağındadır. Mən bir zamanlar Saşa haqqında pis düşündüyüm üçün xəcalət çəkdim. Sanki onun qızının paltarını mən cırımışdım. Saşa qarışıq düşmüş pazlı yenidən qurmaqla onu xilas etmiş əsl qəhrəmandı. Sonra mən şorgöz komandirin özünü saxla-

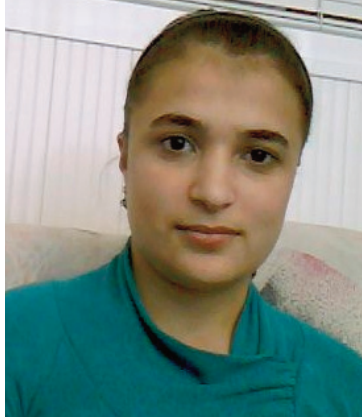
meaningless and funny things. At first I thought whether Sasha's first or the second wife would have the right to stay with him in the next world. Sasha's first wife passed away while giving birth to her first child. While this poor girl was waiting impatiently for Sasha in the next world, Sasha, not carrying any grief for the loss of his first wife, instead married the second one in this world. Then I thought of what the commander would say, with his bushy moustache, of how he would inform his family of his death on Sasha's grave, pontificating in his emissorial role about how “The Honorable son of the Motherland met his glorious death.” Suddenly I pitied Sasha, and he seemed to me truly honorable and glorious. The theft of paper that he had committed seemed to me purer than all the mixed colors of the world and shining white against the background of the commander's big belly and pockmarked face. I saw both the patch of his plump daughter's torn school uniform and the image of smoke from the “Marlboros” that he breathed greedily and stealthily as if they offered the last oxygen in the world on the stolen white paper

mayıb Saşanın ikinci arvadına “qardaşsayağı” baxdığını təsəvvürümə gətirdim və çox sevindim. İndi Saşanın birinci arvadının yanına gedəcəyindən əmin idim. Çünki o mənə görə nə Saşaya, nə də başqa birinə xəyanət etməyə macal tapmadan məclisi tərək etmiş ən namuslu qadınlardan biridi. Saşaya əməlli-başlı həsəd aparırdım. O əzəmətlə uzanmış, mənə təərəddüd və qorxu ilə burnumla beynimi eyni vaxtda eşələyirdim.

and was calmed. It seemed to me that the world exists in the patch of this little girl’s torn uniform. I was ashamed of having had a bad opinion about Sasha. As if I had torn his daughter’s dress. Sasha was a real hero, who had saved her by solving a confusing puzzle. Then I pictured how the lascivious commander wouldn’t be able to keep from looking at Sasha’s second wife in a “brotherly” way and was glad. Now I was sure that Sasha would go to his first wife. Because for me she was one of the most honorable women who had left the world’s party without having had any opportunity to betray Sasha or anyone else. I envied Sasha completely. He was lying on high, but I was picking my nose and brain at the same time in hesitation and fear.

Translated by Leyla Alverdiyeva

Əfsanə Əliyeva

1987-ci ildə Laçın şəhərində anadan olub. İbtidai sinfin pedagogika və metotikası ixtisası üzrə təhsil alır. Uşaqlar üçün nağıl və hekayələr yazır. Gənc ədiblər məktəbinin üzvüdür.

Afsana Aliyeva was

born in 1987 in the city of Lachin. She studies at the of Azerbaijan Teachers' University School of Pedagogy. She writes stories and tales for children. She is a member of Young Literati School.

TƏRCÜMƏÇİ

Əziz ağ vərəq səni,
 Göyə boyamaq,
 Şer yazmaq istəyirəm.
 Amma bilmirəm necə?!
 İcimdəkiləri çevirə bilmirəm
 kəlmələrə
 Barmaqlarım tərcümə edə bilmir
 Ürəyimin dilini.
 Ürəyimin söz doludu ürəyi.
 Patlayacaq sussa əgər,
 Ürəyimin ürəyi!
 Barmaqlarım insafa gəl!
 Öyrən artıq
 Ürəyimin dilini!

TRANSLATOR

Dear white paper,
 I would like to color you in blue
 And write a poem ;
 But I don't know how
 To transfer my inner feelings into
 the words,
 My fingers cannot translate
 The language of my heart,
 The heart of which is full of
 words.
 Should it keep silence
 The heart of my heart will burst
 out.
 Have pity on me, my fingers !
 Do learn the language of my heart.

Translated by Shahla Naghiyeva

FOTOAPARAT

Salam. Mən balaca, rəngli bir şəkiləm. Mən həyatın bir anını tutub özümə sarımişəm. Mən bunu İradə adlı talehsiz qadının fotoaparatinın köməyi ilə etmişəm. O, özünü dənizə atmasaydı, mən ona təşəkkür edərdim. Təşəkkür edərdim ona görə ki, o qızcığaza söz verdiyi kimi fotoaparatu gətirdi və onun

CAMERA

Hi. I'm a little colored photo. I bound to myself a little piece of life. I did it with the help of the camera of an unfortunate woman called Irada. I would thank her if she hadn't thrown herself into the sea. I would thank her, for she brought her camera as she had promised the little girl and sent a piece of her life to the Archive of Memories. Now

həyatının bir kadrını xatirələr arxivinə göndərdi. İndi həmin qız mənə baxanda uşaqlığını, həmin günü, elə İradənin özünü düşünür. Başmağının cırıq olduğunu xatırlayıb gülür.

Bəlkə də İradə onu kim isə xatırlasın deyə verdiyi sözü tutdu. O, şəkildə özü yoxdu, amma şəklin özü odu.

İradənin köməyi ilə fotoaparat işə düşdü, mən yarandım, qızcıqazın uşaqlıq xatirələrinin sayı artdı. Amma İradə özünü dənizə atanda ona kömək edən tapılmadı. Heç o anı bir şəkildə donduran FOTOAPARAT da.

watching me, that girl thinks over her childhood memories, thinks of Irada herself, and smiles, remembering that her sandal had been torn.

Maybe Irada kept her promise because she wanted somebody to remember her. She is not in photo herself, but the photo itself is she. The camera was turned on with the help of Irada, I was created, and the number of little girl's childhood memories increased. But nobody helped Irada when she threw herself into the sea. Not even the CAMERA which will keep this moment in a photo.

TIKANLI KOL

Aylar keçir, il dolanır, yeni nağıllar yaranır. Bu nağılların içindən ən gözəlin seçərəm, sizə nağıl biçərəm.

Bu dəfəki nağılımız meşədə yaşayan kol barədədir. Kol həm balaca, həm də tikanlı idi. Meyvələri də yox idi. Elə ona görə də düşünürdü ki, heç nəyə yaramır, heç kimə lazım deyil.

Kol böyük palıd ağacının yaxın-

THORN BUSH

Months pass, years run, new tales spring forth. I'll choose the best of them and make a tale for you.

This tale will be about a bush that lived in a forest. It was small and thorny. It also had no fruit. That's why it was thought that the bush was not useful and nobody needed it.

lığında yaşayırdı. Palıd ağacı müdrikliyi ilə meşədəki bütün ağaqlardan seçilirdi. Kol tez-tez palıd ağacı ilə söhbətləşirdi.

Gözəl yay günlərindən biri idi. Kol yaman qəmlənmişdi. Bunu gören Qoca Palıd Koldan qəmlənməyinin səbəbini soruşdu.

Kol Qoca Palıda dedi:

- Sən bu dünyaya məndən çox illər əvvəl gəlmisən. Bəlkə sən biləsən Tanrı məni nə üçün yaradıb. Axı, mənim meyvələrim yoxdu, əvəzində çoxlu lazımsız tikanlarım var. Üstəlik boyum da kiçikdir. Bu görkəmlə mən heç kimin işinə yaramıram.

Qoca palıd:

- Mənim də meyvələrim yoxdur.

Kol:

- Nə olsun, əvəzində sənin kölgən var. Heyvanları yağışdan, soyuqdan qoruyursan. Quşlar sənin budaqlarında yuva qurur. Təhlükə olanda kiçik heyvanlar sənə sığınır. İnsanlar sənin kötüyündən, budaqlarından, odun kimi istifadə edir- kağız düzəldir, mebel istehsal edirlər.

Qoca Palıd onun sualına cavab vermək istəyirdi ki, bu vaxt qərribə bir səs eşitdilər. Bu səs tülkü ilə dovşan balasının səsi idi. Tülkü

The bush lived by a big old oak. Oak differed from all other trees in the forest for his wisdom. The bush used to talk to the old oak.

It was a fine summer day. The bush was very sad. Noticing that the old oak asked the bush the reason for its sadness.

The bush answered, “You have lived in this world long, long before I was born. Maybe you know why God created me. You see, I have no fruit—instead I have many useless thorns. Yet I’m small. With such an appearance, I’m not useful to anybody.”

“I also have no fruit,” answered the old oak.

“But instead you have shade. You protect animals from rain and cold. Birds build their nests on your branches. Little animals find shelter in you when they are in danger. People use your trunk and branches as wood, to produce paper and furniture,” said the bush.

The old oak was about to answer

dovşan balasını tutub, yemək istəyirdi. Dovşan balası qaçmaqdan tənğınəfəs olmuş, həm də çox qorxmuşdu. Ona görə də gizlənməyə yer axtarırdı.

Dovşan balası kolu görün kimi onun arxasında gizləndi. Tülkü də qaçmaqdan təqətdən düşmüşdü. Nə qədər o tərəf, bu tərəfə boylandısı da dovşanı görmədi. Kor-peşman yuvasına qayıtdı.

Kol dovşan balasına kömək etdiyi üçün çox sevinirdi. O, özü öz sualına cavab tapmışdı.

Müdrük palıd Kola baxıb, gülümsəyirdi.

the bush's question when they heard strange noises. It was the voices of a fox and a little rabbit. The fox wanted to eat the rabbit.

The rabbit was out of breath and afraid. So he searched for a place to hide.

As soon as he noticed the bush, the rabbit hid behind it. Though the fox looked round for the rabbit, he couldn't find him.

The bush was very happy it had been able to help the rabbit. The bush itself had found the answer to its own question.

The wise oak looked at the bush and smiled.

Translated by Leyla Alverdiyeva

Jalə İsmayıl

*1978-ci ildə anadan
olub. 2001-ci ildə Bakı
Dövlət Universitetinin
Jurnalistika fakültəsini
magistr dərəcəsi ilə
bitirib. Müxtəlif
qəzetlərdə işləyib.
Hazırda reklam
agentliyində redaktor
vəzifəsində çalışır.*

*Jala Ismayil was born
in 1978 and received her
graduate degree from the
Baku State University
School of Journalism in
2001. She has worked
for several newspapers
and is currently an edi-
tor at an advertising
agency.*

QOY, BİR YAĞIŞ YAĞSIN...

qoy,
bir yağış yağsın,
çökəyimiz,
çatımız
bilinəcək –
həqiqət üzə çıxacaq...

ənliyim
kirşanım
yuyulacaq,
sənin də məsumluğun
gözlərindən
axıb gedəcək
yavaş-yavaş

anadangəlmə olacağıq

qorxma, gözüm,
bir-birimizi tanımadan
ayrılmayacağıq...

qoy,
bir yağış yağsın...

LET IT ONLY RAIN

let
it only rain
and our hollows
and our cracks will be known—
the truth will come out...

my rouge,
and my powder
will wash away
your innocence too
will slowly seep
from your eyes

we will be newborn

don't be afraid, my dear
we won't leave behind
our recognition of one another...

let
it only rain...

BACARACAĞIQ...

Kədərli şeirlər oxumağı sevməyən
Rəbiqə üçün

quruyacaq göz yaşlarımız,
üsyanların ən asanını -
Allaha üsyanı belə unudacağıq...

unudacağıq qısqanclığı,
hətta sən də,
mən də qüruru evdə qoyacam...

öncə
gedəcəyik dərdin üstünə
gülüşümüzdən çaşacaq,
qəlbimizdə
ona yer olmadığını görəcək,
çıxıb gedəcək
əbədi qonaq
əbədi olaraq...

sonra da
Günəşdən əlborcu
səp alıb
qıpqırmızı donlarımıza
qızılı naxışlar vuracağıq...

qanadlanacağıq
uçacağıq
bacaracağıq
xoşbəxt olmağı...

WE SHALL MANAGE

For Rabigue who doesn't like to
read sad poems

our teardrops will dry
we shall forget even the easiest re-
bellion—
rebellion against God

we shall forget jealousy
both you
and I will leave our pride at home

first of all
we shall walk toward grief
it will be confused by our smile
it will see that there is no place for
it
in our souls
and this eternal guest
will forever
leave us

then
we shall borrow thread
from the Sun
and embroider our red, red dresses
with golden tracery

we shall acquire wings
and fly
we shall manage

yağışa dil çıxarmaq
günəşə göz vurmaq
küləyə burun qırıdırmaq
ancaq bizim ağılımıza gələcək...

ağılımıza gəlməyən başımıza
gələcək -
“dünyanın ən gözəl qadınısan...”
deyəcəklər,
sevinəcəyik, inanacağıq,
“dünyanın bütün qadınlarını
gördünmü?”
soruşmayacağıq...
qəsdən...

onlar mütləq tapılacaq -
bizdən azad
bizdən xoşbəxt...
yalnız xoşbəxtlər
bacarırlar xoşbəxt eləməyi...

eheey, biz hələ sevəcəyik, dos-
tum...
hələ sevəcəklər bizi
dəli-dəli...

to be happy
to stick out our tongues to the rain
to throw wink to the Sun
to wrinkle our noses at the wind
will occur only to us

what we could never imagine—
“you are the prettiest women of
the world”—they will say
we will love, we will believe
deliberately we will not ask
“have you seen all the women of
the world?”

no doubt one can find
those who are freer than we,
happier than we
only those who are happy
can make happiness

ah, still we shall love, my friend
and still we shall be loved
madly

Translated by Leyla Alverdiyeva

Sara Dəmirli

1988-ci ildə doğulub.

Təhsilini İncəsənət Universitetinin sənətsünəslıq fakültəsində davam etdirir. Hekayə və esselər yazır.

Sara Demirli *was born*

in 1988. She is a fourth year student at the Azerbaijan University of Art. She writes essays and short stories.

SEVDA

O, iyirmi yaşında heç nə demədən, heç bir şey götürmədən, əynində tək nimdaş ağ şalvar, ağ qolsuz köynək, ayaqlarında qara rəngli səndəl, başında qara kepka, ardına baxmadan məyus halda evdən çıxdı. Onun üçün artıq heç bir şeyin əhəmiyyəti qalmamışdı. Anası vəfat etmiş, özündən üç yaş böyük, gənc qardaşı dəmir barmaqlıqlar arasında, kök, hər şeyə biganə atası isə əyyaş idi.

O, artıq neçə illərdir ki, dəniz kənarında yalnız məskən salıb. Özü də balıqçı adını qazanıb. Hüdudsuz dəniz, mavi sonzuz səma və o, çox gözəl vəhdət təşkil edirlər. Qəhvəyi, sınıq daxması hər gecə onu gözləmək məcburiyyətində qalır. Deyəsən insanlara olduğu kimi, o, öz daxmasına da biganədir. Heç kəsə baş qoşmur, heç kəslə danışmır, hətta balıqçılara belə bel bağlamırdı.

Yadıradı, atası anasının rəfiqəsi ilə öz evlərində eyş-işrətdə olanda qardaşı Samir ilə o, bu mənzərəni görüb donub qalmışdılar. Hə, həmin qırmızı qapı, anasının rəfiqəsi Gülnarə, nə edəcəyinin bilməyən yarıçılpaq, yekəqarın atası və

SEVDA

At the age of twenty he sadly left the house, not looking behind, saying nothing, taking nothing, wearing only shabby white trousers, a white sleeveless shirt, black-colored flip-flops and a black cap. Nothing had any importance for him now. His mother had died, his young brother, who was only three years older than he, was in prison, and his fat father, who was indifferent to everything, was a drunkard

After several years, he settled at the seashore alone. He became a fisherman. The boundless sea, the blue and endless sky, and he, together, made a good union. His dark and broken-down shack waited for him every night. He seemed to be as uncaring towards his house as he was to other people. He paid attention to nobody, spoke to nobody and didn't even rely on other fishermen.

He remembered how he and his brother had frozen in astonishment when they saw their father together with their mother's good friend, carrying on in their own house. Yes. That same red door, his mother's friend Gulnara, and his half-naked, big-bellied father who didn't know how to react. And how at last his

nəhayət qardaşı Samirin Gülnarəni öldürməsi. Hərdən qardaşının yerinə cüzi də olsa vicdan əzabı çəkərək yetim qalmış və çox güclə xatırladığı Gülnarənin yetim qızı. Görəsən o neynəyir. Axı qətl vaxtı o, heç nədən xəbərsiz dərstdə idi.

Bu cavan oğlan, yəni Sərxan çox qaşqabaqlıdır. Üz cizgiləri incə, xarici görünüşcə bəsit insan təsiri bağışlayır.

Yadındadır ki, bir vaxtlar balıqçıları görməyə gözü yox idi. Hətta bir dəfə içkili, amma xoş üzlü balıqçılardan biri təsadüfən ona həbs həyatını yaşayıb-yaşamadığını soruşmuşdu. Sərxan dözməyib əl bıçağını götürərək o arıq, xəş üzlü balıqçının üstünə cummuşdu. Digər sərxoş balıqçılar da onları güc-bəla ilə ayırmışdı. Sərxan ordan ayrılanda belə bir söz eşitdi. "Türmədə olanın gələcəyi olmaz." O, heç vaxt türmədə olmayıb. Orda olan onun qardaşdır.

Səhər üzü gəlib daxmasına çatdı. Quyruğu qısıq köpək də onun yanında hərlənirdi. Başını dizlərinin üstünə qoyaraq nəsə fikirləşirdi. Dənizin ləpələri kimi fikirləri də üst-üstə gəlirdi. Ətrafında bir yığın içki şüşəsi yığılıb qalmışdı.

O, birdən ayılıb yorğun halda

brother had killed Gulnara. Sometimes he felt a little conscience-stricken on behalf of his brother and for Gulnara's orphan daughter, whom he hardly remembered. He wondered what she was doing. She had been at school at the time of the murder, unaware of the events.

Sarxan was a very gloomy young man. He had a fine featured face (small nose, mouth, etc.), and his outside appearance gave the impression of a commoner.

He remembered that for a time, he hadn't thought well of fishermen. Once a drunk but fine-faced fisherman had asked him, by chance, if he had ever been in prison. Unable to bear this, Sarxan had taken his knife and attacked that thin, fine-faced fisherman. The other drunk fishermen could hardly pull them apart from each other. As Sarxan was leaving, he had heard someone say, "A person who has been in prison has no future." But he had never been in prison. It was his brother who was in prison.

He arrived at his cabin at dawn. A dog ambled nearby, its tail between its legs. Sarxan rested his head on his knees to think. His thoughts were coming one after another, as waves of the sea. There were plenty of liquor bottles about.

qayalıqlara doğru üz tutdu. Uzaqdan, haralardansa həzin bir musiqi səsi gəlirdi. Ətrafdakı evlərin işıqları zəif də olsa görünürdü. Sərxan qayalıq üzərində durub fit çalarkən aşağıdakı balaca qayalıqda gözünə əl sataşdı. Daha da yaxına gəldi. Bu, incə bir qız əli idi. İncə, qəşəng üzlü, saçları açıq, əynində ağ don, ayaqlarıyalın bir qız. Tərəddüd etmədən o qızı qucağına götürdü.

Küləkli hava dənizin ləpələrini hərəkətə gətirirdi. Sərxan qucağında qız sahil boyu gedirdi. Daxmaya çatanda qızı yarı sökük həsirli köhnə bir çarpayının üstünə qoydu. Başına islaq dəsmal qoyub nəbzini yoxladı.Öz-özünə:

-E, bunu ki, qızdırmalı xəstələrə qoyurlar, bu ki, xəstə deyil.

Sonralar Sərxanın yadına gəlirdi ki, qız ayılanda ona necə qorxa-qorxa baxmışdı. Hətta bilmədən onu yetim qalmış Gülnarənin qızı ilə dəxlisiz şəkildə müqayisə eləmişdi. Özü də bu necə olmuşdu? Heç bilmir. Qız qorxa-qorxa:

-Siz kimsiniz?-dedi.

Özünü həyəcandan itirmiş Sərxan:

-Qorxamayın,mənəm

Qorxaraq üşüyən qız:

Suddenly he awoke and wearily rose to walk in the direction of the rocks at the shore. From the distance somewhere came the sound of music. Lights shone faintly from the nearby houses. As Sarxan was standing on the rocks, whistling to himself, he noticed a hand resting on the small rocks below. He moved nearer. It was the hand of a slender girl. A slim, barefooted girl in white dress with beautiful face and blond hair lying on the rocks. He took her in his arms without hesitation.

Windy weather pushed at the waves of the sea. Sarxan walked along the sea shore with the girl in his arms. When he arrived at his shack he put the girl on an old bed with half-torn mat. He put a wet towel on her forehead and felt her pulse.

He said to himself, "This is what to do for people who are sick with a fever, but this one is not ill." Afterwards, Sarxan would remember how apprehensively she had she looked at him when she came to her senses. He reluctantly compared her with a picture in his mind of Gulnara's orphaned daughter, but disinterestedly. How could this be? He didn't know.

Fearfully, the girl asked, "Who are you?"

Sarxan, growing quite anxious

-Bura haradır, mən hardayam?- dedi.

Sərxan:

-Hər halda qaya üzərində uzanmaqdan min dəfə yaxşıdır.

Sərxan heç nə demədən çölə çıxdı. Dəniz şiddətlə dalğalanmağa başladı. O, fikirləşib qıza torla balıq tutdu. Onu qızardıb nimçəyə qoydu və qızın önünə gətirdi.

Elə indinin özündə də o qızın utancaqlığı, ağzını qərribə şəkildə necə büzüşdürməyi yadına gəlir. Qəşəng qonur gözləri hələ o zaman onu valeh eləmişdi. Qızın adını soruşmuşdu. Qız da ona adının Sevda olduğunu söyləmişdi. Bu ad o zamanlar ona çox tanış gəlmişdi. Hətta bir neçə gündən sonra qızın utanaraq əynini dəyişmək istədiyini biləndə necə? Onda Sərxan yaxın bağların birinə girib Sevda üçün zivədən asılmış sarı don oğurlamışdı. Sonra da o don qıza çox gözəl yaraşmışdı.

Balıqçılardan onu gizləməyə çalışırdı. Çünki buranın cammatı yanında qız saxladığını bilsəydi onun üçün yaxşı olmazdı. Amma gizləyə bilmədi. Günlərin bir günü Vaso adlı gənc balıqçı qızı sahil boyu gəzişərkən görmüşdü və Sərxanla rastlaşanda "heç yanında su

now replied, "Don't be afraid, it's me."

The girl, who was indeed both afraid and cold, asked, "Where is this? Where am I?"

"Somewhere a thousand times better than lying on the sea rocks," said Sarxan. He went out without saying anything more. The sea was getting very rough. As he thought, he netted fish for the girl. Returning home, he fried the fish, put them on a plate and brought them to the girl.

Even now he remembered her embarrassment and how she had pursed her lips in that odd fashion. Her beautiful brown eyes had charmed him then. He had asked her name. She had said her name was Sevda. This name had seemed very familiar to him then. And what had he done when she had said to him shyly that she wanted a change of clothes?! He had gone to one of the neighboring cottages and stole for Sevda a yellow dress from the clothes-line. That dress had suited her very well. He had tried to hide her from fishermen. It wouldn't have gone well for him if the local people had known that there was a girl living with him. But he couldn't hide her.

One day a young fisherman named Vaso saw her when she was

pərisi də olan belə fikirli-fikirli gəzər?"-demişdi. Onda da Sərxan çox həyəcanlandı. Qızın yanınaq qaçıb ona çölə çıxmamağını tapşırırdı. Qız da gözlənilmədən:

-Sənin atanın adı Malikdir?

-Sərxan həyəcanla:

-Nə olub?

Sevda biganəliklə:

-Malik, bu addan heç xoşum gəlmir.

Sərxan bütün bunları adi qarşılımışdı. Heç nə belə hiss eləməmişdi. Ancaq bir gün... Hər şey birdən-birə elə tez dəyişdi ki. Artıq iki ay idi ki, birləşmişdilər. Daha doğrusu, Sevda onun daxmasında, Sərxan kiçik başqa bir yerdə yatırdı. Yayda heç olmasa ulduzlarla baş qatmaq olurdu. Onu görürdüsə bu elə bəs idi. Ulduzlar altındanda rəqs necə? Onu heç unutmaz. Bir gün onlar birlikdə qərarlaşıb şəhərə film seyr etməyə getdilər. Kinoteatrda Gün keçdi filmi nümayiş olunurdu. Bütün gizlilər, həyəcanlar, etiraflar kinoteatrın qaranlıq salonunda, hər kəsdən gizli şəkildə açıq ortaya tökülmüşdü. Onda narın-narın yağış yağırı. Onlar əllərində ucu sınıq yaşıl bir çətir tutub yol uzununu mə-

walking along the sea shore. When he met Sarxan he asked, "How can a man who lives such a mermaid be walking so calmly?" Sarxan became very worried then. He ran back to the girl and asked her not to go out anymore.

The girl asked unexpectedly, "Is your father's name Malik?"

Sarxan asked anxiously in turn, "Why did you ask?"

Indifferently, Sevda replied, "Oh, Malik, I don't like this name at all."

Sarxan accepted it all without question. He felt nothing.

But one day, quite suddenly, everything changed. They had been living together for two months. To be more precise, Sevda slept in his shack and he in some another small shed. In the summer he could amuse himself with stars overhead. It was enough to see her. What about a dance under stars? It would never be forgotten.

They decided to go into the city one day to watch film. In the cinema they were showing the film "Gün Keçdi" (The Day Passed). In the dark hall, secret from everyone, all the pain, excitement, and confessions of love poured out amid the flickering pictures on the screen. Then it was drizzling. They walked along silently, moved by happiness,

sudluqdan kövrəlmiş halda susurdular. Yolda pişiklər miyolda dayır, arabir butiklər qarşısında, səkidə insanlar gözə dəyirdi. Onlar "Qırmızı" adlanan kafeyə daxil olub mərcimək sifariş verdilər. Gözlər onsuz da bir-birinə baxıb gizləncə yox, açıq-aşkar nəşə pıçıldayırdı. Elə bil hər şey burda həll olunacaqdı. Bütün suallar bu gün cavabını tapacaqdı. Elə belə də oldu. Sərxan Sevdadan izn istəyib əllərini yumaq üçün həmin yerə getdi. Krantın başlığını açıb əllərini yumuşdu ki, bir tanış səs ona xırıltı ilə:

-Demək sən də burdasan. Nə əcəb?

Sərxan bu səsdən diksinərək həmin adama tərəf döndü. Yanılmamışdı. Bu əllərini qurulayan şəxs onun atası idi. Sərxan astaca:

-Sənin burda nə işin var?

Atası hirsələ:

-Hara getsəm gərək qarşıma çıxasan.

Sərxan təmkinin pozaraq:

-Axı sən nə üzlə mənim qarşıma çıxırısan. Heç özündən xəbərin var? Anama xəyanətdən sonra...

Sərxanın atası başını yelləyərək?

-Gülnarəni qardaşın öldüdü, mən yox. İndi burda mənə dərs vermə.

holding in their hands a green umbrella with a broken handle. Cats were mewling on the road, and here and there a few people could be seen in front of the boutiques and on the sidewalk. They entered the café "Qırmızı" (Red) and ordered lentil soup. Their eyes were whispering something between them, not secretly, but clearly. It seemed everything would be solved then and there. All questions would find their answers this day. With the permission of Seveda, Sarxan went to the restroom to wash his hands.

He had just turned on the tap and was washing his hands when a familiar voice said with wheeze, "So you are here too. How strange."

Startled by the voice, Sarxan turned to the man. He wasn't mistaken. That person who was drying hands was his father. Sarxan quietly, "What are you doing here?"

His father replied angrily, "Do I have to meet you everywhere I go?"

Sarxan was losing his self-control. "How dare you face me?! Are you in your right mind? After betraying my mother..."

Sarxan's father was shaking his head: "Your brother killed Gulnara, not me."

Their fighting continued so long, and so loudly, that at last the waiters

Bu dava o qədər çox çəkdi ki, axırda iş qarsonlar və müdir qarışmalı oldu. Sərxan atasına “ürəyini boşaldandan” sonra salona gələrkən Sevdanı görmədi. Onu çox aradı, axtardı, lakin heç yerdə tapmadı. Fikirləşdi ki, qız salonda olarkən davanı görməsə də eşidib, hə, çox güman ki, eşidib. Bəs indi nə olacaq? Onda yalnız bir şey olmuşdu. Doğrudan da qız hər şeyi eşitmişdi, özü də olduğu kimi. Sərxanla yaşaya bilməzdi. Çünki anası Gülnarəni Sərxanın qardaşı öldürmüşdü.

Belə ki, Sevda o qətdən sonra tək qaldı. Lakin aranı yumşaltmaq üçün kişi qızı götürüb bir müddət özü saxladı. Sonra içki, sərxoşluq üzündən arada Sevda bərk döyülürdü. Bunu görən qohumları Sevdanı gec də olsa himayəyə götürdü. Aradan illər keçmədi. Sərxanın anası vəfat elədi. Sərxan elə bu vaxtlar dəniz kənarına gəlib məskunlaşmışdı. Atası isə qızdan istifadə etmək məqsədilə Sevdanı bağ evinə çağırıb ona yalandan əlində anasına aid vəsiyyəti olduğunu bildirmişdi. Bu bağ evi mərhum Gülnarəyə aid idi. Elə Sərxanın atası da pula görə Gülnarə ilə bir yerdə olurdu. Həmin gün Bağ

and café manager had to interfere. After saying to his father everything he thought of him, Sarxan returned to the hall but didn't see Sevda there. He looked for her, but couldn't find her anywhere. He thought that perhaps the girl she had heard their voices from the hall, and though she didn't see the fight, yes, she had probably heard it. And what would happen now? Only one thing could happen. The girl really heard everything, exactly as were said. She couldn't live with Sarxan. Because Sarxan's brother killed her mother Gulnara.

After the murder she had been left alone. In order to rectify the situation Sarxan's father had taken care of her for a while. But, at times, when he was drinking, Sevda was badly beaten. Sevda's relatives who observed this took the girl in, though very late. The years passed. Sarxan's mother passed away. At that time, Sarxan came to the sea shore and settled there. His father, with the goal of using the girl, called Sevda to his cottage saying that he had a will that concerned her mother. This cottage was the late Gulnara's cottage. Sarxan's father had taken up with Gulnara only for her money. On that day in the cottage the girl understood that she was misled. When

evind qız yanıldığını başa düşdü. Kişi ona təcavüz etmək istəyəndə qız külqabını kişini başına cırparaq ordan qaçmışdı. O, bilmədən axşam vaxtı qayalıqlara doğru üz tutmuş, intihar etmək istəmişdi. Sərxan da onu təsadüfən (həyatda heç nə təsadüfən olmur) görüb tərəddüdsüz evinə gətirmişdi. Elə təsadüfən də kafedə eşitdiyi sözlər onu şoka salmışdı. Dünya nə qədər də dardır.

Sərxan onu çox axtarmış, amma hələ də tapmamışdı. O, yenə də fikrini dağıtmaq üçün qayalıq üstünə çıxdı. Dodaqları durmadan Sevda deyirdi. Elə bil həmin gün təkrarlanmışdı. O yenə suda bir əl gördü. Sevdanın əli. Amma Sevda bu dəfə sağ deyildi. O, bu dəfə ölmüşdü. İkinci intiharı baş tutmuşdu. Sərxan ağlayaraq onu qucağına götürdü. Daxmaya gətirib yarı sökkük həsir çarpayıya uzatdı.

Sərxan yenə qayalığa üz tutdu. Geniş üfüqə baxıb Sevda deyə qışqırdı. Yenə qayalığa üz tutdu. Gözlərini yummuşdu. Yalnız bir şey əskik idi. Dodaqları isə deyirdi: "Sevda, Sevda, Sevda".

Sərxan's father attacked her, she beat an ashtray against his head and ran. She went to the seashore rocks, thinking to commit suicide. Coincidentally, Sərxan saw her there (though nothing in the life happens accidentally) and without a thought, brought her to his home. The words she had heard, also accidentally, in the café had shocked her. How narrow the world is.

For a long time, Sərxan looked for her but she was nowhere to be found. Again he climbed the sea rocks to dispel his thoughts. His lips were saying Sevda continuously. It seemed that day from his past was repeating itself. Again, he saw a hand—in the water. Sevda's hand. But this time Sevda wasn't living. This time she had died. Her second suicide attempt was "successful." Sərxan took her in his arms, crying. He brought her to his sea shack and put her on the old bed with half-torn mat. He returned to the rocks by the shore. Looking out on the wide horizon, he cried for Sevda. Again he had come to these rocks. He closed his eyes. Only one thing was missing. His lips were saying: Sevda, Sevda, Sevda.

Translated by Leyla Alverdiyeva

Aysel K rimli

*1993-cu ild  Bakıda
dogulub. Hazırda Milli
Konservatoriyanın
n zdindəki As f Zeynalli
adına musiqi kollecinin
fortepiano s bəsində
təhsil alır.*

*Born in 1993 in Baku,
Aysel Kerimli is a third
year student of piano at
the Asef Zeynalli college
of the National Music
Conservatory.*

SƏNSİZ

Bilirəm, sənsizlik sıxacaq məni,
Hansı duracağı ünvan seçəcəm.
Bu gündən ayırıb bircə kəlməni,
Harda izin varsa, ordan keçəcəm.

Bir kəlmə nə qədər ruzili imiş?
Bar-bəhər bu sözdən alır şirəni.
Sənsizlik rəngini üzümə çəkmiş,
Necə deyim axı, buyur sev məni?

Arzumun, duyğumun özəl sahibi,
Məni yaşamağa sövq edir ancaq.
Sevgi oyununun olmur qalibi,
Kim ocaq çatacaq, de kim yanacaq?

Ürəyim döyünür, sən döyünürsən,
Səsim titrəyəndə naləm ney olur.
Gördüyüm gözlərdə sən görünürsən,
Sözüm sözlərini məhəttəl qoyur.

Yollar ayrıcında yol haçalanır,
Haçansa könlüm də havasız ötməz.
Titrəyər, qırılar, dərd haçalanar,
Bu sözün nəğməsi dünyadır, bitməz.

WITHOUT YOU

I know being without you will oppress me.
 Now which station I shall choose as my address?
 From this day I have taken one word,
 I shall pass where it is permitted.

Of what worth was this word?
 The fruit and harvest take their juice from the word.
 Being without you drew its color into my face
 How can I say, Come, love me?

Only the private owner of my heart
 Enjoins me to live.
 There is no winner in the game of love—
 Who will make the fire, say, who will burn?

My heart is beating, you are beating.
 My wail becomes a ney, my voice vibrates.
 You are seen in all the eyes I see.
 My word surprises your words.

At a crossroad the way forks.
 Without air, my heart won't sing—
 It will shiver and break, grief will fork.
 The music of this word is a world, it won't end.

Translated by Leyla Alverdiyeva

Naringül Nadir qızı

Oğuz rayonunda anadan olub. İxtisasca filoloqdur. 1990-cı illərdən başlayaraq şeirləri və publisistik yazıları müntəzəm olaraq mətbuat orqanlarında çap edilir. “İşıqda Adiləşmək Qorxusu” adlı şeir kitabının və “Bir Yarpaq” Türk qadın şeiri antologiyasının çevirənidir. Şeirləri müxtəlif dillərə (türk, rus, ingilis) tərcümə olunub. Prezident təqaüddçüsüdür. Hazırda Azərbaycan Yazıçılar Birliyində ədəbi işçi kimi fəaliyyət göstərir.

A philologist, Naringul Nadirgizi was born in the region of Oguz. Since 1990 her poems and other writings have been included in national and international anthologies and journals and been translated into Turkish, Russian, and English. Author of the book of poetry Fear of Becoming Ordinary in the Light,” translator of a Turkish women’s poetry anthology, A Leaf, and recipient of a presidential grant, she now she works with the Azerbaijan Writers’ Union.

YAĞIŞIN ALTINDA

Yağışın altında
Bir qadın ağlayar
Ağlamasa boğular

Yağışın altında
Bir qadın ağlayar.
Son həddə dartınar
İçində ağrılar
Təptəzə, ipisti
Gözyaşı doğular.

Yağışın altında
Bir qadın ağlayar.
Saçını küləyə dağıdar
Külək neft qoxuyar
Bu şəhər yosunlu dənizə
Və qadın
Sərxoş balığa oxşayar.

Yağışın altında
Bir qadın ağlayar.
Çırpınar, sahilə can atar
Nə yazıq
Bilməz ki,
Sahildə yanğın var...

UNDER THE RAIN

Under the rain
a woman may cry;
without tears, she may choke.

Under the rain
a woman might cry:
At her final limit she breaks
loose—
and from the pain inside
the freshest, hottest
tears are born.

Under the rain
a woman would cry.
She would throw her hair to the
wind,
wind that smells of oil.
In this city of seaweed
the woman
would resemble a drunken fish.

Under the rain
a woman will cry.
She will fight, yearn for the
seashore.
But, poor woman,
she doesn't know—
there is fire on the shore.

ƏSLİNDƏ

Əslində,
 Hər şey belə olmamalıydı.
 Adamları
 O adadan bu adaya gətirdim
 Hər şeyin
 Qarşılıqlı olduğuna inandım.
 İnandım ki,
 Həyat ehtiyaclarıyla gözəldir.
 Bütün fəlsəfələrdən
 İntihar iyi gəlir.
 Məğlubiyyətin yalnız bir,
 yalnız bir adı var.
 İnana-inana həyatı əzbərlədim
 İnandım ki,
 Darıxmaq keçid mərhələsidir.
 Və insan
 Özündən daha çox inamdır!

Əslində,
 Hər şey belə olmamalıydı.
 Mən özüm belə olmamalıydım.
 Amma belə də olur.

IN FACT

In fact
 nothing should have been like this.
 I brought
 people from that island to this is-
 land.
 I believed everything was bal-
 anced.
 I believed that
 all the basic necessities of life
 were beautiful
 while all the philosophies
 smelled of suicide.
 Defeat has only one
 only one name.
 Convinced I had learned life by
 heart
 I believed that
 loneliness was a passing phase
 and that people had faith beyond
 themselves.

In fact
 nothing should have been like this.
 I myself should not have been like
 this.
 But it may be.

Translated by Leyla Alverdiyeva

Günel Eminli

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində aparıcı mütəxəssis vəzifəsində çalışır; AMEA Əlyazmalar Institutunun dissertantıdır. Bir neçə ildir ki, ədəbi yaradıcılıqla məşğul olur.

Gunel Eminli holds the position of leading expert at the Ministry of Labour and Social Security. She is working on her doctorate at the Institute of Manuscripts of Azerbaijan National Academy of Sciences. She began her literary career several years ago.

PIŞIK

Bu gün gözəl gündür, pişik
 Fotostudiyaya gedirik,
 Sən və mən, gülməli
 Paltarlarda şəkil çəkdirəcik
 Mən oğlan paltarında, sən isə
 Kiçik mələk,
 İncimə, sənə pişik deyirəm,
 Sevdiiyimdəndir, sən mənim
 Kiçik bacımsan pişik,
 Otaq qaranlıq,
 Kameranın işığı gur
 Fotoqrafçının əminin
 Amiranə səsi otur
 Mən ayaq üstə,
 Sən isə oturursan,
 əvvəl için-için ,
 sonra möhkəm-möhkəm
 ağlayırsan,
 anam əl ayağa düşür,
 nəhayət pul kisəsini
 totuq, kiçik əllərinin
 arasına qoyur.
 Sən ovunmursan,
 Mən isə narahatam,
 Elə kisəyə baxa-baxa
 Kameraya baxırsan,
 Və “ŞIK”
 Amma quş uçmadı,
 Üzümdə gərgin təbəssüm
 İndi isə gülürəm,
 Pişik, sən indi həkimsən,

CAT

Today is a good day, Cat
 we are going to the photographic stu-
 dio,
 you and me,
 to have our picture taken in funny
 clothes.
 I will be in boys' clothes,
 and you will be dressed as a little angel.
 Don't be offended that I call you Cat ;
 it comes from my love of you—
 you are my little sister Cat.

The room is dark.
 The light of the camera is very bright.
 Uncle Photographer commands, “Sit
 down!”
 I stand and you sit down.
 You begin to cry – first bitterly and
 silent,
 then you sob loudly.
 My mother fusses
 and finally puts her purse into your
 plump and small hands.
 You are not consoled.
 And I am uneasy.
 Still playing with the purse, you look
 up at the camera.
 And, “CLICK.”
 But a bird did not fly out.
 There is a tense smile on my face.

Amma onda ovunmayan balaca
Tək-tük şəkillərdən biridir,
Bizim ikimizin,
Sonra vaxt keçdi,
Və ikinci pişik doğuldu,
Və olduq üç...
Şəkillərin sakinləri artdı...

But now I am laughing.
Cat, once the little inconsolable one,
you are a doctor now,
and this, one of the few pictures of us
together.
Time passed,
a second cat was born,
and we became three.
The number of the picture-dwellers in-
creased.

DUA

O, birdən əlindəki fincanı yerə atıb möhkəmdən nəfəs almağa başladı. Amma deyəsən, alınmırdı. Çünki nəfəsi getdikcə çətinləşir və xırıldayırdı. Qəfil ayağa durdu, elə bil nəsə demək istəyirdi. Əl hərəkətlərindən anladım ki, su istəyir. Mətbəxə cumdum, kiçik fincana əvvəl qəhvədandan, sonra isə grafindən su töküüb qarışdırdım. Onu bir dəqiqəlik qonaq otağında qoydum. Amma nəfəs almamaqdan yorulmuş, usanmış boğazı, sinəsi, bədəni əsirdi. Əsdikcə də dəhşətli səslər çıxarırdı. Bu dəhşətli səslər molekulalara qarışaraq, hava vasitəsilə dəhlizdən mətbəxə çatır və mənim sinirlərimin üstə iti qılınc üstə qonan kiçik tük tək qonurdu. Bu gərginliyə tab gətirə bilmirdim. Ayaqlarım bir-birinə dolaşa-dolaşa qonaq otağına qayıtdım. Mən bu

PRAYER

Suddenly he dropped the cup that was in his hands and began to breathe deeply. But it seemed he couldn't do it. His breathing was gradually becoming difficult and he was wheezing. Abruptly, he got up as if he wanted to say something. From his gestures, the motions of his hands, I understood that he wanted water. I ran to the kitchen, poured water into a little cup from hot water kettle and then tea from the carafe and mixed them. I had only left him in the sitting room for a minute. But he had become exhausted for lack of breath and his neck, chest, and body trembled with weariness. Terrible sounds were being wrenched from each his trembling body parts. These terrible voices mixed with the molecules of air passing through the hallway into the kitchen and settled on my nerves like a thin hair resting on a sharp

otağa, bu stola, bu televizora, atamın oturduğu bu kresloya bu qədər nifrət etməmişdim. Bu əşyalar acizənə durub, mənimlə birgə atamın həyatla çarpışmasına tamaşa edirdilər. Ona fincanı uzatdım. Fincanı havada qapdı. Nə qədər edirdisə, nəfəs yolu açılmırdı ki, açılmırdı. Sifəti əziyyətdən qızarmış, boyun damarları partlamaq dərəcəsinə çatmışdı. Bir qədər beli bükük halda əllərini dizinə söykəyib, mübarizəsini davam etdirirdi. Mən acizliyimə, insanlığıma lənət oxuya-oxuya bütün dünya müqəddəslərinə dua edirdim. Ona toxunda da bilmirdim. Bu dəqiqə onun bədəni ağır havasızlıq yükünün altından çıxmağa çalışırdı. Mənim zərrə qədər toxunmağım ona bir beton ağırlığında gələ bilirdi.

Mübarizə davam edirdi. Həmin gün işdə bir iş yoldaşımın oğlu anadan olmuşdu. Onu təbrik etdik, uzun ömür arzuladıq.

Atam nəfəs almağa çalışırdı.

Bir təyyarə qəzaya uğramışdı, həmin gün, 200-ə yaxın insan həlak olmuşdu, bütün kanallar bu xəbəri işıqlandırirdilər. Amma bir kanal belə göstərmir ki, atam otağın ortasında durub 1 ml hava üçün

sword. I couldn't bare that tension. Legs wobbling, I returned to the sitting room. I had never hated that room, that table, that TV set, that armchair in which my father was sitting so much. Together with me, those things were helplessly watching my father's struggle with the life. I reached out to pass him the cup. He grabbed at the air for the cup. No matter how he tried, his windpipe just wouldn't open. His face reddened with effort, the blood vessels in his neck came near to bursting. Bending the waist and leaning his hands on his knees, he continued his struggle to breathe. I prayed to all the saints of the world, cursing my weakness and humanity. I couldn't even touch him. At that moment his body was weighed down with the hard work of trying to extract itself from airlessness. Any light touch might weigh as heavy on him as concrete.

The struggle went on. On the same day a boy was born in the family of one of my colleagues at work. We congratulated him and wished him a long life.

My father was trying to breathe.

A plane crashed on that day and about 200 people died. All the channels were broadcasting that piece of news. But no channel showed that my father was bent over in the middle of the room, struggling for one

mübarizə aparır.

Bütün dünya öz işindədir. Mən isə atamla üz-üzə dayanıb onun əzab çəkməsinə tamaşa edirəm. Birdən özümü çarmıxda İsanın əzablarına tamaşa edən və heç nəylə kömək edə bilməyən yazıq Mariya Maqdalena ilə müqayisə edirəm. Hər ikimiz sevdiyimiz insanın əzablarına şahid oluruq. Bütün xatirələrim yadıma düşür. Qarşımdakı mənzerənin son xatirəm

olacağını fikirləşməkdən qorxaraq gözlərimi möhkəmcə yumuram. Və son üç gündə yuxuda mənə deyilən surəni möhkəm səslə oxumağa başlayıram:

*Bismillahir rəhmani rəhim
Qul huvəllahu əhəd
Allahus səməd
Və ləm yəkun kufuvən əhəd.*

Və dizi üstə çökərək, atamın üzərinə üfürürəm.

Bu gün futbol üzrə dünya çempionatı başlayır, evə gedəcəm, atamla futbola birgə baxmağı xoşlayıram. Biz ikimiz də çox emosional azarkeşlərik. Otağımızda, televizor, su və dua var.

milliliter of air.

All the world was busy with its own work. But I was standing face to face with the show of my father's agony of breath. All at once, I compared myself with poor Maria Magdalena who had watched the sufferings of Jesus on the crucifix and couldn't help him with anything. Both of us, witness to the sufferings of a person whom we loved. All my memories ran through my mind. I closed my eyes tightly to shut out the thought that this could be the last scene I remembered. In a loud voice, I began to recite a surat, a passage from the Koran spoken into my dreams for the past three nights :

*Bismillahir rahmani rahim
Qul huvəllahu əhəd
Allahus səməd
Va lam yakun kufuvan əhəd.*

And I kneeled and blew on my father.

Today the world football championship is beginning. I shall go home for I like to watch football together with my father. Both of us are passionate fans. In our room is a TV set, water and prayer.

Translated by Rasim Baghirov

Rəbiqə Nazim qızı (Zeynalova)

1979-cu ildə Bakı şəhərində doğulub. Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin filologiya fakültəsini bitirib. Müxtəlif qəzetlərdə müxbir kimi çalışıb. Nəsimi ədəbi mükafatına və Rəsul Rza adına Beynəlxalq Ədəbiyyat Fondunun “Ümid işığı” mükafatına layiq görülüb. “Sənə qədər” adlı kitabı işıq üzü görüb.

Rabige Zeynalova was born in 1979 in Baku. A graduate of the Philology School of the Azerbaijan Pedagogical University, she has worked for several different newspapers as a reporter. She received the Nasimi literary award and the “Umid Ishighi” prize in International Literature from the Rasul Rza Foundation. Her book is entitled Up to You.

1.

Hələ ət xörəkləri hazır deyil
hələ yedirməmişik torpağa dostların bədənini.
hələ tanımırıq qızlarımızı –
bu mələklər doğulmayıblar hələ.
bir də, illərin saldığı ləkələr yoxdu bu şəkildə -
fotoqraf bunları göstərə bilməzdi o zaman.

2.

Təzə çəkmələrdən başlayır dünya -
Aysel belə bilir.
Hər gün neçə kərə altını-üstünü silir,
hər yanı gəzdirir...
Atası alıb onu,
sıxsax da ayağını geyəcəkdir il uzununu.
Qışda çölə - qara, yağışa dəyəcəkdir,
bir az köhnələcək,
Yazda gəzdirəcəkdir onları evində -
anası nə qədər istəyir danlasın...
bir gün dəyişəcəkdir ayağın ölçüsü -
hələ vaxt lazımdı Ayselə anlasın...

1.

The meat meals are not yet ready.
We haven't fed the soil with the flesh of our friends.
We don't know our daughters yet.
These angels haven't been born.
And—there are no stains to mark the years in this photo.
The photographer couldn't have revealed them at that time.

2.

The world begins from new boots.
That's what Aysel knows.
Everyday she polishes them, top to bottom.
She walks them everywhere.
Her father bought them for her—
though they pinch, she will squeeze her feet into them all year long.
In winter they will touch the snow and rain,
and they will become a little bit older.
In the summer she will walk them around the house —
though her mother will scold her many times.
One day the size of her foot will change.
Yet there must be time for Aysel to understand this.

Translated by Rasim Baghirov

Elnaz Eyvazlı

1976-cı ildə Bakı şəhərində anadan olub. 1998-ci ildə ADPU-nun filologiya fakültəsini bitirib. 2007-ci ildə “Yaxşı ki yazı bilirəm...” adlı şeirlər kitabı nəşr olunub. 2010-cu ilin Prezident Təqaüdçüsüdür. Orta məktəbdə Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi, eyni zamanda Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin əməkdaşdır.

Born in Baku in 1976, Elnaz Eyvazli is a graduate of the Azerbaijan State Pedagogical University's School of Philology. She is a secondary school literature teacher and works for the Azerbaijan State Television and Radio Company. Her poetry collection It is Good That I Can Write was published in 2007. In 2010 she received a presidential scholarship.

KİŞİ ETİRAFI

Səndən ötrü darıxmaq deyil bu,
daha acı və dəhşətlidir.
Hər gecə evə gələndə,
əlimi qapının dəstəyinə atanda,
bütün əyləncələri geridə qoyub
xarabama çatanda
duyuram bu acını.
Sən heç vaxt qapını arxadan bağlamazdın.
Qapı həmişə üzümə açıq olardı.
Nəfəsin qapının o üzünüdən yandırardı məni...
Səndən ötrü darıxmaq deyil bu,
Daha üzücü və dəhşətlidir.
Yuxulu əllərimi balığına
vətən xainini qəbrə tullayan kimi tullayıram.
Səhərəcən buz kimi yataqda
it kimi ulayıram.
Qonşum deyir ki,
Bu gecə bir köpək bizi yatmağa qoymayıb.
Qayıt, məni saçlarınla yuvama zəncirlə.
Həsərətindən köpək olduğumu
biləcəklərindən qorxmuram.
Bu, gec-tez hamıya çatacaq.
Sahibsiz olduğumu bilsələr,
hərə bir daş atacaq.

Sən mənim ən yaxın dostumsan,
ən əziz sirdaşım.
Qarşında oturanda susmağı bacarmıram.
Elə hey boşaldıram ürəyimi.

Dilin yox, ağızın yox,
 susub baxırsan üzümə.
 Qələmin yox, kağızın yox,
 Nə dediklərimi yazısan, nə də yozursan.
 Hərdən mənim olduğuna görə sənə yazığım gəlir.
 Hərdən də ürəyimi boşaltmağa söz tapmıram,
 İstəyirəm səni
 ayağımın altına qoyub
 özümü asam.
 Mənim sevimli və lal yazı masam.

A MAN'S CONFESSION

Missing you is more than loneliness;
 it's a terrible and bitter thing.
 Every night when I return home, throw
 open the front door, leave
 behind all the other amusements,
 enter my wrecked and god-forsaken home,
 I feel the falsity
 of my gaiety.
 I feel this bitterness.

You would never close your door to me.
 Your door would always be open.
 The breath of your open door would ignite me.

More than missing you,
 I feel such exhaustion and terror,
 as every night I throw my tired arms down upon your pillow
 as a traitor of the homeland is tossed into a grave.
 Until morning, in a bed like ice,

I howl as a dog.
Last night, my neighbor said
a dog kept us from our sleep.

Come back and chain me to my nest with your hair.
I am not afraid for them all to know
I have become a dog from this longing.
Sooner or later,
all will realize.
And at the one they know is ownerless,
everyone throws a stone.

You are my closest friend,
my dearest lover.
At your side, I can't maintain silence.
Always, you free my heart.
You have no tongue, no mouth,
you respond to me with silence.
You have no need of paper, no pens,
for you have nothing to say, nor analyze.
At times my owned one, it is to you I write.
At times I can't find the words to unlock my heart,
I want to climb upon you,
and hang myself.
My lovely, dumb writing table.

Translated by Rasim Baghirov

Mehriban Vəzir

Tanınmış yazıçı-publisist, 400-dən çox hekayə və dörd bədii kitab müəllifidir. Bundan başqa gender və milli adət-ənənələrin araşdırılması nəticəsində iki kitab nəşr etdirib. Uzun illər televiziya da çalışıb, bir müddət Xəzər Universitetində telessenari kursundan dərs deyib. Qeyri-hökumət Təşkilatları sahəsində zəngin iş təcrübəsi var.

Mehriban Vazir is a writer-publicist. She is the author of more than 400 stories and four literary books. She has published two books on gender and traditions studies. She worked for television for many years and taught screenwriting at Khazar University. She has had significant experience working with NGOs.

ÇƏHRAYI ÇANTA

Onu indicə gördüm. Demə bayaqdan bəri mənimlə yanaşı unudulub qalıbmış.

Baxdım-baxdım və üzümü çevirdim. Yenə dönüb baxdım. Yenə üzümü çevirdim. Amma burada mənə həmsöhbət olacaq ondan başqa heç kəs yox idi.

Gəl-dedim-gəl. Gəl görüm kim-sən, kiminsən?

Aldım. Açdım.

O... bu başqa məsələ... sürmə...vəsmə...ənilik...kirşan...

Yəqin bunun sahibi gənc bir qızıdır. Huşsuz, başsız, xəyalı göylərdə... Bəzənib düzənib və atıb gedib. Hətta yeniyetmə də ola bilər. Görünür bu şeylərdən gecə-gündüz üz-gözünə yaxır. Hamısının canı çıxıb. Çoxu gedib azı qalıb. Bu kimdirsə tez böyümək istəyir.

Amma bu qız yeniyetmədirsə bu çəhrayı çantada mütləq narıncı ruj (dodaq boyası) olmalıydı. Axı indi gənc qızlar dodaqlarını narıncı, çəhrayı rəngdə boyayırlar. Bunun dodaq boyası isə açıq qəhvəyidir.

PINK HANDBAG

I just saw it. It appears to have been left beside me for a long time. I looked and looked at it and turned my head. I couldn't help myself but turned and looked again, and again turned my head. But there was nobody to speak to nearby about that handbag.

“Come,” I said, “Come. Let's see who you are.”

I took and opened it.

Oh... this is quite a task ... eye shadow... mascara... rouge... powder...

Probably the owner is a young girl. An absent-minded day dreamer... She dolled herself up and left the handbag behind. She could even be a teenager. Apparently she makes herself up day and night. All the cosmetics are breathing their last. Very little is left in them. This is somebody who wants to grow up fast. But if this girl was a teenager this pink handbag should contain orange rouge. After all, nowadays young girls use orange or pink

Yox, deyəsən bu çantanın sahibi orta yaşlı, yəni təqribən 37 yaşlı bir qadındır. Çünki rənglər çox yumşaqdır. Çox sakit, dinməz və sirlidir. O zaman niyə burada ətir yoxdur. Bu yaşda olan bütün qadınlarda çantasında ətir olur. Hamısınınmı? Əminəm ki, hamısının.

Bəs 37 yaşlı olan bu qadının saçları necədir görəsən. Deyəsən gur və dalğalıdır. Çünki darağının dişləri iridir. Bir bax: darağın üstündə 1-2 dənə qəhvəyi rəngli saç da var. Bu deyəsən boyalı saçdır.

Ola bilər bu çəhrayı çantanın sahibi yaşlı bir qadındır. Və o, bütün bu kosmetik vasitələri yəqin ki, 7 il bundan qabaq alıb. Hələ də yarılamayıb. Arada-sırada nəyisə alıb çəkir və atır bir tərəfə. Bu çantanı da ona nəvəsi hədiyyə edib. Daha doğrusu özünə yenisini aldığından köhnəsini ona verib. O da yenisinə pul verməmək üçün bu çəhrayı çantanı məmnuniyyətlə qəbul edib.

Çəhrayı çantanın içindəkiləi bir-bir alıb baxır yerinə qoyurdum. Başqasının ənnik-kirşanından istifadə etmək bu anda mənə çox caz-

rouges. But this rouge is brown.

No, she seems to be middle-aged, about a 37 year old woman, because the colors are very soft, very calm, all quiet and mysterious. Then why is perfume missing? All the women of that age have perfume in their handbags. But do they all? Yes, I am sure that all of them do.

And what about the hair of this 37 year old woman? Probably it is thick and wavy, because the comb has big teeth. Look there are one or two brown hairs on the comb. They seem to be dyed.

But maybe the owner of this handbag is an old woman. And she bought all these cosmetic products seven years ago and has not even finished them yet. It is only occasionally that she takes something out, uses it, and puts the handbag aside. And this handbag is a gift from her grand-child. Or to be more accurate, the grandchild is now buying herself a new one, and she has given this one to her grandmother. And not willing to pay for a new one for herself, the grand-

ibəli göründü. Bir də mən indiyə qədər heç zaman parkda, ucqar bir oturacaqda oturub üz-gözümü boyamamışdım. Həvəsləndim. Güzgünü açıb işə başladım. Əlimə gələn hər şeydən istifadə elədim. Kefim kökəldi. Mən qaqqıldayıb gülürdüm.

Birdən hiss elədim ki, bu çəhrəyi çanta mənimlə söhbət edir. Mənim bu ağılsız hərəkətim onun da xoşuna gəlibmiş. O da gülür. Beləcə biz dostlaşdıq. Amma ayrılığın zamanı gəlmişdi. Çəhrayı çantanı parkın qarışısına vermək üçün ayağa qalxdım.

mother may have accepted the pink handbag with pleasure.

One by one I took the contents of the handbag out, and then put them back again after studying them. At that moment it suddenly seemed very attractive to use another person's make-up. And besides, I had never made myself up sitting on a lonely bench in the garden before. I was tempted. I took the mirror and set to work. I used everything I found. I felt my spirits rise. I burst into laughter.

Suddenly I felt that the pink handbag was talking to me. It liked my foolish behavior. It was laughing with me. So, we had become friends together. But it was the time for us to separate. I stood up to give the pink handbag to the gate-keeper of the park.

Translated by Ulkar Nasibbayli

GÜLŞƏN

Gülşən ayağını evə yenicə basıb salam vermişdi ki, anası salamı almaq əvəzinə dedi: ---Bilirsən nə oldu? Saakaşvili fərman verdi ki, Gürcüstanda hər kişi üç arvad ala bilər.

-Nə danışırısan? Ola bilməz.

-Hə, indicə televizor dedi, özüm eşitdim.

Gülşən bir anlıq yerində quruyub qaldı. Bu necə olmuşdu, bu, necə ola bilər? Özü də harda-harda, Gürcüstanda, bir xristian ölkəsində. Elə şey olar? Ola bilməz. Yəqin anası nəyisə dolaşır salıb. Amma deyir, özüm eşitdim. Bəs indi necə olacaq? Dünya buna necə baxacaq? Bu necə izah olunacaq?

Gülşən bu qəfil xəbəri hələ tam anlaya bilməsə də artıq fikrində bəzi bəraətlər işarmağa başlamışdı.

-Sən bilən bu nə məsələdi?

-Nə bilim, Vallah. Neyləsin Saakaşvili? Özünə görə verməyib ki, bu fərmanı? Gürcüstana görə verib, hər halda. Neyləyir hamısını ölkəsi üçün eləyir, özləri üçün eləyir. Elə bilirsən orda vəziyyət burdakından yaxşıdı? Onların da kişiləri bizimkilər kimi orda-bur-

GULSHAN

“Have you heard the news? Saakashvili issued a decree allowing every man to have three wives!” Gulshan had just stepped in the door when her mother said these words in reply to her greeting.

“You don’t say! It’s not possible.”

“The TV news has just announced it. I heard it with my own ears.”

For a moment Gulshan was riveted to the spot. How could this be? And moreover, in Georgia, a Christian country. What a thing to do! Impossible! Perhaps her mother was mixing things up. But she insisted on having heard it with her own ears. So what would happen now? How would the world react? How would they explain it? Justifications had already started flickering in Gulshan’s mind, although she still was not able to fully take in this unexpected news.

“What do you think? What’s the meaning of all this?” asked her mother.

“How should I know? What’s left for Saakashvili to do? He didn’t issue that decree for himself. Anyhow, it is for Georgia. He does everything for his country. Do you think their situation is better than ours? Their men are just as ours are here and also

dadı, Rusiyadadı. Qadınlar qalıblar belə... ailə yox, uşaq yox., millət artmır ki, azalır. Amma eləyibə çox əcaib iş eləyib ha...

-İndi nə olacaq?

Gülşən gördü ki, bu xəbərdən anası daha betər həyəcanlanıb. Güldü:

-Sən nəyin fikrini çəkirsən? Sənin üstünə arvad almayacaqlar, qorxma. Amma atam sağ olsaydı, zor olardı ha. Birləşib gündə üç dəfə hədələyərdik səni.

Anası:

-Boş-boş danışma- deyə üzünü çevirib mətbəxə getdi.

Anası getdi, amma onun xəbəri Gülşəni bir təhər elədi. Düşündü ki, gürcü arvadları Saakaşvilinin tükünü didəcək, buna söz yoxdu, amma nə bir olacaq? Yox, bəlkə də hamısı yox, çoxu alqışlayacaq. Çoxumu? Hər halda bu işin tərəfdar faizinin çoxluq olacağı hesablanıb ki, bu addım atılıb. Görəsən Gürcüstanda qadınların neçə faizi ərsizdir? Demografik pozuntu, bizimki qədər olmasa da yəqin orda da çox dərinədi. Yoxsa Saakaşvili bu qərara öz kefi ilə gələ bilməzdi. Avropa Birliyi buna necə baxacaq? Bu, Sovetin dağılmasından betər

there, in Russia. Women are in desperate situations... No family, no children... The population is declining, instead of growing. But if it is true, he has done a remarkable thing..."

"And now what will happen?" Seeing her mother far more anxious than herself, Gulshan started laughing, "What are you worried about? There is no one now to wed a second wife alongside you. Don't worry. But it would be great if my father was alive. Together with him we could threaten you three times a day!"

"Don't talk such nonsense." Saying this, her mother turned away and went to the kitchen.

Her mother had left, but her news had affected Gulshan. No doubt, Georgian women are going to tear Saakashvili into pieces, she thought. It serves him right. But perhaps not all would. Perhaps many will applaud. Most? It must be that supporters will be in the majority; otherwise this step wouldn't have been taken. I wonder what percentage of Georgian women are without a husband? Demographic breakdown! Even if it's not as severe as in our country, their situation is probably dramatic as well. Otherwise Saakashvili wouldn't do this to save his soul.

bomba ola bilər. Mişə deyəsən dəli olub. Mütləq Gürcüstanda tərəfdarların və əleyhdarların savaşı başlanacaq. Saakaşvilinin yaxası qaldı arvadların əlində. Ağıla bax, qərara bax. Belə qərarlar bir ölkənin yox, regionun mizanını poza bilər. Yəqin yaxın vaxtlarda bizim parlament də bu məsələni müzakirə edəcək. Edəcək, ola bilər ki, edəcək.

Gülşən əllərini yuya-yuya fikrində məsələni çözləyirdi. Bu vaxt anası sakitcə vanna otağına boylandı.

-Səncə, Azərbaycanda da belə bir iş ola bilərmi?

-Ola bilər.

-Deyəsən, axı bir dəfə olub belə bir müzakirə.

-Hə, o bizdən əvvəlki çağırışda olub.

-Qəbul olunmasına bir necə səs çatmayıb, deyirdin, hə?

-Hə, deyəsən, iki səs.

-Kimlər olub o iki nəfər?

-Nə bilim. Sənə nə olub? Elə soruşursan elə bil o iki nəfər bu saat əlinə keçsə gözlərini tökərsən.

-Yoox, elə-belə dedim. -deyə yenə çəkilib getdi.

Gülşən əynini dəyişə-dəyişə

How is the European Union going to react? Misha must have gone crazy. This could be a bomb worse than the collapse of the Soviet Union. A struggle between supporters and opponents is inevitable. Women will shake Saakashvili by the scruff of his neck. What an idea! What a decision! Such decisions can upset the balance not only of a country, but indeed of the whole region. Probably our parliament will also discuss this issue soon. It will, probably, it will.

Washing her hands, Gulshan was working through the tangle in her mind, when her mother peered quietly into the bathroom.

“Do you think this is possible in Azerbaijan as well?”

“Maybe.”

“I think it was also discussed in our Parliament once.”

“Yes, it was before our current session.”

“And I think you said only one or two votes had prevented it from being adopted.”

“Yes. Two votes, if I am not mistaken.”

“Who were those two?”

“How do I know? What is the matter with you? You ask as if, if you had them in your hands at this moment, you would scratch their eyes

düşünürdü ki, yox, bu, elə-belə məsələ deyil, əgər Gürcüstan parlamenti bu məsələni prezidentin tövsiyəsi ilə gündəliyə çıxarır və təsdiq edirsə, mütləq bizimkilər də bu yolla gedəcəklər. Hər halda xristian ölkəsinin belə bir addım atması bizimkiləri də ruhlandıracaq. Ruhlandıracaqımı? Bunu hələ bilmək olmaz. Bu, bir az cəsarət istəyən işdi. Yaxşı, bəs niyə gürcülərə üç evlilik lazım olub, iki yox, dörd yox, məhz üç evlilik? Bunun hər halda bir səbəbi olmalıdı, hər halda bu addım ölçülüb -biçilib, göydən düşməyib ki... Görək axşam xəbərlərində nə deyirlər.

Bu vaxt anası yenə həmin asta və qayğılı tövrü ilə başını yataq otağına saldı.

-Mən hardasa oxumuşam ki, müharibədən sonrakı dövrdə Almaniyada da, təsəvvür edirsən, Avropanın göbəyində, belə bir məsələ parlamentin müzakirəsinə çıxarılıb. Orda da bir neçə səs çatmayıb qanunun qəbul olunmasına. Eyni ilə bzdəki kimi.

Gülşən anasının bu halına ucadan güldü:

-Mərdimazar hər yerdə var, deyilmi, anam?

out!”

“No, no. I’m not asking for any particular reason.” With these words, her mother left the room again.

As she changed her dress, Gulshan considered that her mother’s question was, however, not without reason. If the issue were to be put on the legislative agenda by the Georgian Parliament with the recommendation of the President and approved, she thought, then there was no doubt that our Parliament would also take the same path.

In any case, she thought, such a step taken by a Christian country will encourage our people. But will it? How can one say? It would require some courage. But why did the Georgians specify three marriages, and not two, or four? It couldn’t be for no reason. This step must have been thought through repeatedly. It didn’t just drop from the clouds... Let’s see wait for the evening news, she thought. Once again, her mother peeked into her daughter’s bathroom with the same quiet and worried face.

“I have read somewhere, that during the post-war period in Germany—Can you imagine, even in the heart of Europe!—such an issue was brought to Parliament. And as in our Parliament, the votes came up short

-Sən zarafat elə...

Anası yenə çəkilib getdi. Amma sonuncu dediyi sözlərin bütün sözaltı ağırlıqlarını bir daha Gülşənə yaşada bildi. Əslində Gülşən bilirdi ki, bu sözlər onun bu yaşına kimi ailə qura bilməməsinə, oğul, uşaq sahibi ola bilməməsinə işarə idi. Düzdü, həyatda bəzi ciddi nailiyyətlər əldə edə bilmişdi, məsələn, heç az iş deyil ki, otuz dörd yaşında millət vəkili ola bilmişdi və tam beş ildi ki, millətin ən uca məclisində oturub onun təmsilçiliyini edirdi. Amma anası üçün həyatın ən mühüm qazancı bu sayılmırdı.

Bacıdan artıq sevdiyi xalası qızı isə bir mübahisədə aralarında olan bütün pərdəni yırtıb dağıtdı:

-Xahiş edirəm, mənim yanımda özünə millət vəkili demə, səni xalq özünə vəkil etməyib. İrticaçı bir rejim tərəfindən parlamentdə oturdulmuşan. Sənin xalqın cibindən aldığı o pullar da halal deyil, amma bilirəm ki, o haramlar burundan gələndə sənin halın səni oda atan o yaramazları yox, məni yandıracaq.

Yox, Gülşən bu sözlərin altında qalmadı. Bitərəf adıyla təmsil ol-

for approval of the law.”

Gulshan, again, burst out laughing at her mother's nervous state, “Villains everywhere, huh, Mother?”

“While you just joke...” And again she left. But Gulshan could feel all the weight of her mother's last words. In reality, Gulshan knew that these words hinted at her own failure to get married and have children by now. It was true that she had achieved a number of worthwhile accomplishments. For instance, it was no small triumph that she had managed to become a Parliament member at the age of thirty-four and had been representing her nation in this most supreme assembly. But for her mother, the biggest success one could achieve in life was completely different.

Even Gulshan's cousin, who was closer to her than a sister, had lost all sense of shame during one of their quarrels, saying to her accusingly, “Please, don't call yourself a member of parliament in my presence. You are not elected by the people. You are appointed to the parliament by a reactionary state. The money you receive from the pockets of the people is not halal. But I know that when these things that are haram make trouble for you, it will be me who

unsa da, parlamentdə müxalifət adıyla oturdulan deputatlar kimi xalası qızının üzünə durdu ki, başqalarını deyə bilmərəm, amma məni xalq seçib.

Bu davanın axşamı anası xeyli qara dinməz oturduqdan sonra dedi:

-Düz deyir.

-Desin də, neyniyim.

-Razılaşmamaq olardı?

-Niyə razılaşmayım? Mən yazıçı Maqşud İbrahimbəyovdan, yoxsa şair Zəlimxan Yaqubdan ağıllıyam? Mənəviyyat bu ölkənin şairinə, yazıçısına aid deyilsə, mənə niyə aid olmalıdır?

-Bizə haram düşmür.

-Bəsdi sən, Allah.

-Qorxuram bundan sonra da baxtın açılmaya, ərə gedə bilməyəsən.

-Qərənfil də mənim kimi seçilib də, bəs nə olur, onun baxtı açılır, o ərə gedə bilir, mənim isə baxtım açılmır?

-Onlara baxma, bizə düşmür.

Anası bu dəfə cəsarət edib “haram” sözünü dilinə gətirə bilmədi, fikirləşdi ki, qız yenə bu sözü eşidib özündən çıxacaq, amma düşüncəsində yalnız o qorxu idi. Bütün ömrünü məktəb müəllimliy-

grieves for you and not those unfit idiots.”

But no, Gulshan wouldn't stand for such talk. As one of the parliament members supposedly impartially appointed to the Parliament to represent the opposition, she spat back, right to her cousin's face, “I can't speak for the others but I am elected by the people.”

“She is right, “ her mother had said, after a long silence the evening of that quarrel.

“So you say, so what?”

“Would it have been possible to turn the position down?”

“Why should I turn it down? Am I smarter than the writer Magsud İbrahimbəyov, or the poet Zalimxan Yaqub? If the morality of it doesn't bother a poet or a national author, why should it concern me?”

“Nothing good can come from such haram.”

“That's enough, for God's sake.”

“I'm just afraid that after this your luck will run out—you won't be able to find a husband.”

“Garanfil was elected just like me, but look what happened—she was fortunate, she found a husband. Why shouldn't I also be so lucky?”

“Don't compare yourself to others. We ourselves are never so fortu-

inə həsr etmiş bu qadın öz sadə və özü demişkən ləyaqətli həyatında bunu bəlkə yüz dəfə sınıamışdı. Ona haram düşmürdü, anası da, nənəsi də belə deyirdi, onlara haram düşmür, vəssalam.

Gülşən eşitdiyi cəngəl-bıçaq səmindən bildirdi ki, anası ona süfrə düzəldir. Adətən özünü evə acından ölü salardı və anası da bildirdi ki, onun yeməyini yubatmaq olmaz, çünki, kənarda yemək yemir, mədəsi götürmür. Amma Gülşən indi mətbəxə keçməyə tələsmirdi. Pal-paltarını asır, nəyisə qatlayır, nəyisə götürür, nəyisə qoyurdu. Nə elədiyini heç özü də bilmirdi. Başını itirmişdi. Əslində evə gələndə bərk ac idi, amma bu xəbər... boğazının yolunu kəsdi bu xəbər.

Anası indi də böyük otağın qapısından boylandı.

-Səndən iki sıra o tərəfə oturan bığlı oğlan var ha , o oğlan evlidi?

-Sən bu sualı mənə dörd dəfə vermişən, mən də dörd dəfə demişəm ki, o oğlanın əlli yaşı var, özü də lap çoxdan evlidi, bəlkə indi özü boyda uşaqları var.

-Yoox, onu demirəm, onun böyründəkinin dalında oturanı...

nate.” This time her mother did not dare to speak the word "haram.” She thought perhaps that, hearing this word again, her daughter would come unglued. But there was nothing in the mother’s mind except this fear. For this woman, who had dedicated her entire life to school teaching, had already tested her luck maybe a hundred times in her ordinary and, if she did say so herself, decent life. For her, it was not worth the risk to expect anything good to come from haram. This is what her mother, and her grandmother before her used to say. Haram promises nothing good to them. And that's final.

Hearing the clinking of forks and knives, Gulshan knew her mother was setting the table for her. Usually, she was nearly dropping dead from hunger when got home, for she wouldn't eat out. Her mother knew that it was best not to delay the meal, because her daughter would get a stomachache. But now, Gulshan was in no hurry to head to the kitchen. Instead, she was hanging her clothes in the wardrobe, folding something, picking up this and that, then putting them back down. She was not herself. She had lost her head. On her way home she had been very hungry, but this news... her throat had closed

-Deyəsən Saakaşvilinin fərmanı səni xarab eləyib.

Anası:

-Sənin tayların... özləri...

Və sözünün gerisini demədən getdi mətbəxə. Bax, belə hərəkətləri Gülşənin xoşuna gəlmirdi, de, də, de , axıra kimi de, görüm nə deyirsən. De, cavabını da al, yoxsa oxu atıb yayı gizlətmə. “Sənin tayların- sənin tayların”, nə qədər olar, bezdi bu sözü eşitməkdən. Və tez də hirsli soyudu. Əşşi, eybi yox, anasıdı də, əsas bu Saakaşvilinin hoqqalarıdı. Onun nə özündən, nə güllü inqilabından bizə xeyir gəlməyib, bu üçarvadlılıq fərmanından sonra da nələr olacaq, Allah bilir. Bircə evimizə dava salmağı qalmışdı ki, onu da edəcək, deyəsən.

Gülşən mətbəxə keçdi, anası çox fikirli görünürdü, könlünü almaq üçün yarızarafat, yarıciddi dedi:

-Hə, anam, bizdə də belə bir iş ola bilərmə, olarsa sən buna necə baxarsan?

Anasının üzü gülən kimi oldu. Həqiqətən o bu söhbəti açmaq, qızının fikirlərini bilmək istəyirdi.

-Sən elə bilirsən Peyğəmbərimiz çoxarvadlılığı kefindən eləmişdi?

on this news.

This time her mother peered out from hall, saying, “The guy with moustache, sitting two rows away from you, is he married?”

“This is the fourth time you have asked. And four times I have replied that this guy is fifty years old and has been married for ages. By now his children may be grown.

“No, not him. The guy sitting behind the one sitting near him...”

“Obviously Saakashvili’s decree has put you out of sorts.”

“Your colleagues... they...”

And without finishing the sentence, her mother left for the kitchen. Damn. Gulshan couldn’t stand this. Couldn’t she just finish the sentence? Don’t leave it unsaid. Say it and receive your answer. “Your colleagues...your colleagues...” For crying out loud, she was sick of hearing this word. But her anger quickly cooled. Never mind her mother, she thought, the big question was Saakashvili and his tricks. Neither he, nor his Rose Revolution have brought us anything good. And God knows, will happen after this three-wives act. This tops it all if he if can incite quarrels in our own homes.

She went into the kitchen. Her mother looked very pensive; to win

Yox! Şərait tələb edirdi. Müharibələr idi, köçlər idi... Kişi səyyar məxluqdu, bilirsənmi? Qadın isə oturaqdı. O vaxtlar da indiki kimi kişilər gedir, qadınlar qalıb ölkənin əzablarını çəkirdilər. Ərsiz qalırdılar, atasız uşaqlar doğulurdu, mənəviyyət pozulurdu. Qurban olduğum o kişi bu şeylərin məsuliyyətini daşıyırdı, ona görə elə fərmanlar verirdi. Indu məsuliyyət daşıyan kişi kimdi? Qurulmayan ailələr, doğulmayan uşaqlar üçün kimin ruhu inciyir? Heç kimin.

-Saakaşvilinin.

-Hə, o deyəsən, deyilən qədər var imiş. Bizə də beləsi lazımdı.

-Vallah, qorxuram, sən deyən ola, əvvəlcə onun güllü inqilabı, sonra da bu dəliliyi gəlib bizə də çata.

-Sən nədən qorxursan ki...

Bir anlığa Gülşən də, anası da bir-birindən xəbərsiz düşündülər ki, belə bir şey bizdə də olarsa necə olar və nəyi necə eləmək olar. Aman Allah, belə bir fərman olsa ölkədə zəlzələ olar. Parlamentdə nə az, nə çox, düz yüz iyirmi dörd subay, yox, subay yox, dul da yox, amma, hər halda evlənməyə

back her heart, Gulshan said, half seriously, half in jest, "Well mother, do you think this thing is possible in our country and if so, what do you think of it?"

A slight smile appeared on her mother's face. In truth, she wanted to open this conversation and learn her daughter's opinion. "Do you think our prophet gave permission for polygamy for nothing? No! This is what the circumstances required. Wars, nomadic life... you know men are nomads. And women are sedentary creatures. Just as today, during those days the men left their homes and the women remained to bear the suffering of their homeland. Husbandless women were left, fatherless children were born, morals were shattered. That man, may my soul be sacrificed, shouldered these responsibilities and issued these decrees. And where is that responsible man nowadays? Who cares for the families which are not built, for the children who are not born? Nobody."

"Saakashvili does."

"Yes, it seems he is as good as the rumors report. He is what we need."

"My God, I am afraid it will be as you say. First the Rose Revolution, and then this madness of his will reach us."

namizəd azı yüz kişi olacaq. Görən Gülşən onların hansını seçər? Hansını bəyənər? Və yaxud onların hansı Gülşəni seçər, Gülşəni bəyənər. Ana da, bala da fikirləşdilər ki, belə bir seçimi çoxları edər, ən azı çoxunun ürəyindən keçər. Adam öləcək, elə düz də edərtilər, çünki Gülşən gəşəngdi, incədi, savadlıdı, ağıllıdı, intizamlıdı, ingiliscə danışıır. Düzdü, Məclisdə çox elə aktiv deyil, amma bunun nəyi pisdi ki, ən azı o birilər kimi qara- şivənnik çıxarıb özünü rüsvay eləmir. Deyəndə də mədəni deyir, məsələn, arada müxalifəti mənəviyyatsızlıqda qınayır, deyir ki, ölkənin sirrini bayıra çıxarmayın, insan haqlarının, siyasi məhbəslərin quyruğundan bu qədər yapışmayın, yaxşı deyil. Deputat gərək vətənpərvər olsun.

-Gülşən.

Fikrə getmiş Gülşən diksinən kimi oldu:

-Hə, anam.

-Səncə gündəliyinizə belə bir məsələ düşsə səs toplaya bilər? Keçə bilər indiki zamanda?

Gülşən xeyli fikrə getdi. Parlamentdə oturan kişiləri bir-bir gözünün qabağına gətirdikcə ümid-

“Why should you be afraid...?”

For a moment, unaware of each other's thoughts, both Gulshan and her mother independently imagined such a thing happening in their country and what it would be like. God, such a decree would be like an earthquake. Neither more nor less than one hundred and twenty four single—no, neither single nor widowed, but rather eligible—male candidates for marriage would appear in the Parliament. Both women wondered who Gulshan would pick from among them? Who would she like? Or, who would chose Gulshan, who would like Gulshan? Both mother and daughter thought that many of them would indeed make such a choice—or at least would like to. And this would not be a mistake, because Gulshan was pretty, delicate, educated, smart, disciplined and she spoke English. It was true that she was not particularly active in the Parliament, but who says that's a bad thing? She was simply less likely to disgrace herself like the other, more clamorous women. Even when she did speak, it was with decorum and decency, perhaps to accuse the opposition of immorality, or to support keeping the secrets of their country from foreign nations, or speak

sizlik onu bürüdü. Qızının üzündə heç bir “hə” iştiratı görməyən anası təşvişlədi:

-Hə, ola bilərmi ki, bizdə də o qanun çıxsın?

-Nəsə, ağlın kəsmir.

-Niyə?

-Mənə elə gəlir ki, parlamentdə oturan kişilərin hamısı arvadlarından qorxurlar.

-Lap hamısı?

-Məncə, lap hamısı.

-Yazıq Nizami Gəncəvi düz deyirdi ki; dövrün kişiləri nakişidirlər.

-O bunu on ikinci əsrdə deyib-e, anam, gör üstündən səkkiz yüz il keçəndən sonra nələr olub?

Ana-bala ləzzətlə gülüşdülər.

-Gülşən.

-Can.

-Amma oldu- oldu da bala, dünyanın işini bilmək olmaz, bəlkə xeyri bundadı. O bayaq dediyim bığlı oğlan var ha, səndən arxada, elə bil, üzündən yaxşı adama oxşayır-e, o birilər kimi mundar görünür.

-Nə bilim. Bəlkə də...

-Yox, sən ona bir yaxşı fikir ver... Çörəyini niyə yemirsən?

-İstəmirəm. Bir azdan...

against dragging feet on issues of human rights and political prisoners, as this is not a good thing to do. A member of parliament should be patriot.

“Gulshan.”

Startled out of her thoughts, Gulshan answered, “Yes, mother.”

“Do you think this can gather a majority, if brought to a vote?”

Gulshan was again lost in thought for a long time. Despair filled her heart as the men sitting in the parliament ran before her mind's eye one by one.

Her mother, seeing no hint of a “yes” in her daughter's face became deeply concerned. “So, is it possible?” She asked again.

“I don't think it is.”

“Why not?”

“I think all the men sitting in the Parliament are afraid of their wives.”

“All of them? Without exception?”

“Yes, I think all of them.”

“Sadly, Nizami Gangavi was right in calling the men of the present day dishonorable.”

“Mother, he said that in the twelfth century, can you just imagine the situation after more eight centuries have passed?!”

Daughter and mother both

Gülşən yataq otağına keçdi. Uzanıb gözlərini yumdu. Düşündü ki, bu nə məsələdi axı? Yoxsa, Saakaşvili indi də yediklərimizi belə haram dəcək? Günümüzü bu cür göy əskiyə bürüyəcək? Ermənistan zad boş şeydi, bu Gürcüstan deyəsən Azərbaycanın başına bələdi. Demokratiya, demokratiya və nəhayət, üç arvadlılıq. Özü də, orda oldusa, mütləq buralara da gəlib çıxacaq. Nə vaxt olsa bir gün gəlib çatacaq. Bu, hava axını kimi bir şeydi, qabağını kəsmək mümkün deyil. İndidən hazır olmaq lazımdı ki, qəfil yaxalanmayasan. Axı necə, anası da söz tapdı, bığlı oğlan, yox bir, Aşıq Zəlimxan.

Gülşən Zəlimxan Yaqubdan tutmuş üzü o tərəfə bir-bir bütün deputatları, qadınlardan başqa - bir-birinin paxıllığından ölən o qurdu arvadların adlarını belə çəkmək istəməirdi - bütün deputatları gözünün qabağından keçirdi. Ona elə gəldi ki, kimsə yadından çıxıb. Bir də siyahını geri qaytardı, dir də, bir də, gördü olmur, durub çantasından telefon kitabını çıxardı, ad-ad hamısını oxudu və müştəri gözü ilə kitabçadakı isimlərə bir-bir nəzər yetirib götür-qoy elədi. Dəfələrlə

laughed in delight.

“Gulshan.”

“Yes, mother dear.”

“Still—you never know—anything might happen. That guy behind you seems to be a good man. He doesn't look as unpleasant as the others.”

“I don't know. Maybe...”

“No. You should pay him more attention... Why don't you eat?”

“I don't want it. Maybe later...”

Gulshan went to her bedroom, lay on the bed, and closed her eyes. She started thinking about what all this might mean. Does Saakashvili really intend to make life a burden for us again? Armenia was nothing, just nonsense, but that Georgia seemed to be a source of misfortune for Azerbaijan. Democracy, democracy and finally trigamy. And if it happens there, undoubtedly, it will also be the case in our country. One day it will. It's like air flow—you cannot prevent it. You'd better be prepared so as not to be overtaken, but how? And her mother going on again about the boy with moustache—though at least he was not Ashug Zalimkhan.

Beginning with Zalimkhan Yagub, Gulshan scrolled through all the parliament members one by one, except for the hypocritical women

çək-çevir eləsə də heç bir qərara gələ bilmədi. İş ciddiylə gələndə və seçim anı çatanda içi o anası bəyənenən bıçlı oğlan qarışıq heç birinin üstündə dayana bilmədi. Təkcə oralarda o tox turac kimi lovğa-lovğa gəzənləri deyil, heç ara-sıra ona tərif deyib üzünə irişənləri belə, heç birini qəlbinə yaxın buraxa bilmədi. Ürəyi istəmədi. Nəhayət, bu ölçmə, biçmə, seçmə işgəncəsindən yorulub əldən düşdü. Başı şişdi. Özü də ac-susuz, işdən gəlib çörək də yeməyib. Saakaşvilinin gözü çıxsın. Bizə gürcüdən nə vaxt xeyir gəlib ki, indi də gəlsin. Hirsələ durub mətbəxə keçdi. Anası kirimişcə oturmuşdu. Yazıq arvad ömründə eləmədiyi bir işi eləyib, gör nə qədər çaşmış ki, ortadan çörəyi də götürməyib, özü demişkən süfrəni intizar qoymuşdu. Bayaqdan heç Gülşənin arxasınca da boylanmamışdı. Yaman fikirli idi və bilirdi ki, qızı da möhkəm çək-çevir eləyir. Bu elə-belə məsələ deyil axı. Tale, qismət məsələsidir.

-Gülşən, sən düz demirsən, o qanun bizdə də keçə bilər. Yəni biz gürcülər qədər hünər sahibi olmadıq?

-Pir mənimdi kərəmətinə

dying of envy for on another. Somebody seemed to be missing. Someone for her. She started again from the beginning, recalled them again and again. It didn't work. She rose and pulled the phone book from her bag, and one by one, she read every name. With a careful eye she looked through every single name in that phone book, weighing the pros and cons for each. And she could not make her mind, despite of racking her brain for a long time. And when it was time to make the final decision, she could stick to none of them including the guy with moustache whom her mother liked so much. Not the arrogant ones, nor even the men who sometimes smiled and complimented her could please Gulshan's heart. Finally, exhausted with all this thinking, weighing and choosing torture, she had developed a splitting headache. In addition, she was hungry and thirsty. Coming home from work, she had not eaten anything. Damn Saakashvili's eyes! Georgians have never brought us any good. She rose with anger and went to the kitchen. Her mother was sitting quietly. Poor woman had done one thing in her life that Gulshan would never do. How confused and entangled her mother must be—the bread still not

bələdəm, anam. Öz xoşlarına qalsa, yox, cəsarət eləməzlər, bunun evə getməyi də var axı.

-Axı bu millət üçündü, ölkə üçündü, yiyəsiz qalmış qadınımız, qızımız üçündü.

-Orda sənin qadınımı, qızını fikirləşən kişi yoxdu, anam. Amma prezident göstəriş versə, kimin ağzı nədi səs verməsin?

-Lap göstəriş olsun. Cəhənnəmə. Amma olsun. Səs versinlər.

-Mən əleyhinə səs verəcəm.

-Niyə???

-Çox fikirləşdim, gördüm ki, dünyada bir o deputatlar qala, bir mən, heç birini bəyənilib ərə getməyəm.

-Elə niyə???

- Orda oturmağıma baxma, ərə getmək başqa şeydi axı. Mən istəyirəm mənim ərim yaltaq olmasın, qorxaq olmasın, yalançı olmasın. Ürəkli olsun. Adam olsun-ey, adam. Kişi.Kişi kimi kişi.

Anası süfrəni rahlaya-rahlaya və əmrə dedi:

-Amma hər halda o qanun sizə gəlib çıxsın, bax, tapşırıram -ha, sən "hə" de, özün üçün yox, başqaları üçün. Humanizm naminə. Orda oturan gərək arada bu cammatı da

cleared from the table. She had kept the table waiting, as she herself used to say. Her mother had not come to look for her for a long time. She was sunk deep in thought and she knew that her daughter was also in debate with herself. It was not a simple issue. It was a matter of fate and destiny.

"Gulshan, you are not right. This law can be passed here as well. Do you think we are not as courageous as the Georgians?"

"I know what is what, mother. If it was for their own pleasure, no, they would not dare to, for sooner or later they have to go back to their homes."

"But it is for others, for our uncared-for women and girls."

"Mother, there isn't a man there who is thinking about your women and girls. But if the president were to give direction, who would dare not to vote and support it?"

"Let it be his direction then. But let them vote."

"I'll vote against it."

"Why???"

"I thought about it a lot. Even if they were the last men in the earth, I would not marry any of them."

"But why???"

"Although I sit there with them, marrying is a different matter. I don't

fikirləşsin axı. Eşitdin, bax sənə tapşırıram ha “hə” de. Vacib deyil ki ordan olsun, başqa yerdən çıxar, inşallah, sənin qismətin. Dünya xali deyil ki, Allah var, rəhmi də var.

Axşam xəbərlərdə dedilər ki, Saakaşvilinin arvadı uşağını da götürüb öz ölkəsinə gedib və boşanma haqqında kilsəyə müraciət edib. Gülşən bu xəbərdən lap dəli oldu:

-Ay, Allah, gör-e, avropalı qadın prezidentdən boşanır. Qadında qürura bax, gözütoxluga bax. Bizdə heç prezidentin sürücüsündən, o sürücünün qaynının dayısı oğlundan boşanırlar, qaldı ki, özündən ola. Alçağın özü cəsəretilə kişilərimizi rüsvay eləmişdi, arvadı da arvadlarımızı rüsvay elədi.

Anası bu xəbərdən daha çox həyəcanlandı:

-Bəs indi o qanun necə olacaq? Saakaşvili indi neyləsin, öz ölkəsinə, öz millətini düşünsün, yoxsa bu əcnəbi qızını? Gedir dünəndən getsin. Qoy, rədd olsun. Gedib öz millətindən birini alar. Noolub, cavan, qəşəng oğlandı. Indi bu avropalı gəlin üstünə günü götürmür deyən Saakaşvili xalqının düşünməyəcək? Axı Gürcüstanda

want my husband to be wheedling, to be cowardy, to be a liar. I want him to be brave, to be human, a real man.

Tidying up the table, her mother said imperiously, “But still, if this law comes to you, you say yes, not for yourself, but for others. In the name of humanity. One sitting in that place should sometimes think about the people. Did you hear me? I am telling you, say “yes.” He doesn’t need to be from Parliament, inshallah , your betrothed can be from elsewhere. God is merciful.”

The evening news announced that, together with her child, Saakashvili’s wife has left for her motherland and applied to the church for a divorce. This news drove Gulshan even crazier. “My! A European woman gives a divorce to a President. What a pride! How satisfied she must be. In our country no woman would offer divorce, let alone to the president, even to the cousin of the brother-in law of the driver of the President. That bastard dishonored our men, now his wife brings shame to our women.”

But this news made her mother even more excited. “And now, what is going to happen with this law? What Saakashvili is going to do

doğum bizdəkindən də qat-qat azdır.

Gülşənin anası küsüb gedən bu avropalı gəlinin şərqli qaynanası kimi hikkələnmişdi. Gülşən isə indicə eşitdiklərindən elə hala düşdü ki, bayaqkı xəbər yalan oldu. Bu saat Saakaşvilinin dəyəri onun gözündə qara qəpik idi. Demə, bu zalım balasının arvadı özündən betər imiş. Eşq olsun, avropalı gəlin, sən ürək sahibisən, hünərlisən, elə şah arvadı olmağa layiq imişsən. Görünür sənin zətində şahlıq varmış. Yoxsa sən bu qələti eləyə bilməzdin.

-Görürsən, anam, hər qadın mənşəbdən imtina edə bilməz. Qadın acgöz məxluqdu. Ər əyyaş olsun, qumarbaz olsun, riyakar olsun, yalançı olsun, alçaq olsun, lap cani olsun, eybi yox, təki pulu olsun. Bizim qadınlar bütün bunlara dözürlər, təki prezident olsun, ya da prezidentin ayaqqabı təmizləyəni olsun, hardan, nə yolla olur-olsun, evə gəlir gətirən kişi olsun. Qadın həyatını məhv edər, ömrünü çürüdər, gözünün yaşını tökə-tökə, üzünə söyülə-söyülə gün keçirər, amma pullu kişidən, zəngin həyatdan imtina eləməz. Tamahkarlıq qadının

now? What could he do? Should he think about that foreign girl instead of his country, his people? Let her go to the hell. He can marry a woman of his own nationality. He is a young, handsome man. Now that European bride is gone, shouldn't Saakashvili think about his people? After all in Georgia the birth rate is much lower than in our country.

As an Eastern mother-in-law, Gulshan's mother was angry with the European daughter-in-law who had left. And now, after hearing this news, Saakashvili had become no more than a blackened penny in Gulshan's eyes. It appeared his wife was braver than he. Glory to you, European bride, you are bold and brave you deserve to be a Queen. Apparently aristocracy runs in your blood. Otherwise you would not dare to do as you have done.

"You see, mother, not every woman can turn down status. A woman is a greedy creature. Never mind if her husband is an alcoholic, a gambler, a liar, a rascal or even a murderer, the main thing is money. Our women would put up with all these faults if only he were a president, or even the cleaner of presidential boots. A woman will ruin her life, drag out a miserable life of scolding

zatındadı, anam. Ona görə sənə deyirəm, hər qadın belə addımı ata bilməzdi. Afərin.

-Heç hər kişi də o addımı ata bilməz.

-Razıyam, ata bilməz. bizdə belə addım atıla bilməz. Orada atıla bilər. Onda gəl, onların ikisini də alqışlayaq.

Gülşən əsəbi halda əlini əlinə vuraraq qəh-qəhə çəkib güldü və düşündü ki, bu il parlamentə seçkilər demokratik keçərsə, sözsüz ki, o özü də orda olmayacaq. Tək ona yox, parlamentdə oturan o yüz iyirmi dörd nəfərin heç birinə səs verən olmayacaq. Olsun də...- deyə düşündü; -cəhənnəməki... elnən gələn dərd toy-bayramdı. Sabah bizdə dəGürcüstandakı o qanun qəbul olunsa, mən yüz iyirmi dörd deputatın içindən bir kişi tapmayacamsa ərə getməyə, neynirəm elə parlamenti və o yüz iyirmi dörd nəsnəni. Yan yörəmdə bir belə deputatın olmağındansa - kaş, belə bir ərim olaydı - deyib, barmağımı tuşlayacağım hünərli bir kişi olsaydı, bundan min pay yaxşıydı.

O axşam nə anası, nə də Gülşən özü bu söhbətə bir daha qayıtmadılar. Ümumiyyətlə, heç danış-

and weeping but will never turn down a rich life or a wealthy man. Mother, greediness is in women's blood. That's why I am saying not every woman can take such a step. Well done!"

"And not every man can take such a step as he has."

"I agree. We certainly can't do it. But they can. So let's applaud the both of them." Gulshan irritably struck her hands together, and clapping furiously, shaking with laughter, thought about how, if this year's elections were to be held democratically, she would not be in the Parliament. And not only she. Not a single one of the one hundred and twenty four could gather enough votes. So what? ... she thought, to hell with it. If trouble falls everywhere, then everyone celebrates sorrow as a wedding party. If tomorrow that law from Georgia passed here as well, and still I can't find one man to marry, why would I need such a Parliament—any of those those 124 objects? I wish I could point my finger to a husband I could call brave, instead of being surrounded by parliament members.

That evening neither Gulshan nor her mother returned to their previous conversation. They did not speak at

madılar. Hər ikisi tutulub qalmışdı. Ölkədəki vəziyyəti bildikləri üçün tezliklə belə bir fərmanın olacağına ümidləri yox idi. Müəllimə xanım isə qızına bir söz deməsə də, belə bir qənaətə gəldi ki, Gülşən bilir, deyir, bu kişilərdə kəramət yoxdu, burda oturanların hünəri ya açıq-aşkar yaltaqlanıb öz yükünü təpəyə yığmağa, ya da üzdə müxalifət, əslində iqtidara nöqərsə olmaqla yarımb, oyun oynayıb yenə təkcə öz işini aşırmağa çatar. Bunlardan bu ölkəyə xeyir gəlməz ki, ziyan gələr, necə ki, indiyə kimi yetərincə gəlib. Demirəm, bəlkə Gürcüstandakı kimi Azərbaycanda da milli qüvvələr bir igidlik eləyib hakimiyyətə gələ, içlərindən bir saakashvili yetirə, ondan sonra, içi onun deputat qızı qarışıq, deyilən faizi əlli ikini keçmiş, əsil faizi isə yetmişə çıxmış bizim bu bədbəxt arvadlara, elə hamısına, pullusuna da, pulsuzuna da, ərlisinə də, ərsizinə də bir gün ağlayan tapıla. Bəlkə. Yeməkdən ümid yaxşıdı.

all. Both of them felt increasingly stuck. Well aware of the situation in the country, they had no expectation such a law would be approved in the near future. And though the schoolmistress didn't say a word to her daughter, she had come to the conclusion that Gulshan was right—she had indeed called it. There was no generosity to be found in these men. It was clear that those sitting in Parliament could scrape up only enough courage to wheedle themselves to the top of their own little hill, or as in the case of the opposition members, in fact, to serve power alone—playing games, working only to return themselves to power. From all of them, no good could come to this country, only harm. Perhaps, if one day in Azerbaijan, as in Georgia, the forces of the nation bravely gather together, and a saakashvili rises from among them, then finally, the sorrows of our women, whether rich or poor, with or without husbands, including her “member of parliament” daughter, will be illuminated. Maybe. Hope is the poor man's bread.

Translated by Ulkar Nasibbayli.

Nərmin Kamal

Fəlsəfə ixtisası üzrə təhsil alıb. 2008-ci ildə “Umberto Eco və Postmodernizm fəlsəfəsi” adlı ilk kitabı çıxıb. Sonra “Aç, mənəm” nəsr kitabı çap edilib. Esseləri və şeirləri alman, ingilis, türk, rus dillərinə tərcümə edilərək həmin ölkələrin ədəbi almanaxlarında çap olunub. 2008-ci ildə Almaniyanın “Young Euro Connect” ədəbi yarışmasının, 2010-cu ildə Bakıdakı Britaniya səfirliyinin dəstəyi ilə keçirilən esse yarışmasının qalibi olub.

Narmin Kamal has got a philosophy education. The author of two books, Umberto Eco and Postmodernism (2008) and Open, It Is Me, her essays and poems have been translated into German, English, Turkish, Russian and published in various literary collections in these countries. She was the winner of the 2008 literary competition “Young Euro Connect” in Germany and a 2010 Baku essay competition sponsored by the British Embassy.

ATMAQ

("Aç, mənəm"
romanından parça)

Bir axşam Səbəyel rayonunun polisləri Neftçilər prospektində kəndirlə boğulmuş qarı ölüsü gördülər. Meyit bir neçə saat qalmış, iyi sanki "burda ölü var" xəbərini yaymaq üçün ətrafı basmışdı. Onun kim olduğunu araşdırmaq, cinayətkarı tapmaq üçün günlərlə, bəlkə də həftələrlə işləmək lazım olacaqdı. Səhər bu qətlə görə gərgin bir gün yaşayacaqları qaçılmazdır. Keçən ay tapılmış ölü hələ də boyunlarında idi, üstəlik, onun cinayətini araşdıran müstətiqi də öldürmüşdülər.

Səbəyel rayonunun rəhbərləri müstətiqin simasında yaxşı bir dost itirmiş, ölüyə hələ də lənət oxuyurdular. İndi də təzə ölü. Səbəyel polisləri cəld tərpendilər, qarını maşına qoyub Qaradağ rayonunun ərazisinə sürdülər, orda cəsədi kim-səsiz bir küçədə düşürüb getdilər.

Bu qarışıq vaxtda rayonda bir qətl hadisəsi çatmır – Qaradağ polisi boğazıkəndirli arzuolunmaz cəsəddən xəbər tutan kimi qərar

ABANDONMENT

(An excerpt from the novel
"Open, It's Me")

One night on Neftchilar Avenue, the Sabail district policemen stumbled upon the strangled body of an old lady. The corpse had already been there for a few hours and gave such a foul odor it was as if to signal the presence of a dead body. The policemen knew that it would take days and maybe even weeks to establish the woman's identity and find the perpetrator of the crime. It was inevitable that this incident would make their upcoming day a hectic one indeed.

In fact, the body they had discovered last month was still unidentified, and to make matters worse, the investigator who had been assigned to the case had also been murdered. The police detectives of Sabail had lost a good friend and they cursed the victim as the cause of their loss. They knew what to do with this new case and acted quickly. They drove the body to Garadagh district and dumped it in an empty street.

In these turbulent times, a murder case would be a burden for the

çıxartdı: Qaradağda qətl indi bizə lazım deyil. Çox müzakirə açmadan onu maşına qoydular, qoyanda cəsədin qarınına yığılmış qaz gurultuyla bayıra çıxdı, sürücünü gülmək tutdu. Binəqədiyə sürdülər. Binəqədi - Bakının ən böyük rayonu. Dərdi, cinayəti də hamısından çox. Binəqədi polis idarəsinin üç sınavı indi yəqən artıq dörd dəfə etdikləri işi gördülər. Bu qarını da qaranlıqda Nizami rayonunun ələyən bir küçəsində qarın yüngülcə ağartdığı asfaltın üstünə qoyub sürətlə uzaqlaşdılar.

Sabahısı gün Nizami rayonunda icra hakimiyyətinin və polisin bəzi işçilərinə dövlət mükafatlarının verilməsi mərasimi, ondan sonra işə ziyafət olacaqdı. İndi qətlə məşğul olmaq əhvalı heç kəsdə yox idi, hamı şənliyə hazırlaşdı. Keçən rübün cinayət araşdırmalarını tamamilə yerinə yetirmiş, rayon ərazisində törədilmiş bütün cinayətlərin səbəbkarlarını tapmış Nizami polisi özünü çox yaxşı hiss edirdi. Bəlkə də bu ölü bir həftə əvvəl tapılışdı, onu da planlarına salar, bəlkə yox, doğrudan da salardılar, araşdırıb kəndiri qarının boğazına, qarını küçələrə salanı tapdılar. İndi təhfil verilən

Garadagh district. As soon as the police were informed of the unwelcome corpse found with a rope around her neck, they decided: We don't need a murder in Garadagh now. After much discussion, as they were forcing the body into the car, it released the gas accumulated in its stomach with a characteristic rumble. The driver burst into laughter. Without wasting any more time, they drove the dead woman to Binagadi, the largest district in Baku. It was also the district with the with most suffering and crime.

There, three street officers of the Binagadi police bureau acted just as they had on four previous occasions, speeding away in the dark after dropping off the body in the snow in a deserted street in the Nizami district of the city.

An award ceremony and banquet for the employees of the Executive Committee and police officers of Nizami district was scheduled to take place on the following day. Amid preparations for the party, nobody felt like dealing with a homicide. Nizami police officers were proud of having solved every crime in the last quarter. Had the corpse appeared a week ago, it might have been the subject of an investigation. They might even have found the in-

hesabatda onun da adı olardı. Ancaq bu gün heç uyğun vaxt deyildi. Nizami polisləri gecəylə cəsədi qonşu Xətai rayonunun ərazisində - Əhmədliyə, bir sahə müvəkkilinin həyətinin arxasında qoyub getdilər.

Sahə müvəkkilinin oğlu evə qayıdanda ölünü gördü, atasına dedi. Atası Xətai baş polis idarəsinə zəng etdi. İdarədən köməkçi gəldi. Bir insan kimi bu zavallıya acıdı, ancaq o, bir neçə saat qalıb isti izlərini itirmişdi. Bu qətlin müəllifini tapmaq indi “Kəlilə və Dimnə”-nin ən birinci, Bəydəba yazan nüsxəsini tapmaq qədər müşkül idi.

Gecəyarıdan keçmiş ölü Əzizbəyov rayonunun ərazisində idi. Bu gözlənilməz başağrı Əzizbəyov polislərinin başına indimi gəlməliydə? İlin sonu, hesabat vaxtında. Onsuz da yüz qovluq sənəd yoxlanıb imzalanmalıydı, onsuz da qatı açılmamış altı qətl yaxalarında idi, bir də bu yeddinci onların harasına yaraşardı?!

Səhəryaxın, qaranlıqla işıq əllərini bir-birindən üzməyə başlayan vaxt Abşeron rayonu ərazisində boğazına kəndir keçirilib öldürülmüş və çöllüyə atılmış qarı meyidi tapıldı. Hava işıq olduğuna

dividual responsible for tying a rope around an old lady's neck and abandoning her body on the street. Her name would have appeared in their latest report. But today was the wrong day. So, the Nizami police officers sent the corpse to the neighboring Khatai district. They dropped it off by night behind the yard of the field commissar's house in the neighborhood of Ahmedli.

The son of the field commissar noticed the corpse on his way home and told his father. His father called the main police office of Khatai district to send for an officer. The latter felt pity for the old lady but she had been dead for quite some hours and any trace of clues had vanished. Now finding the murderer seemed to be an impossible mission, like finding the original copy of “Kalila and Dimna” by Beydeba.

Shortly after midnight the body appeared in the Azizbeyov district. But should the policemen of Azizbeyov district suffer such an unexpected headache, especially at the end of the year when annual reports were due? They still had hundreds of folders to check and sign and six yet unsolved cases. Wouldn't a seventh one be out of awkward?!

Just before dawn, at the time when darkness and light decide to

görə, meyidi bir neçə adam görmüş, polis çağırmışdı. Başqa rayonlarda da indi bayır-bacaq adamla dolu idi. Heç nə etmək olmazdı. Görənlər deyindir:

- Polis oğlum, siz olmasaz, qan dizə çıxar, sizin qorxunuzdadı çoxusu dinc oturub.

- Ağbirçək arvada necə bunu eləmək olar!? O başı əzilməli alçağı tapın, o qansız həşəratı tapdaq-tapdaq eləyim, - görünüşündən yerdə ölüsü uzanmış qarıya bənzəyən bir qarı çox hirsələnmişdi.

Ölü Abşeron rayonunun boy-nuna qalmışdı. Rəis xəbəri eşidib kədərləndi. Bir neçə telefon zəngi edəndən sonra bir ucaboy gəmi kapitanı rəisin otağına girdi. İçəridə bir az söhbət edəndən sonra kapitan qapını açıb dəhlizə boylandı, söhbətlərini heç kəsin dinləmədiyinə əmin olandan sonra ölünü anbarda gizlədib rayonun ərazisindən çıxaracağına söz verdi. Razılığa gəldilər.

Səhər saat 9-da ölü açıq dənizdə ağır-ağır Gürcüstana üzən gəminin anbarında Bakıdan uzaqlaşdı...

Cəsəd növbəti dəfə Gürcüstanın Poti limanı yaxınlığında suyun üzündə tapıldı. Gürcülər baxan kimi dedilər: Bu, bizim deyil! Ölünü ton-

part hands, a corpse of an old lady with a rope around her neck was abandoned in the wilderness of the Absheron district. As it was daytime, several people noticed the corpse and called the police. Other districts were also crowded with people. Nothing could be done.

Eyewitnesses were saying: "Police officer, if not for you, nobody would obey the law, and the blood would rise up to our knees." And, "How could this have been done to an old woman?! Find that insect and I will walk over it and crush it," said an indignant older woman who looked very much like the dead one.

The corpse stayed in the Absheron district. The chief of police grew very distressed when he heard the news. He decided to make a few calls. Shortly thereafter, a tall ship's captain entered the chief's office. After a brief conversation, the captain opened the door, checked the corridor to make sure nobody was eavesdropping, and promised to hide the body in the hulk of the ship in order to remove it from the district's territory. The two made a deal.

At 9 o'clock in the morning the corpse slowly departed Baku in the cargo hold of ship headed out on the open sea towards Georgia...

luq kilkə balıq üçün bir qutuya qoyub gizləncə limandan ayrılmağa hazırlaşan Nelson gəmisinin anbarına atdılar.

Nelson Amerika-Rusiya birgə gəmisi idi. Gürcülər cəsədi onun anbarına atmazdan əvvəl rus heyət üzvləri həmişə etdikləri kimi, gəminin dənizə çıxmamış yükünü artıq ölçmüşdülər, ona görə də yükün ağırlaşdığından bir də okeanın ortasında xəbər tutdular. Yük 70 kilo ağırlaşmışdı! Bunu gören heyət təşvişə düşdü, anbara su dolur! Bir nəfər aşağı düşüb yoxladı, anbar təmiz idi. Bəs bu nə yetmiş kilo idi?! Bu dəfə kapitan özü aşağı endi, qutunu da o görüb açdı...

Gəmi yük gəmisi olduğundan bu, sərnişinlərdən biri ola bilməzdi, gəminin işçilərindən isə heç kəs bu qadını tanımırdı. Poti yaxınlığında su qarının dərisinin qırışlarına dolub onları tarım açmışdı, ona görə də qarı elə bil iyirmi il cavanlaşmışdı. İndi o, gəmi işçilərindən neçəsinin xəyalındakı qadın gözəlliyinə uyğun da gəlirdi.

Ölü haqqında sahilə təcili xəbər verilməliydi. Ancaq elədə quruya çatan kimi onları dindirəcəkdilər, bir müddət şübhəli suallarla vaxt

The body washed up at the port of Poti in Georgia. As soon as the Georgians saw the body, they exclaimed, "It's not ours!" They placed it in a container for sprat fish and secretly hid it in the hull of a Nelson ship ready to set sail.

The Nelson was a joint American-Russian ship. Russian crew members had measured the weight of the cargo prior to departure and before the Georgians stowed the body on the ship. For that reason, the excess weight was discovered only after the ship and its crew had reached the middle of the ocean. The cargo was 70 kg heavier than it was supposed to be! The crew became nervous, thinking that water was filling the hull! One of them went downstairs to check, but there was no water. Where did those 70 kg come from?! This time the captain descended the stairs and opened the container to find...

This was a cargo ship so there were no passengers and nobody from the crew recognized the body. Near Poti, water been absorbed by the pores of corpse's skin and stretched it taut, making the old lady look about 20 years younger. Now she met some of the crew members' standards of ideal beauty. Initially, they thought of immedi-

alacaqdılar, araşdırma aparacaqdılar. Heyətin ən qoca üzvləri dedilər:

- Nu... ..

Heyətin ən gənc üzvləri dedilər:

- 19-u imtahanımız var, cənab komandır. Quruda bir dəqiqə vaxtımız olmayacaq, hazırlaşmalıyıq.

Bir-birini otuz ildir tanıyan gəmiçilər öz aralarında razılığa gəldilər, cəsədi qaldırıb dənizə atdılar. Beş dəqiqədən sonra durbini götürüb baxdılar, görəsən aşağıda gövdəyə ilişib onlarla gəlmir ki. Yox, o suyun səthində idi, özü üçün yırgalanırdı.

Cəsəd kilometrərlə ərazidə dəniz heyvanlarına yem payladı, ancaq yenə də ona baxanda bir adam ölüsü olduğu bilinən qədər qalmışdı. Hansı dövlətin sularına yaxınlaşdısa, dərhal xüsusi təyinatlı gəmi göndərilir, qarı sulardan uzaqlaşdırılırdı: Bu bizim deyil.

ately reporting their discovery to the mainland. Then they realized that as soon as they stepped on land, they would be questioned, an investigation would begin.

The oldest crew members said, “Hmm...”

The youngest said, “We have an exam on the 19th, captain, sir. We have no time to spend on land, we need to prepare.”

The seamen, many of whom had known each other for thirty years, reached consensus. They dumped the corpse into the sea. Five minutes later, they looked through their binoculars to make sure that the body hadn't gotten caught on the ship's hull. No, it hadn't, it was undulating out on the surface of the water.

The old woman served as feed for sea creatures along many kilometers but kept its resemblance to a human body. Whenever it entered the territorial waters of a country, a special ship would be sent out to lead it away: “It's not ours.”

Translated by the author.

Sevinc Pərvanə

1983-cü ildə Saatlı rayonunda doğulub. Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Sənətşünaslıq fakültəsini bitirib. 2003-cü ildə «Bu mənəm», 2006-cı ildə «Uçuş məsafəsi» adlı şeirlər kitabları, 2010-cu ildə «Şəhər» adlı romanı, «Varmı məndən gözəl» adlı uşaq kitabı çap olunub.

*Born in Saatli in 1983, **Sevinj Parvana** graduated from the Azerbaijan State Culture and Art University. She is the author of two books of poetry, “This Is Me” and “The Distance of Flight” (2006); a novel, “The City”; and a children’s book, “Is Anything More Beautiful Than I? ” (2010).*

EV DUSTAĞI

Nəyi yaxşıdı ev dustağı olmağımın
bilirsənmi,
beş il əvvəlki tək təzə qalmış
ayaqqabılarım
burunları yeyilməmiş
dabanları dağılmamış
bir-ikisini körpə qızım
qadın olmağa tələsən qızım
geymiş ortalıqda
dabanımı qırmış

bax bu səndəl Aliyəninin toyunda
tuflilərsə Nərminin toyunda alınmış
hərəsi bircə kərə geyilmiş
çəkirdiyim şəkillərdə belə gizlənmişlər...

bəlkə sevmişdilər ayaqlarımı
doyunca tərləmədilər
qoxulamadılar qadın barmaqlarını
çıxmadılar adam arasına
öyünmədilər
ayaqlarıma yaraşdıqlarına...
atıldılar evin bir küncünə
bozardılar
qızardılar
qaraldılar kimə nə?

nə sildim
nə parıldatdım
qızıma oynatdım eləcə
bir vaxt
qızımın ayaqları böyüyəcək
onda qızım onları bəyənməyəcək
qoca, qart ayaqlarımı ayaqqabılarım...

A PRISONER AT HOME

Do you know
 what's good about being a prisoner at home?
 My shoes look as new now as they were five years ago.
 Their toes are not scuffed.
 Their heels are not destroyed.
 Just one ne or two pairs my little daughter,
 my hurrying-to-become-a-woman-daughter,
 has worn about
 and broken the heels.

Look—I bought these sandals for Aliya's wedding,
 those shoes for Narmin's wedding.
 Each pair was worn only once.
 Even in the photos taken, they are hidden.

Maybe they loved my feet.
 But they were never quenched by the sweat
 and scent of a woman's toes.
 Nor did they show off in public,
 or boast how well they suited my feet.
 Thrown into a corner at home.
 they were grey,
 red,
 black,
 who cares?

I neither brushed nor polished them,
 gave them to my daughter to play with.
 My daughter's feet will grow,
 and then she will not think much of my shoes,
 nor will my shoes, anymore, love my old, hardened feet.

NƏ OLURSA OLSUN

bəzən hardasa
zorlanmaq təhlükəsinə belə razıdır qadınlar
pıçıltıyla belə etiraf etməsələr də içlərində

nə şəraitdə olursa olsun
ən pis halda belə
kişiləri günahkar sayacaqlar onsuz da-
bilir qadınlar!
amma günahın yarısını onlar daşıyır-
səssiz baxışlarında
ya bir dodaq tərpənişində
əlindən salıb bir-bir əşyaları
ehtirasla əyiləndə-
çox vaxt da bilərəkdən...

on beş yaşımıdaydım
orta məktəb müəllimlərimdən biri
eh...nə isə...
səhər imtahandan beş aldım

əvvəl müqavimət
göz yaşı, yalvarış
sonra boşalan qollar
və sonsuz həzz...
olduqca banal göstəri

bəlkə də ehtirasın ən yüksək anında
ağlamaları da həzzdəndir
sonra da
əlləriylə üzlərini örtərlər
utanmaq əllərin payına düşər.

WHATEVER HAPPENS

Sometimes,
 women may even agree to the danger of rape,
 though they do not confess this even in a whisper.

Whatever the circumstances,
 at worst
 men will be counted the guilty ones,
 women know this!
 But half of the guilt is theirs—
 in silent glances,
 in the quiver of a lip,
 in dropping things from their hands,
 one by one,
 and bending suggestively to reach for them,
 in most cases intentionally.

I was fifteen, when one of my teachers
 in the secondary school...
 Ah... anyway...
 The next morning I earned a five on the exam.

First resistance,
 tears, entreaty.
 Then, the arms loosen
 into endless pleasure...
 Quite a banal show.

Maybe protests at the peak of passion
 are also cries of pleasure.
 Hands will cover their faces.
 It will fall to the hands to feel shame.

Translated by Rasim Baghirov

Nihala

Azərbaycan Dövlət Dillər Universitetini və Milli Aviasiya Akademiyasını bitirib. Ədəbi yaradıcılığa nəsr və tərcümə ilə başlayıb. Hekayələri, ingilis dilindən Azərbaycan dilinə çevirdiyi əsərlər “Ulduz” jurnalında, “525-ci qəzet”də və başqa mətbuat orqanlarında çap olunub. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Prezident təqaüdçüsüdür.

Nihala has graduated from the Azerbaijan University of Languages and National Aviation Academy. She began her creative activity with prose writing and translating literary works. Her stories, translations of the works of English authors were published in literary magazine “Ulduz”, “525” etc. She is the member of Azerbaijan Writers’ Union and recipient of a presidential grant.

İNTRİQA

Təzə qoyn əti qazanda qaynara düşəndə yağ üzünə çıxır.

Jalə buna təzə iş yerində əmin oldu. Kimdir keçəl? Bəli, o həqiqətən keçəldir, amma adı şər-tidir. Keçəl cavan rəis idi, iyirmi yeddi yaşı olmasına baxmayaraq yaşlı görünürdü. Bir Allah bilirdi fasiləliyi altında nələr yatırmış keçəlin. Kənardan sakit, sülhsevər, güləruz, ünsiyyətçil görünürdü, danışanda insanlıqdan dəm vurardı, hər bir mövzuda danışmaq, mübahisə etmək qabiliyyəti var idi. Amma təəssüf! Nə qədər aldadıcı görkəmi var imiş. Danışmaları ilə əməlləri düz gəlmirdi, çox kinli imiş keçəl. Bəzi xüsusiyyətləri də sonradan üzə çıxdı..

Jalə işə yeni düzəlmiş, heç bir təcrübəsi olmayan bir qız idi. Nə idi günahı? Günahı fağır olmağı, mədəniyyəti gözləməsi, böyüklərə hörmət etməsi, cavab qaytarmaması idi. Düşdüyü mühitdən xəbərsiz idi. İş yeri deyildi, elə bil özlərinin də dediyi kimi akvarium idi, kollektiv ilə çaqqal sürüsüydü. Soruşanda sadələvlüklə kollektivi, rəisini tərifi-ləmişdi, şükür Allaha, hər şey yol-undaymış kimi görünürdü. Hələ

INTRIGUE

When fresh mutton boils in a pot its fat rises to the surface.

Jalə was sure of this in her new workplace. Who is bald-headed? Yes, he was really bald, but his name was conventional. A bald young executive, and though he was 27 years old he appeared older. Only God knew what slept under his pathetic self. Externally he seemed calm, peaceful, cheerful, sociable, was used to talking highly about humanity, and he had good speaking skills, could debate any subject. But alas! How deceptive was his appearance. His speech didn't match his deeds, for the bald man had been very malicious.

A girl without any experience, Jalə had just gotten a new job. What were her faults? Her faults were that she was poor, gentle, respected the old, and she didn't talk back. She was unaware of the conditions of the environment in which she found herself. It wasn't a work place—it seemed, as they themselves said, to be more of an aquarium tank, and her co-workers a pack of jackals. When asked, she naively praised the collective and the executive, for, thank God, everything seemed to be all right. She even wanted to become friends with one of them.

Her desires remained unsatisfied, for the person whom she had chosen

onlardan biriylə rəfiqə də olmaq istəyirdi.

İstəyi necə də ürəyində qaldı, düşməni elə xəyalən seçdiyi rəfiqəsi idi.

Jalə işdə çətinlik çəkirdi, son zamanlarda işi az verirdilər ona. Tez-tez zəng vurub rəisi soruşan Şəfiqə xanımın da adını “Dostoevski” qoymuşdular, bu söz inadkarlığına görə “dostat” sözündən götürülmüşdü. Jalə nə biləydi ilk baxışdan qərribə təsir bağışlayan bu qadın sonra ona kömək edəcək, işi öyrədəcəkdir. Şəfiqə xanım hamıdan elə bil təcrid olunmuşdu. Adı ilə çağrılan, “xanım” kəlməsi yaraşdırılmayan, şöbənin digər işçilərindən yaşca böyük olan bu qadın nədənsə qızların nifrət mənbəyi idi.

Jalə ilə dostluqlarının qərribə tarixəsi var idi. Təmir işləri ilə əlaqədar bütün şöbə işçiləri bir otaqda oturmalı oldular. Şəfiqə xanım Jaləyə həmişə adamların heç də görüdükləri kimi olmaması barədə xəbərdarlıq etsə də, Jalə bunları qulaqardına vurmuşdu. Bu sözlər ona qadının uydurması kimi görünmüşdü. Hətta Esmiranın rəislə nişanlanmasına çox sevinmiş, qızı ürəkdən təbrik etmişdi. Sevinci çox

as a friend in her mind, was her enemy.

Jala had had no difficulties at work, but lately she was given few tasks. They had named Shafiqə who phoned often and asked for the executive, “Dostoevsky.” This word was taken from the word “dostat” for her stubbornness. How could Jala could know that this woman who seemed strange to her at first would help her afterwards, teach her the work. Mrs. Shafiqə seemed to be isolated from everybody. This woman, who was called “Dostoevsky,” who was not considered proper enough to be called “lady,” and who was older than other workers, was an object of hatred from the girls for one reason or another.

There was a strange history of her friendship with Jala. Related to some repair work, all the workers of department had to sit in the same room. Though Mrs. Shafiqə warned Jala, telling her that people were not always as they seem, Jala didn't pay any attention to this. These words seemed to her to be the woman's imagination. She even was glad when Esmira became engaged to the executive and congratulated her heartily. But Jala's joy didn't last long. Her own wishes remained unsatisfied, and her illusions about the collective turned out to be ludicrous. This couple always brought disgrace

çəkmədi Jalənin. Gözündə qaldı arzuları, kollektiv barədə xəyalları püç oldu. Bu iki nişanlı daim Jaləni gözdən salırdı. Uğursuz günlərin birində rəislə üzgöz oldu. Hətta qeybətçil Firəngiz xanım da Jaləyə irad tutub həmkarının tərəfindən gəldi. İnsanlar neçə tez dəyişirlər.

Belə vəziyyətlərdə namərdlər əlbir olmağı bacarırlar.

Adətən sıxıntı çəkəndə çox kövrək olurdu, hər söz onu tez tuturdu, bu dəfə hətta ağlamadı, sadəcə hirsindən bədəni uçunurdu. Allah böyükdür! Mütləq kömək edəcəkdə Jaləyə! Şəfiqə xanımın sözləri yadına düşdü, deyirdi bu kollektivdə bərküyəcəksən, həyat sənə dərs olacaq. İnanmamışdı.

Qızlar da Jaləni “boykot” eləmişdilər. Söz soruşanda, gəzməyə çıxanda, hətta bir dəfə nənəsi ölən qızın yas yerinə gedəndə sorğusuna cavab verməmiş, çevrilib getmişdilər. Bu hərəkətlərdən cana doymuşdu. Dabanına tüpürüb aradan çıxardı, yox, burada prinsip var idi. Allah vurmuşdu naqis insanları! Axıra kimi burada işləyəcəyini rəisinə bəyan etmişdi.

Keçəl isə baş rəisinə arxayın olmuşdu, necə olmasa, kişi kişinin

upon Jala. On one of these unlucky days, she had a falling out with the executive. Even gossip Mrs. Firəngiz pointed out Jala’s defects and backed her colleague. How quickly people change. Traitors can act in concert with one another.

Usually when she suffered, she was very sensitive, every word hurt her. This time she even didn’t cry, her body simply trembled with anger. God is great! God would undoubtedly help Jala. She remembered Mrs. Şəfiqə’s words, that she used to say Jala would become stronger in this collective, that this life would be a lesson for her. Jala didn’t believe her.

The girls declared a “boycott” against Jala. When she asked for something, they didn’t answer her questions, went for a walk, and even once, when they visited a girl whose grandmother died had died they didn’t explain, just turned away and left. She was sick and tired of these evil deeds. She would make a dash and escape, but there was the principle of the thing. And God punished flawed men. She declared to her executive that she would work there till the end.

But the bald man was sure of the chief executive’s support, and anyway, a man would support another man. He would go to director and denounce Jala, who had worked there only for a little time. The chief exec-

tərəfini saxlayacaqdı. Direktorun yanına girib dünən gələn Jaləni pisləyəcəkdi. Baş rəis bir dəfə də olsun Jaləni yanına çağırمامışdı, onunla söhbət eləməmişdi. Jalə onun üzünü bircə dəfə görmüşdü. Bir səhər otağa girib işçiləri soruşmuşdu. Vəssalam!

Jalə çox həyəcanlı idi. Ehh, cəhənnəmə, nə olar-olar, əsası budur sözüümü dedim. İşdən getsəm də, artıq vecimə deyil. Baş rəis direktorun kabinetinə girib sözlərini çatdırırdı, Jaləylə işləyə bilmir, Jalə işləmək istəmir, işi də bilmir.

"Ədalətli, müdrik", "sözü keçərli" baş rəisin bu oldu hökmü!

Direktor əhvalatdan agah idi, xəbərçilər xəbərləmişdilər. Bəzilərindən fərqli olaraq məsələni araşdırmışdı. Əlini stola çirpib pələng kimi elə nərildədi, bina lərzəyə gəldi. Dedi: "Gedin o qo-
duğa deyın qıza iş versin!"

Jalə otağa qayıdanda gözlərinə inanmadı, keçəlin yağlı alnında tərəş kimi burmalanırdı.

Söyüldü üz gözü biçarə keçəlin. Sonradan iş də verdi Jaləyə, lakin heç birisi unutmadı olayları.

utive didn't call Jala to him even once, didn't talk to her. Jala had seen him only once. One morning he entered the room and asked questions about the workers. That's all!

Jala became very anxious. Ah, so be it, let it be as it should be. The main thing was that she said her piece. Even if she would have to leave the job, it wouldn't matter to her. The chief executive went to director and told him his side, that he couldn't work with Jala, that Jala didn't want to work, that she didn't know her job.

The "fair," wise", and "respectable" chief executive's choice was this!

However, the director was aware of incident, for sneaks informed on him. Unlike some other people, he investigated the matter. He roared so loudly, slamming his hand on the table, that the building shook. He said: "Go and tell this fool to give the girl work!"

When Jala returned to the room, she couldn't believe her eyes, for of perspiration stood out on that bald man's greasy forehead like noodles.

The poor bald man had been told off. Later on he gave work to Jala, but none of them forgot those events.

Translated by Leyla Alverdiyeva

Əlison Məndəvil

1964-cü ildə ABŞ-ın Nyu Cersi ştatında doğulub. Yazıçılıqla yanaşı Amerika və Dünya Ədəbiyyatı üzrə dərslər deyir. Onun elmi məqalələri və şeirləri ABŞ-ın, Böyük Britaniyanın və Azərbaycanın elmi jurnallarında və ədəbi məcmuələrində dərc olunub. 2007-2008-ci illərdə Fulbrayt Proqramının qalibi kimi Qafqaz Universitetində, Azərbaycan Dillər Universitetində dərslər deyib, həmçinin tədqiqat aparıb.

2010-cu ilin yayında yenidən Fulbrayt Proqramının dəstəyi ilə Bakıya qayıdaraq Yaradıcı yazı üzrə qadın yazıçılara seminarlar keçib və qadın məsələləri və ədəbiyyat üzrə tədqiqatını davam etdirib.

Hazırda ABŞ-ın Vaşinqton ştatında Pəşifik Luteran Universitetinin müəllimidir.

*Born in 1964 in New Jersey, USA, **Alison Mandaville** is a writer and professor of American and World Literature. Her scholarly work and poetry have appeared in books and journals in the USA, UK and Azerbaijan. In 2007-8 she received a Fulbright award to teach and conduct research at Qafqaz University and the Azerbaijan Language University in Baku. In 2010, she returned to Baku on a follow-up Fulbright grant to conduct a creative writing workshop for women and continue her research on women and literature in Azerbaijan. She is currently a faculty member of Pacific Lutheran University in Washington State.*

AFTER A PHOTO OF NAVANGUL'S MOTHER

I tell you I am
ready for anything, eye
to the camera. I am

lying though. I don't know
if my shirt is the right color
blue, if my hair curls

too much, if
my nose is too long. I tell you
I am afraid of the polka-dot

hat I must wear, afraid of
the boy who wants me,
who waits each morning

at Baki Soveti Metro
station, tries to catch
my eye in the crowd. 1965

was a year I would have forgotten
but for the way I saw him
hold a lit cigarette—loose,
ash falling to the summer concrete.

LEARNING ENGLISH IN AZERBAIJAN

Everyone learns the grammar of English here.
We can hardly communicate sometimes
but the university teachers say they know English
grammar better than I do and they are right.
Semantics and syntax and phonetics

and the gerund: They know my grammar like it is a raft
in the middle of the ocean. Like it is their bread
and their clothes and their electricity. And there is nothing
like the grammar of English, everywhere I turn, to
remind me of my place in the world. Strangers ask

for my phone number: Do you give private lessons? They
will pay. Exchange two sentences on the broken
street, at the newly installed stoplight, in a tea house
with the mistaken caller of my (wrong) telephone number
and they are ready to abandon everything they had

planned for that day to practice English with me. Do
you have time now? They are not hungry. They have water
and electricity, at least part of each day. But they
have left green villages and sheep and pomegranate orchards
for the oil stained dust of Baku, to spend one month's salary

on the one suit they wear each day to teach the grammar
of my language, which I will never know like they do.

Melida Tüzünoğlu

1984-cü ildə İstanbulda doğulub. Boğaziçi Universitetində Sosioloji və Film Çalışmaları ixtisasına yiyələnib. Sonra Budapeştdəki Mərkəzi Avropa Universitetində Sosioloji və Sosial Antropoloji üzrə magistr dərəcəsi alıb. 2008-ci ildə Hollandiyadakı Maastricht Universitetində təhsilini davam etdirərək ikinci magistr dərəcəsinə yiyələnib. İstanbula qayıdandan sonra Doğan Media Şirkətində çalışıb. 2005-ci ildən «Kitap-lık» ədəbi dərgisində hekayələri çap olunur, digər ədəbi jurnallarda da çıxış edir.

Melida Tuzunoglu was born in 1984, Istanbul. She studied Sociology and Film Studies at Boğaziçi University and received her master's degree in Sociology and Social Anthropology from Central European University in Budapest with a published thesis examining visual culture and collective memory. She went to the Netherlands in 2008, for studying politics and culture in Europe and received her second master's degree from Universiteit Maastricht, while working in the government's research institute on projects of social integration in Holland. Returning to Istanbul, she began work at Doğan Media Company. She has been publishing stories in the literature magazine 'Kitap-lık' since 2005. Working on her forthcoming novel, she writes literary pieces, art critiques, comments for various magazines.

ANNE

Mama!

Arkasından geçen trenlerde

Vahşi ve yumuşak hayvanlar

Yeni doğan yavrular

Ve mış mış mış masallar

İncilerin dökülüyor

Bir altın zincir sarılıyor boynuna

İtalya'dan geliyor trenler hediye

-altın –altın –altın

İpekli bir koza açılıyor

Öğleden sonra

Akşamları ve her zaman

Bütün çiçekler bütün saksılar

Bütün çocuklar hazır!da!

-Melo, saçım nasıl olmuş?

-Güzel anne.

Güzel anne.

Dik durup ağırlığımca

Ağzımı açıp sorular sorunca

-Ben nereye, nasıl gidiyorum?

Arkasından geçen trenlerde

Hediyeler geliyordu raylarda

Bir ev dolusu altın boşaltılıyordu

Bütün kollar hazır!da.

MOTHER

Ma-ma!
 Trains run besides her
 Wild and soft animals
 The newborns
 And fairy tails, tails, tails together
 You feel injured, losing your pearls
 Then a golden chain encircles your neck
 Trains bring you presents from Italy
 -gold -gold -gold -gold on the rails
 A silk cocoon is opening up
 In the afternoons, in the evenings and always
 All the flowers and all the pots
 Are waiting, ready your arms!
 -Melo, how is my hair?
 -Beautiful, mother.
 -Beautiful mother.
 When I stand up and open my mouth
 I ask, where do I go?
 Trains go, the presents come
 Gold bars fill the whole house
 Waiting for it, ready your arms!

MIKNATISLI SAYFIYE HANIM

Güneş onu iyice halsizleştirmişti.
Yattığı havlunun üzerinde, yahni olacaktı.
Eteri şişiyor, teni kızarıyordu.

Tatilin bir günü, akarsuyun dibinden kum çıkarmaya çalışıyorduk yüzeye.

Akarsu tatiliydi bizimki. Öbür aileler deniz tatiline giderlerdi, biz akarsu.

Su bizi hemen yüzeye kaldırıyordu. En derin şeyin yüzey olduğunu biliyorduk.

Bu yüzden bütün yüzeyselliğimizi derinliğimize borçluyduk.

Etrafta kimse yoktu. Köpek uyuyordu.
O iyice terliyor ve yangınlı rüyalar görüyordu.
Biz buz gibi suya atlıyorduk.
Atladığımız an mayomuzun altı üstümüzden çıkıyordu.
Suyun içinde utanıyorduk.

İncecik çocuklardık. Kum yiyerek büyüyorduk.
Taşların suda yaşayan bir canlı türü olduğunu sanıyorduk.
Güneş ışınları bizi yanıltıyordu.

Evde ocak yanıp sönmüş, yemek pişmiş ve yenmiş, aile bireyleri teker teker köşelere çekilmişlerdi. Bu aileyi çeken köşeler vardı.

Evin ortasındaki mıknaş, bir Sayfiye yeri di.
Televizyonda yer yer bir tatil filmi oynuyordu.

Akşama doğru üşüyünce plajdan eve dönüyorduk.
Hırıldanıp öksürürken ağzımızdan çakıl taşları dökülsün istiyorduk.

Sayfiye hanım, ekrana bakıp temiz bir ev hayal ediyordu. Gözleriyle ekranın tozunu alıyor, her zamanki temizlik nöbetini tutuyordu.

Sayfiye teyze, gördüğümüz filmlerde çakıl taşları 36 dişlerin arasından mendillere düşüyor. Biz de öyle öksürsek, öhö desek, içimizden mendile karat karat pırlantalar dökülür mü?

Değişik bir kadınsın, sayfiye yerisin.

Taş kalpli adamlar dibe çöker, çocuklar, yanıtını veriyorsun; değerli taşlar ise, en dibe.

Saymakla bitmez özelliklerin bizi sana bağlıyor, Sayfiye. Sana sayfa sayfa tatil köyleri çizmek, çimenli yollarda sana doğru koşmak istiyoruz.

Ertesi gün, atladığımız o akarsuyun içinde kör bir balık gibi kocaman bir taşa çarpmıştık. Taşı gördüğümüz an ona gönülden bağlanmıştık. Üç çocuk, suyun dibinde o taşı beraber kıyıya çıkarmıştık. Nefeslerimizi suyun içinde iki dakika tutmuş, neredeyse morarmıştık. Taşı evin ortasına koyup sokağa çıkmıştık. İpleri belimize dolayıp koşup atlamıştık. Düşüp kalkmıştık.

Fakat o günden sonra evde tuhaf şeyler olmuştu. Herkes birdenbire köşesine çekilmişti.

Bulduğumuz şeyin mıknaatıs olduğunu bilmiyorduk. Orta yerdeki mıknaatıs, herkesi köşelere doğru itiyordu. İçeride manyetik bir akım vahşi bir şekilde sayfiye yerine akıyordu. Odaların köşeleri insan suretleriyle kaplanmış ve dolmuş, evimiz artık bir kareden, daireye dönmüştü. 2. kat, 5. daire.

Atomlarımıza bölünmüştük, Sayfiye.

Sokaktan eve giremiyorduk. Mıknaatıs bizi itiyordu.

Evin ortasında yapayalnız kalmıştın, Sayfiye. Ama bütün dikkat yine üzerindeydi. Sana tatil köyleri ve uzun çimenli yollar çizip pencereden

göstermeye çalışıyorduk. Elimizden geleni yapıyorduk, seni mutlu etmek için. Fakat diğerleri, köşelerinden ayrılıp seni ortadan çekip alamıyordular. Mıknatıs seni köklerinden tutuyor bırakmıyordu. Kıpırdayamıyordun. Güzelliğinin esiri oluyordun, mıknatıs eseri.

Kapı içerideki güçlü akım yüzünden sımsıkı kapalıydı. Dışarıda kalınca sıkılmış, resim yapmayı bırakmış, üç çocuk yine plaja gitmiştik.

Buz gibi akarsuyun içine atlayıp, burunlarımızı kuma çarpmıştık.

Gözlerimizi kırpıştırıyor, güneşten halsiz düşüyor, etrafı izliyorduk.

Yer yer bir tatil filmi oynuyordu.

Sayfiye, evin ortasında gözleriyle temizlik yapıyordu.

Köpek uyuyordu.

Biri, güneşin altında pişiyordu.

Evdeki herkes köşesine çekiliyordu.

Atomlar parçalanıp, ocaklar yanıyordu.

Biz suya atlıyorduk.

Atladığımız an mayomuzun altı üstümüzden çıkıyordu.

Utanıp yine atlıyorduk.

Utanıp yine atlıyorduk.

Utanıp yine atlıyorduk.

MRS. HOLIDAY'S MAGNETS

My body was getting numb under the sun

Like a piece of stewed meat on the towel

Swelling flesh, frying skin.

One day on our holiday, we tried to scoop handfuls of sand out from the bottom of the river. We were having a river vacation, while the others were going to the oceans.

The water was lifting us up to the surface. We knew the deepest thing had always been the surface. We owed our shallowness to our depth.

Nobody was around. The dog was sleeping.
She was sweating like a pig and dreaming of fires.
And we were diving into the icy waters.

As we jumped, our swimsuits were slowly stripped off.
We became embarrassed under the water.

We were slim kids, eating sand and, in this way, growing up.
We had always thought that the stones were alive as much as we were.
The sunlight was indeed misleading.

In the summerhouse, the meal was cooked and eaten. The family members were secluded each in their corners. There were corners in this house, which were pulling at the family hard.

The magnet in the middle of the house was the place for Holiday.
And a summer movie was being projected on the television.

We were getting numb under the sun.
Like a piece of stewed meat on the towel
Swelling flesh, frying skin.

One day of our holiday

Time passes I need more space

We were coming back home from the beach, cold in the evening
Wishing to have stones on our hands, when we were coughing.
Rolling up and down in our flat, roundly coordinating.

Mrs. Holiday was looking at the TV screen and daydreaming about the cleanest flat in the world. She was vacuuming the glass of the screen with her eyes, suffering as always.

“Dear Aunt Holiday,

on the movie,
us kids see 32 teeth
falling from mouths
like pebble stones.
If we cough as they do,
if we sound uhhoo,
can we have precious stones
shed into our hands?"

You are a strange woman, you are a summer holiday.

So, you answer: Kids, the men who are stonyhearted must sink to the bottom; yet, the precious stones also go to the deep deep, down in the water.

Your invaluable skills attach us to you, Mrs. Holiday. We would very much like to draw colorful summerhouses for you and run run run run run and run towards you.

One day of our holiday, yes, indeed the next day,

Oh time passes I need more space

We strike a huge stone under the water when we dive in. The moment we saw it, we were attached to it—extremely. We three kids took the stone from the water. We held our breaths under the water for two minutes, nearly turning blue.

We placed that stone in the middle of the room.

Then, we went out. We ran. We fell over. We stood up.

Things in the house changed incredibly after that day. Everybody became more secluded in their corners, more than before. We did not know that the stone we had struck was a big magnet. The magnet in the middle was pushing, pushing us hard towards the walls. The stream inside was getting wilder, wilder than before, and amassed into the center: Mrs. Holiday.

The corners were being all covered up by the faces, the bodies.

In this way the flat square was getting a circle.

We divided into our atoms, Mrs. Holiday fused.

One day, indeed the next day,

Time passes I need more space

We could no longer enter the house. The magnet was pushing us away.

You have become so alone, Mrs. Holiday, in the middle of the house. We were drawing clean summer villages and long, neat grass fields. Showing them to you would just to make you happy, the tv.

The family members pulled up by corners could not save you from the center. The magnet pulled hard at your roots. You could not move, while being enslaved by your beauty and the great work of the magnet.

The door was closed tight because of the powerful stream inside.

Since we were out all day, we got bored, quit drawing pictures and went to the beach again. We dived into the icy rivers and hit on the rocks like dreamers.

Time passes I need more space

We were blinking our eyes, becoming numb under the sun, and looking around.

A slow summer movie was playing.

Mrs. Holiday was cleaning the house with her eyes.

The dog was sleeping,

Somebody was frying her skin with the sun.

The bodies were covering up corners of the house.

Atoms were shattering, starting a huge fire.

When we were diving into the water.

Translated by Melida Tuzunoglu

SEMINARDA QRUP ŞƏKLİNDƏ YAZILMIŞ HEKAYƏLƏR

Aşağıdakı on iki hekayə seminar zamanı iştirakçıların birgə yazdıqları hekayələrdir. Daha doğrusu, kimsə yazmağa başlayıb, bir neçə cümlədən sonra ikinci müəllif davam etdirib, sonra üçüncü və s. Proses zəncirvari davam edib və mətn sonda hekayəni başlayana qayıdıb və o, hekayəni yekunlaşdırmağa çalışıb.

Hər bir hekayənin müəllifi kimi onu başlayan və bitirən iştirakçı göstərilib. Günel Eminli isə bu «cızma-qaraların» əziyyətini çəkərək kompüterdə yığıb. Onlar redaktə olunmayıb və hər hekayənin hər bölməsi yazan yazıcının öz dilindədir - Azərbaycan, türk və ingilis dillərində.

Nəticələr maraqlı və cəlbədidir.

GROUP CHAIN STORIES

The following twelve short chain stories were written collectively during the workshop. They are titled with the name of the writer who began and ended each piece. Gunel Eminle kindly deciphered our scribbles and typed up all the pieces. They have not been edited and each section of each story appears in the first languages of the writers: Azerbaijani, Turkish and English.

The process: After each participant wrote a beginning for a story, we passed the stories to the next writer to continue the tale. This process went on until the story circled the room and reached its originator, who made a valiant attempt to bring the story to a reasonable, if not always logical, conclusion. The results are remarkably coherent and compelling—and very current.

Günel

İşıqfor yandı, yolun o biri tərəfinə keçmək üçün tələsirdi ki, kimsə qolundan tutub, adını çağırırdı:

- Almaz, qanrılıb baxdı.

She could see her mother hanging out the wet laundry.

Kurumaya başladı. Halihazırda kurumuş olan çamaşırlar o kadar çoxtu ki, kızına ütü yapmasını söyledi. Kızı ütü yapmaya başladığında saat 12.00.ydi.

Qızın əslində ütü ilə arası yox idi. Bu səbəbdən o bu işi uzun bir zaman içində davam etdi.

Qapının qəfil çalınan zəngi onu ütüdən xilas etdi. Enli şlyapalı kişini əvvəllər heç görməmişdi. Anasını səslədi. Anası qapını açanda vahiməli bir şey görmüş kimi gözləri bərəldi və huşunu itirərək yerə yıxıldı.

Şlyapalı kişi heç nə olmamış kimi içəri keçdi, kürsüdə əyləşib yerdə uzanmış anasına laqeydcəsinə baxdı. Belə tamaşalara alışmışdı. Anası həmişə gözlənilməz hadisə ilə rastlaşanda ya bayılar, ya xəstələnər, ya da otaqların birinə girib kilidlənərdi. Nəhayət, ona ana gözünü açıb, qalxdı. Qız təəccüblə gah anasına, gah şlyapalı kişiyyə baxırdı. Hamı susmuşdu. Sanki danışmağa cürət etmirdilər.

Qız mətbəxdə işi olduğunu bəhanə edib bu narahat edici vəziyyətdən xilas olmaq istədi. Şlyapalı kişi üzünə yaltaq bir ifadə qondurub, “Qızım, bir dəqiqə ayaq saxla” dedi.

Qız bir anlıq nə edəcəyini bilmədi. Qeyri-ixtiyari ayaq saxladı. Ürəyində anlaşılmaz bir narahatlıqla kişiyyə baxdı. Daha doğrusu, enli şlyapasının kənarlarına.

Görürsən, mən gəlmişəm, amma sən məni tanımırsan. Baxmayaraq ki, mən sənın atanam.

Qız az qala anasından da betər hala düşəcəkdə. Özünü birtəhər toparlayıb atasına qulaq asmaq istədi, amma yox, bacarmırdı. “Bəs anam deyirdi ki, mənım atam yoxdu, ölüb”.

Yox, qızım, mən anan üçün ölmüşəm, amma sənın üçün sağ və salamatam. Anan illər boyu səni məndən oğurlayıb, aparıb. İndi isə mən səni

aparmağa gəlmişəm. Hazırlaş, gedirik. Qız ayaqüstə donub qalmış anasına, sonra isə “şlyapalı” atasına baxdı. Qarıya yaxınlaşıb, mənzildən çölə çıxdı. Qoy gedim, gəzim deyə fikirləşdi. Anamla atam danışsın və bir məxrəcə gəlsinlər, bəlkə də barışdılar. Köhnə mübahisələr olan yerdə qalmaq istəmirdi. Və çıxıb getdi.

Qayıdanda artıq gec idi, hava qaralmışdı. Mənzildə heç kim yox idi. “Şlyapalı” kişi – atası anasını aparıb getmişdi.

Sara

Gülnarə adlı biri səhər vaxtı yolda gedəndə ayağı ilişib palçığa batdı. Çox deyindir. Bunu talesizliyin üstünə yığırdı.

Amma günah şəhərin çirkli olması və yağışın çox yağmasında idi. Nə etmək olar...

O, yoluna davam etməli idi. Onsuz da geriye yolu yox idi. Qapısını çırpıb çıxdığı evə dönməyi ağına da gətirmirdi.

Əclafın əlindən təzə qurtulmuşdu. Azadlıq havasını ürəkdolusu ciyərlərinə çəkdi. Palçığa bulaşsa da, təmizləyəcəkdi. Əsas palçığa bulaşmış xəyallarını, arzularını təmizləməli idi. Onu da mütləq etməli idi. Yoxsa dəli olardı. Yeni həyat – uzaqdan, dərindən də olsa onu çağırırdı.

Her dreams were like crystal chandeliers in the shop on the corner – but the question was, would she cut herself on the glass edges that she sought to clear from the mud.

Çamurlara bulaşmış, kırık can parçaları içinde ne yapacağını bilmiyordu. Aniden mazoşist özellikleri ön plana çıkıyor kendini kesmeye başlıyordu. Ahmet neredeydi? Ahmet bu manzarayı görse, nasıl tepki verecekti acaba...

Əhməd bu mənzərəni görə bilməzdi. O bu an çox-çox uzaqlardaydı və onun bu mənzərəni görməyindən çox onu düşündürən başqa şeylər var idi.

Təcili pul tapmalıydı. Çox pis bir işə qarışmışdı, əvvəl elə bilirdi, yaxşı qazanacaq, amma indi əlində olanı da itirmişdi.

Gülnarənin gününü də qara əskiyə bükmüşdü. Deyirdi, hər şeyin səbəbkarı sənsən. Baş beynini aparırdı. Ona görə də bu işə baş qoşdum.

Gülnarə evə gəlib öz evinin halına baxdı. Məyusluq onu tamam bürümüşdü. O, heç nə olmamış kimi birdən televizoru yandırdı. Orda qadın proqramı verirdilər. O televizora baxmadan yenə həmişəki kimi hər şeyi unudub, xəyallara daldı. Birdən yenidən Əhmədin ayaq səsləri gəldi. Gülnarə ilə heç nədən xəbərsiz artıq yuxuya getmişdi. Olacaqlardan xəbəri yox idi.

Nuranə

Telefonun şarjı çalmaqdan bitmişdi. Stolun üstündə üzərində iyrənc barmaq naxışları olan butulkalar vardı.

Qadın əvvəlcə əlini telefona sarı uzatdı,

Sonra əsəbindən butulkalardan birini yerə çaxdı, o da yerə düşüb çilik-çilik oldu.

She was sick of her son's drinking the cheap vodka like a poor Russian soldier. Her back ached. A fly settled on the shards of glass. She decided to make choban (shepherd's) salad for lunch. There was no meat today. Her husband would—

Kocası et yemeği çok seviyordu. Ama daha çok tavşan eti yemeği sevdiği için, avlamaya gitmesi gerekiyordu. Kocası hafta sonları ava çıkardı genellikle, fakat geçen hafta avlayacak tavşan bulamamıştı pek. Kocası sinirlerdi, “bu çoban salatası da ne? Benim ot sevmediğimi bilmiyor musun!” dedi hiddetle.

Sevmədiyini bilirəm. Bəs sən necə? Evdə soyuducuda ət olmadığını da sən bilmirsənmi. Bu gün alarsan və sevdiyin yeməyi yeyərsən.

Kişi qanıqara qonaq otağına keçdi. İkisi də bilirdi ki, münasibətlərində soyuducu belə bəhanədir dalaşmaqçün. Rəflərin birindən köhnə fotoalbomu çıxardı.

Nəyinə lazımdı bu fotoalbom? Eh, bu da nə... Arvadım kimi fotolara baxıb həzz almaq mənlilik deyil. Onsuz da biz heç vaxt bir-birimizi başa

düşməmişik. Bilirəm, ət var evdə, qəsdən bişirmir. Mənim açığıma. Tfu sənə! Kişi hirsləndi.

Uşaq olmasaydı çoxdan boşanardı əslində.

Kişi bilirəm, sənin dərdin nədir. Hələ gizlincə cibimdən axşamlar pul oğurladığını da bilirəm. Guya ət almağa pulum yoxdur?

Səni arzuna çatmağa qoymayacam. Boşanmaq özünü məşuqunun yanında tez-tez görmək istəyirsən. Mən də səndən çox elə özümü, ən sadıq dostların olan o butulkaları sevirəm. Üzünü öz dostlarına tutub, onların fikrini soruşdu.

Əfsanə

Saçları qısa və qıvrım idi. Balaca mələk heykəllərə bənzəyirdi Süsən. Ağacda oturub anasını gözləməyi sevirdi.

Anası onların qanadlarını almışdı ki, o gələndə qədər heç hara getməsinlər.

Amma deyəsən bu da bir fayda verməmişdi.

Sevinirdilər, anası uzaq yolun başında göründü. Qanadlarını qaytaracaq və onlar oynamağa-uçmağa davam edəcəklər.

“Get down from that tree and get yourself inside. The dishes need doing. Ay! You are a lazy girl.” Sarah’s mother’s yell was not the voice of an angel’s mother. Sarah was

Sarah, o ağaçtan inmedi. Ağacın üzerindeki armutları toplamak, en uçtaki meyveleri ulaşmak istiyordu. “Bulaşıkları neden yıkayayım ki” diye düşündü içinden. Bir dalın üzerinden öbür dala, derken diğerine, derken diğerine... Sarah şimdi ağacın tam tepesinde durmuş armut yiyordu. “Hmmm, ne kadar lezzetli bu meyveler...” Annesi evden çıkıp “Sara”, diyecekdi ki “Sarah! Çabuk in o ağacın üstünden!” diye inledi.

Sara sanki onu eşitmirmiş kimi ağacın başında armud yeməyə davam edirdi. Bu vaxt həyətdən gələndə qarışıq musiqi səsi onu enməyə məcbur etdi.

Qonşu qadının dəfn mərasimi idi. Rus orkestri xristianlara xas dəfn

musiqisi çalırdı. Qadınsa qoca olsa da, dördüncü mərtəbədən yıxılaraq köçürdü dünyadan. Bu ətürpədicə musiqi Sarada maraqlıdan başqa heç bir hissə oymadı. Hətta orkestr musiqiçisinin birinə yaxınlaşıb ətəyini dartdı.

- Əmi, mənə də çalmağı öyrədərsən?

Kişi hirsələnib Saraya gözünü ağartdı. Qız qeyri-ixtiyari geri çəkildi. Qəfildən kişiyə dilini çıxartdı. Kişi bu qəfil hərəkətdən çaşdı.

Saranın saçlarını uşaq kimi dartmağa başladı. Bunu görənlər çox təəcübəndilər.

Hər kəs musiqiçinin dəli olduğunu düşündü. Süsən onun əlindən qaçdı. Kişi arxadan onu daşlayırdı. Süsən canını qurtarmaq, nəfəsini dərmək üçün öz sevimli ağacına dırmaşdı. Ağac həmişəki kimi onu bələlərdən qorudu. Bu dəfə o anasını yox, dəfn mərasiminin bitməsinə gözləyirdi.

Əlison

In the hot car at the side of the street the young girl Gunay started to cry. She wore a striped dress. It was a little dirty. She held herself tightly.

Yoldan keçər sarışın, uzun boylu adam kızın yanına gəldi və sordu: “Neden ağlıyorsun küçük hanım?”

O, içini çəkə-çəkə bir müddət ağladı və cavab vermədi. Sonra özünü toplayaraq bu mənim anam idi – Anam? İndi hardadır ki, o? Qız yenə susdu. Gəlinciyini sinəsinə sıxıb qarşısındakı sarışın adamın əllərindən yapışdı.

Adam əvvəl tərəddüd etdi, bu qızı hara aparacaqdı? Sonra ona 2 rəngli şar alıb yaşıl ağacların arasında tək buraxdı. Qız əlində şarlar və gəlincik susub durmuşdu. Artıq heç kimə inanmırdı. Ata - anası da yanında yoxdu.

Qorxmağa başlayırdı. Ağına ağacın dibində oturub ağlamaqdan başqa heç nə gəlmirdi. Sonra qalxıb evini tapmaq ümidilə yeriməyə başladı. Daha ağlamırdı.

Bu zaman bir maşın yaxınlığında dayandı. İçində uzunçənəli, qıvrım-saçlı bir kişi düşüb ona yaxınlaşdı. “Balaca, gəl maşına min, səni evinə aparacağam.” Qızçığaz tərəddüd etdi. Anası həmişə deyirdi ki, tanımadığın

adamlarla danışma. İndi neyləsin?

Həmin adam: Qorxma səni yeməyəcəm. Deyəsən axı burda təksən. Qız 5 saniyədən sonra həmin adam yaxınlaşdı. Həmin adam: Sən Gülnazın qızı deyilsən? Anana da necə də oxşayırsan! Qız: Anamı tanıyırdınız? Kişi dərin fikrə gedib bir müddət susdu. Sonra qıza sirr vermiş kimi

Dedi sən məni tanımırısan mən amma sizin qonşunuzam.

Yazıq uşaq bilmirdi ki, oturub ağlamağa davam etsə yaxşıdır, yoxsa maşına minib getsin.

Bir yandan tanımadığı bu adamın ona danışdığı “nağıl”, bir yandan havanın getdikcə qaralması ürəyini sıxdı.

O, istəməsə belə maşına mindi. Çünki fikirləşdi ki, çöldə qaranlıqda dursa çox adamdan bəla gələ bilər, maşında isə yalnız bir adamdan təhlükə gələcək.

Many years later she remembered this moment in her life as the point at which she made a decision that would color everything. You may think tragedy ensued. But it didn't. The kind man drove me home. He didn't touch me. It would never be the strange men who would touch me. I could never tell my mother who had been coming to me after she was asleep at night – it was never a stranger. Indeed? It was only from a stranger that I learned about trust.

Melida

Niyazi, kisa boylu, tıknaz, kilolu bir adamdır. 55 yaşlarında bir geyim mağazası olan kızının adı ise Ayşedir.

Onları bir-biri ilə dostluq telləri bağlayırdı.

Hər kəs ata – qızın bu mehribanlığına heyran idi. Bir gün onların taleyini dəyişəcək adam mağazanın qapılarını açanda onların ağlına da gəlməzdi ki,

Son görüş yaxınlaşır. Əcəba nədən dünən doğma olan adam bu gün yad olur? Niyazi başına gələcəklərindən hələ xəbərsizdi. Qala kimi möhkəm dünyasının bir gün çökəcəyini ağlına belə sığışdırmırdı.

O adam həmişəki müştərilərdən heç nə ilə fərqlənmirdi. Lakin ilk baxışda. Birinci dəfə o, mağazadan nəsə axtarırmış kimi o yan bu yana baxdı. Sonra bəyəndiyi bir geyimi ədəb-ərkanla alıb mağazadan çıxdı.

Sonra mağazanın qarşısından aralanmamış nə fikirləşdisə geri qayıtdı. Səliqə ilə bükülmüş bağlamayı açıb içindəki geyimi cırmağa başladı. Paltar təzə olduğundan çətin cırılırdı. Amma buna baxmayaraq, o bütün gücylə geyimi parçalamağa çalışırdı. Sonra paralanmış paltarı Niyazinin üzünə çırpdı.

Niyazi “Bu nədir mənimlə zarafat eləyirsən. O adam çevrilib güzgü tərəfə baxdı və sanki bu hərəkətindən tam razı qalaraq gülməyə başladı. Sonra da əmin addımlarla mağazadan bayıra çıxdı.

Mağazanın qapısında 1 maşın dayanmışdı. Pəncərələri yox idi. Alıcı həmin maşına mindi. Niyazinin ona təəccüblə baxan qızının qolundan çəkib zorla maşına əyləşdirdi. Niyazi nə baş verdiyini anlamırdı. Müqavimət göstərdi. Alıcı ona elə zərbə endirdi ki, bir

Anlıq Niyaziyə elə gəldi ki, gözlərinin önündə ulduzlar sayrışır. Hətta qulaqları da tutulmuşdu deyəsən. O, özünü toplamağa çalışdı.

Və bu dəfə zərbəni o endirdi. Əlbəyaxa oldular və dalaşmağa başladılar. Şüşəsiz maşından da kimsə düşüb, onları ayırmaq istədi. Deyəsən, alınmadı. Çünki huşunu itirirdi.

However, no one could long sustain a fight in this 40 degree celcius weather. It was never from reason that they stopped hitting each other after all. Rather from the failings of the body. They would be hot or tired or just hungry. Or the phone would ring.

Niyazinin seyrek saçları yolunmuş və koca göbeği tekmelenmişdi. Kızı Ayşe isə daha rahat görünüyordu. Babasının mağazadan tasarım elbiseleri sevgilisine gizlice göndərmiş olması, Ayşeyi çox kızdırmıştı belli ki. Polis kapiya dayanmıştı. “Ne oldu burda? Etrafa rahatsızlık veriyormuşsunuz?”

- “Bir şey olmadı” dedi Baba üzgün.

- “ Bu adamdan şikayətçiyim, memur bey” dedi Ayşe oldukça kızgın fakat zafer kazanmış bir şekilde.

Şəhla

Şahsənəm yuxudan oyananda günəş xeyli qalxmışdı. Dünənki ad gününün xoş təəssüratlarından sonra gözəl bir rəya gördü.

Saata baxdı. Bu gün bayram idi. TV kanalında bayraqlar dalğalanırdı. Canı sıxılırdı.

Fikirləşdi ki, bu gün dünənkinin əksidir, dünən – şənlik, bu gün – darıxmaq. Şahsənəm güzgüyə yaxınlaşıb özünə baxdı. Bayram əhval-ruhiyyəsi duyulmayan solğun çöhrəsində həyatdan heç bir əsər-əlamət yox idi. Gözlərinin ətrafı da qaralmışdı. Qırışıqlar da yavaş-yavaş peyda olmağa başlayırdı. Gecə bu qədər gec yatmaq lazım deyildi. Bundan sonra daha intizamlı yaşamaq üçün özünə söz verdi. Amma ürəyində elə də əmin deyildi ki, verdiyi sözü yerinə yetirəcək. Həmişə beləydi, nəyə isə etiraz edirdi, elə ertəsi gün hər şey yenidən təkrarlanırdı. Bu xasiyyətindən özünün də zəhləsi gedirdi.

Həyatını sıfırdan başlamağa qərar verdi. Artıq səhərlər idman edirdi. Bir dəfə rəfiqəsinə zəng vurub, kitabxanaya getmək istədiyini bildirdi. Şahsənəm

Səni nə dəyişdi belə? Yuxu görməmişən ki? Sən hara, kitabxana hara? Sən ki kitab oxuyanda səhifələri sayırsan, şəkillər axtarırsan. Bu həmişəki kimi səni yoracaq. Yox, həyat rəngsizdir. İstəyirsən nəyi isə dəyişəm. Axmaq, sən nə düşünürdün?

Nə danışırsan? Nə bilim Allah xeyirə calasın. Amma inanmıram ki, sən Şahsənəmsən. İstədiyini budursa, gedək. Sonra çıxıb gəzərik. Onsuz da, sən orda tez darıxacaqsan.

Axı o Şahsənəmin həddindən artıq hövsələsiz olduğunu bilirdi.

Amma onu çox hirsləndirməmək istəmirdi. Sadəcə düşüncələrini deyirdi.

And wasn't that the point of it? What they thought? What was bread and meat after all, or a bruise on the cheek. In the end it was thoughts – thoughts as we go to sleep, head to the lumpy pillow of the earth, legs stiff, heart still.

Yataкта uzanmış, eski sevgililərini düşünüyordu. Gözlərinin önündən

ora şiirlər yazar, g zel hediyel r verir sevgilisi geçti. G zleri dolmuşt  Evet, onu hala seviyordu. Ona geri d nmeliydi ama yapamıyordu. Ora karşı  ok böyük su  iřlemişti.

H , řahs n m d yiřmiřdi. Onu ürəyinə saf bulaq suyu kimi süzülən sevgi d yiřmiřdi. Sevginin g c  – bu möcüzədir.

Aysel (Nino)

D fn  yařilg zl , qəhvəyi saçlı gözəl qızıdır.

O, çox x yalp rv rdir. Buna görə rəfiqələri ona daim g l r, “bəsdir xəyallara uydun” deyərdilər.

O isə inadından  l əkmək istəmirdi. Amma  z- z n  bəzən hər kəsin yanılmağının mümkün olmadığını deyirdi. Görünür, səhv edən elə  z  idi. Əslində, buna elə də əmin deyildi.

Bir gün necə oldusa, dərs oxuyub əldən d řd . D rs  də gecikdiyindən qa a-qa a məktəbə çatdı. Direktor onu görüb yaman danladı. O isə d z  bilməyib hönkür-hönkür ağladı. Tənəffüs vaxtı

Onu yenidən  ağırıdı. D fn  bu dəfə təhqirlərə d zm di. Direktoru yaxşıca s yd . He  peřman da deyildi. 1 sill  də yedi.  antasını s r y -s r y  çıxıb getdi. Sill nin qırmızı l k si  z nd  qalmıřdı. Sızıldıyırdı. Evə yox, bir bař anasının məzarına getdi. Dərdini anasıyla b l řs n deyə.

Bəlkə də o heç bu qədər çarəsiz olmamıřdı. İndi dařdan bir təsəlli, bir n vaziř onu ovunduracağına inanırdı. Bəlkə onun belə xasiyyətli olmasının  n bařlıca səbəbi də

Elə yetim böyüməsi idi. H miř  saçları səliqə ilə daranmıř qızlara h s dl  baxardı, paxıllıq da edərdi.

Çox darıxırdı. Anası üçün. Əyilib, q brin yanındakı otluğ  uazndı.

- Bax, anacan, biz indi ikimiz də torpaqda uzanmıřıq. Sən altında, mən üstündə. Elə hesab edirəm ki, əlindən tutmuřam. Və biz g zirik, parkda, x yallarımızın parkında.

But in her mind, this park, this cemetery, was already altering, becoming strange. She tried to hold her vision, but images of the Bulvar park,

the fountains where the guys selling photographs with stuffed animals replaced her vision of angels.

Doldurulmuş hayvanlara ilgi duyuyordu gerçekten. Muzede gördüğü içi pamuk ve balmumu dolu geyik başını çalmak istiyorduş Muzede dolandı, dolandı. Güvenlik görevlisinin olmadığı bir an geyiğin üzerine atladı ve başı keptiği gibi koşarak muze kapısından çıktı. Kapıdan bir az uzaklaştıktan sonra hızını daha da artırdı.

Olub qalanlara bir də nəzər saldı.

Onu xoşbəxt olmağa qoymayan elə özü idi. Bir də torpağın üstündə onunla bir daha parka gedə bilməyəcək anası...

Elnaz

Dayanacaqda duran qadın əllərini belinə qoyub dərisi qırışmış uzun boynunu irəli uzatdı.

Ağzını açıb, nə isə demək istədi, səsi çıxmadı.

She had been unable to speak since her father's death three years ago. He had been a very very old man and the center of her life. She reached onto her handbag and pulled out

Tabançayı çantadan çıkardı. Ceketini ve şapkasını giydi, nu sürdü ve sokağa çıktı. Geniş caddelerde yüzündeki saldırganlık ifadesi ile hızla yürüyordu. Işıklarda bekledi, yeşil ışık yandı ve karşıya geçti. Okula doğru yol alıyordu. Kızın annesi okulda öğretmendi. Canı bir az müzik dinlemek istedi ve ipodunu kulaklarına taktı.

Musiqinin həzin ritmi ona xoş bir rahatlıq gətirdi. Xəyal onu keçmişə apardı.

Amma bu rahatlıq uzun sürmədi. Əlindəki tapançanı jaketinin altında gizlətdi. Məktəbin həyətidəki şam ağacının altında bir az gözləməyi qərara aldı. Üşüyürdü. Gəlib keçənlərin gözünə görünməmək üçün kapşonunu başına keçirdi.

Ana əlində çanta, çiynində yaşıl şal qapıda göründü. Tapançalı qadın əlini qoynuna soxdu, silahın soyuq metalı onu diksindirirdi. O, ananın

Yoluna çıxmaq üçün addımlarını yeyinlətdi. Anası ilə heç nə olmayıb-mış kimi salamlaşdı. “Açarı sənə vermək üçün gəlmişdim” – dedi. Anası bilirdi ki, qızı hər gün bu vaxt musiqi dərsinə getməlidir. Odur ki, qızından heç nə soruşmadı.

Soruşmağın mənası da yoxdu. Qızı : ana, bilirsən, sənə vacib bir sözüm var. Amma heç kəsə demə.

Mən istəməzdim belə olsun. Məni məcbur etdilər. Dərin bir quyuya düşmüşəm.

Ana əslində bayaqdan bəri başında qarışdığı fikirlər, qızın sözünün yanında heç nə idi.

O, nə edəcəyini, nə deyəcəyini bilmədi. Ağzını açıb, boğulmuş kimi nəfəs aldı. Qız: Ana-deyə qışqırdı. Amma artıq gec idi. Onu qarşıda daha böyük əzab-viddan əzabı gözləyirdi. İndi o, həm öz döğmaca anasının qatili idi. Onu dünyaya gətirən insanı dünyadan apararı qatıl.

Ülkər

Aygün sarı rəngə boyanıb. Otağının qapısı yaz-qış açıqdır.

Bilmirəm, bu qapının örtməyinin kimə ziyanı var?

Bəlkə mən qaranlıqdan qorxuram? Yox axı mən bu qədər qorxaq ola bilmərəm.

Bu dəfə qapını bağlayacam, qorxudan ürəyim qopsa belə. Görüm nədən qorxuram, bu qapıdan kim və ya nə girəcək ki? Bəlkə bu qorxudan məni elə o naməlum xilas edəcək.

Öz fikirləşdiklərinə əmin olmayan Aygün özünü sınamaq üçün əvvəl tərəddüdlə qapıya yaxınlaşdı. Əlini qapının dəstəyinə ürəklə toxundurdu da, illərin vərdisi onu ləngiməyə vadar etdi.

Bir an duruxdu. Ona elə gəldi ki, qapının o biri üzündə də kimsə onun kimi həyəcan keçirir. Ürəyi körpə quş kimi çırpındı. Sanki ağzından düşəcəkdə. Mənə nə olub?

Amma fikrindən daşınmadı, qapını bağlayacaqdı. Və bunu qətiyyətlə etdi. Amma dünyanın ən qəribə işi baş verdi. Kişi ayağı qapı arasına girdi

və qapını bağlamağa qoymadı.

It was a very hairy leg – no pants? No shoes. The feet looked dirty. “My God,” she thought. This looks like the leg of my youngest son. “But he is in America,” she thought. Her hands shook, trying to hold the door.

Bu kıllarla dolu bacak oğlunun bacağı mıydı? Kapıyı iyice kitledi, mutfığa gidip kendine bir çay koydu. Televizyonu açtı və en sevdiği diziyi izlemeye başladı. Fakat, pəncəredən çox kılılı bir bacak görünüyordu.

İnanmaq istəməsə belə illər sonra o dönmüşdü. Bunu istəməsə belə.

Oğlu anasının qapı ilə bağlı qorxusundan xəbərdar idi. Deməli, hər an onu incitmək üçün qapını örtə bilirdi. Buna yol vermək olmazdı. O birtəhər oğlunu başını tovlayıb otaqdan çıxarmalı idi. Oğlu o otaqda olmamışdı. Onsuz da əvvəl-axır oğlu açacaqdı. Nəhayət, oğlu otaqdan çıxdı. Aygün bir fürsət tapıb özünü tez otağa atıb özü də dərk etmədən qapını bağladı. Arxadan qıfıl səsi eşidildi. Oğlu qapının qıfıllamışdı. O nə qədər yalvar yaxar etsə də, oğlu qapını açmadı. Aygün necə vaxtdır bu qapıdan niyə belə qorxduğunu anladı.

Sima

İlahə iri addımlarla daş küçəylə gedirdi. Ona elə gəlirdi ki, bütün şəhər ona yaddır. Qız hirsə yağışdan sonra parlayan gölməçələri vururdu.

Yoldan ötənlərin ona təəccüblə baxıb baxmadığı isə vecinə deyildi.

Ayağını şappıldada-şappıldada getməsinə özünün gülməyi tutdu. Yaxınlıqdakı oturmaqda oturub utanırmış kimi üzünü gizlətdi. Dodağının altında nə isə mızıldayırdı. Özünü tənbeh edən kimi. Sonra durub sahilə tərəf yollandı.

Sahildə deyəsən çoxu onun vəziyyətində idi. Amma heç kim başqasının eyiblərini görmək istəmirdi. Çoxu burdan keçərək ya işə gedir,

Ya da başını götürüb evdən qaçmışdı. Elə əslində İlahə də evdən çıxmaq bəhanəsiylə gəlmişdi bura baxmayaraq ki, heç də burda gəzişməyi sevmirdi.

Amma sahildə oturan bəzi sevgili cütlükləri görəndə əhvalı pisləşdi.

Niyə onun sevgi cütü yoxdur? Qohumları demişkən taleyi nə vaxt onun qarısını döyəcək? Özünə hisləndi. Belə alçaq arzularına görə, axı o karyera qurmaq arzusunda idi. Əsl hüquqşünas olmaq. Və hüquqları tapdanmış qadınları müdafiə etmək. Onun çoxlu işi olacaqdı.

Walking across the street to catch the bus, she didn't see the motorcycle that raced around the corner from the Carpet Museum. She was on the ground. Looking up, she found herself surrounded by couples, men , women, children. She could not feel anything in her limbs,

Kadın kımıldamağaya çalışmıyordu. Başka motosikletlilər de geliyordu. Etrafı bir çete tarafından sarılmıştı. Pekiç bu kadının suçu neydi? Neden herkes ona saldıırıyordu.

Neden heç kəs onu anlamırdı. Görəsən, buna görə o özünü, başqalarını qınamalardı? Əslində bəlkə də olduğu mühiti.

Bu zaman qəribə hiss bütün bədənini bürüdü. Hər şeyə bir son qoymaq üçün mümkün göründü. Dünyanı düzəltmək alınmırsa ondan imtina etmək olar. Bəlkə də bunu etmək yeganə çıxış yoludur. İntihardan qorxan insan necə yaşamağı anlamışdır deməkdir.

Yaşamaq istəyirdi.

Bilirdi, o hələ öz sözünü deməyib.

Sevinc

Yekəqarın, qızıldışlı həmişə şit-şit gülən, elə bil ki, üstü ərp bağlamış metal dişlərini göstərən bu qəssabı hər gün görmək məcburiyyətindəyəm.

Həyatım boyu...

Ondan qaçmaq barədə düşünmüşəm. Amma gözünün mənə bu qan qorxusunu

Hələ əvvəllər də sevmirəmmiş. Ümumiyyətlə, ət yeməklərini bu pinti qəssablara görəndən bəri tərgitmişəm. Bu ayağından asılmış heyvanlara

Həmişə ikrahla baxar, hərdən də özünü onların yerinə qoyardın xəyalında. Çox gülməli idi, bilirəm, amma neynim, mən də bu cür dəliyəm.

Amma rəfiqəm bu iyrenc qəssabı və ətləri görəndə çox sevinirdi və üzünə qəribə təbəssüm qonurdu. Qan iyi onu ekstaza gətirdi. Hərdən fikirləşirdim ki, bəlkə rəfiqəm qanıçəndir? Amma yox, bu sirri sonralar açdım. Qəssabın yanında ət doğrayan qurşağa qədər cılpaq gənc oğlanlar olurdu. O da bu cılpaq oğlanları qan içində olsa belə sevirdi. O, bu görüntünü sevirdi. Bu, onun üçün monotamaşa idi.

She had never understood why only boys and men could be butchers. Sure, boys got circumcised but women! Well, they bled every month, they had children and almost died sometimes, she was herself attracted to this business of cuttery.

Kasap olmayı aslında istemiyordu, ona sanki hayvanların etlerini kesince, sevmediği insanları düşünerek rahatlıyacaktı. Asla, sevmediği insanlara bile zarar vermek istemezdi, ama... Ama şimdi bu hayvanları keserek rahatlıyordu. Tuhaf bir havası vardı kasap dükkanının. Sanki o da gittikce değişiyordu.

Burda insan qəlbləri daha çox qırılırdı, kəsilirdi, tapdanırdı. Qəssabxana bağlanmalıydı. Əgər yer üzündə bir insan, bir vicdan, və məhəbbət deyilən şey qalıbsa.

Əgər yer üzündə ədalət qalıbsa, onun həyatının mayasına çevrilmiş qəssabxana işinə davam etməliydi. Qəssabxanasız onun həyatı mənasız olacaqdı. Onun burnu ət və qan iyini, barmaqları cəmdəkləri duymağa alışmışdı.

Bunsuz həyatını təsəvvür eləməirdi.

BUTA

BAKI SEMINARI - 2010
THE BAKU WORKSHOP - 2010

Naşir: Rafiq Xan Sayadođlu
Kompüterdə yığdı: İradə Əhmədova
Texniki redaktor: Elvin Qulami
Dizayner: Ceyhun Əliyev

Yığılmağa verilib: 10.11.2010
Çapa imzalanıb: 02.12.2010
Ş.ç.v. 10, tiraj 500
“MBM” mətbəəsində çap olunub